

11/2023 (398)

MEDIUM

egzemplarz bezpłatny ISSN 1425-9397

Gazeta Dolnośląskiej Izby Lekarskiej

Gaudeamus na Wydziale Medycznym Politechniki Wrocławskiej i na Uniwersytecie Medycznym

s. 6

HISTORIA

Jubileusz
Polskiego
Towarzystwa
Neurologicznego

23

KULTURA

Historie
przez życie
napisane

55

SENIORZY AKTYWNI

Na szlaku bajkowego
krajobrazu skalnego
miasta Adršpach

29

WYDARZENIE

Upamiętniono
profesorów
Bolesława Popielskiego
i Renatę Wąsik

33

Nieograniczone możliwości hybrydy.

Nowa KONA Hybrid. Live unlimited.

Odkryj więcej na [Hyundai.com/pl](https://hyundai.com/pl)

Przygotuj się, aby korzystać z życia bez ograniczeń dzięki zupełnie nowej KONIE Hybrid.

Nawet jeśli zwalniasz, Twoje możliwości stają się coraz większe. Dzięki nowemu systemowi rekuperacji energii akumulator wysokiego napięcia KONY Hybrid nowej generacji ładuje się podczas jazdy pozwalając Ci na jeszcze dalszą jazdę w trybie elektrycznym. Odkryj wyjątkowe osiągi modelu KONA dostępne wyłącznie w wersji Hybrid.

Hyundai pracuje nad osiągnięciem neutralności węglowej do 2045 roku.

JAREMKO

Hyundai Jaremko
ul. Mińska 41A, 54-610 Wrocław
tel. 71 358 33 73/salon@autoart-jaremko.com

5-letnia Gwarancja Bez Limitu Kilometrów Hyundai i 8-letnia gwarancja na akumulator wysokiego napięcia (ograniczona przebiegiem 160 000 km) dotyczy jedynie tych samochodów Hyundai, które były sprzedane Klientowi końcowemu przez Autoryzowanego Dealera Hyundai na warunkach opisanych w książce gwarancyjnej. Szczegóły dot. programu gwarancyjnego, w tym wyłączeń gwarancji, dostępne są u Autoryzowanych Dealerów Hyundai. Sprawdź zużycie paliwa i emisję CO2 na www.hyundai.com/pl. Wskazane elementy są dostępne w zależności od wersji wyposażenia.

UWAGA – kolportaż Gazety DIL „Medium”

Szanowni Czytelnicy,

17 listopada 2022 r. Uchwałą nr 130/2022 Dolnośląskiej Rady Lekarskiej podjęto decyzję o kontynuowaniu wydawania wersji papierowej Gazety DIL „Medium”. Jeżeli chcą Państwo otrzymywać „Medium” tylko w formie elektronicznej, prosimy o poinformowanie o tym drogą e-mailową: kolportaz@dilnet.wroc.pl bądź za pośrednictwem poczty tradycyjnej na adres: Dolnośląska Izba Lekarska, Redakcja „Medium”, ul. Kazimierza Wielkiego 45, 50-077 Wrocław. Wersja elektroniczna jest dostępna na stronie <https://medium.dilnet.wroc.pl>

Zwracamy się z prośbą do tych Czytelników, którzy – mimo wyrażenia takiej chęci – nie otrzymują wydania papierowego „Medium” albo nie otrzymali konkretnych wydań czasopisma, aby zechcieli o tym nas poinformować e-mailowo pod adresem: redakcja@dilnet.wroc.pl. Dziękujemy.

W NUMERZE

INFORMATOR DIL

Komentarz aktualny

INAUGURACJE

Wykład Inauguracyjny roku akademickiego 2023/2024 na wydziale medycznym Politechniki Wrocławskiej
Gaudeamus na Uniwersytecie Medycznym. „Yes, we can!”

ZDROWIE NA CO DZIEŃ

Kampania społeczna „Ruszamy po zdrowie”

Z PORADNIKA PSYCHOPRAKTYKA

Zmiany

HISTORIA

Dr Zygmunt Kratochwil i jego rodzina

CO NOWEGO W MEDYCYNIE

WYDARZENIA

Jubileusz Polskiego Towarzystwa Neurologicznego
Dr Kazimierz Pichlak otrzymał Medal im. Ludwika Rydygiera „Gloria Medicinæ” dla prezesa DRL dr. Pawła Wróblewskiego
Wieczór z Wiktoria Kałamarską
Za nami Bieg Uniwersytetu Medycznego BUMWRO 2023
Podążamy szlakiem Piastów i Anny Przemyslidki
Sala wykładowa w siedzibie ŚIL
otrzymała imię prof. Tadeusza Ginko
Profesor Antoni Cieszyński patronem Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Oleśnicy
Koncert „Salon Romantyczny” już za nami!
Upamiętniono prof. Bolesława Popielskiego i prof. Renatę Wąsik
Zjazd Absolwentów AM we Wrocławiu rocznik 1988

WSPOMINIENIE Tadeusz Dobrucki

PRAWO I MEDYCYNĄ

Nowe przepisy prawne
Z wokandy Okręgowego Sądu Lekarskiego we Wrocławiu

KOMUNIKATY

DOKUMENTY WEWNĘTRZNE

Uchwały i apele Dolnośląskiej Rady Lekarskiej

ABSOLWENCI

Zjazdy absolwentów

KONFERENCJE I SZKOLENIA

OGŁOSZENIA

PRO MEMORIA

Kondolencje

KULTURALNIK LEKARSKI

Historie przez życie napisane „Dzieje pięknej Bitynki”
DOBRA LEKTURA „Saga o ludziach ziemi”
DOBRE KINO „Proszę państwa, to jest (nowy) profesor Rafał Wilczur”
WARTO PRZECZYTAĆ „Śniadanie z seneką”, „To nie ja”
WYDARZENIA KULTURALNE „Szaleństwo rokoka!”, „Zapłątani w jesień”, „Spotkaj się z dobrą książką”
Pomruk salonów
Zapiski emeryta. Apka
Silva rerum medicarum veterum

CZAS NA RELAKS

Wydawca: Dolnośląska Izba Lekarska, 50-077 Wrocław, ul. Kazimierza Wielkiego 45, tel. 71 798 80 50, fax 71 798 80 51, redakcja: 71 798 80 80, e-mail: redakcja@dilnet.wroc.pl PKO BP SA: 62 1020 5242 0000 2402 0349 0570

Zdzisława Michalska – p.o. redaktor naczelna
e-mail: redakcja@dilnet.wroc.pl, kom. 535 814 903
Grzegorz Ociepka – kierownik
Aleksandra Kołodziejczyk – sekretarz redakcji
Wiktor Wołodkiewicz – skład i łamanie wydania

Kolegium redakcyjne:

Andrzej Wojnar – przewodniczący,
Małgorzata Niemiec – zastępca przewodniczącego,
Barbara Bruziewicz-Miklaszewska, Patrycja Drozdek,
Katarzyna Jungiewicz-Janusz, Bożena Kaniak, Andrzej Kierzek,
Alija Marczyk-Felba, Dorota Radziszewska, Iwona Świętowska,
Krzysztof Wronecki, Paweł Wróblewski

Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń, reklam. Nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo do skracania i ad-iustacji tekstów, opracowania redakcyjnego oraz zmian w tytułach. Okładka Wiktor Wołodkiewicz

Fot. na okładce – materiały własne Politechniki Wrocławskiej

Numer zamknięto 23 października 2023 r.
Druk: Drukarnia Infopakt s.j.,
ul. Przewozowa 4, 44-251 Rybnik, tel. 32 423 85 90

NOWI DOKTORZY

Uchwałą Rady Dyscypliny Nauki Medyczne Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu 28 września 2023 r. stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne uzyskali:

lek. Nidal Najjar

lek. Alina Joanna Szewczyk-Dąbrowska

lek. Izabella Elżbieta Miśkiewicz-Migoń

lek. Alicja Maria Sołtowska

lek. Ida Yurtsever

lek. Maciej Sławomir Antkiewicz

lek. Piotr Krzysztof Krajewski

lek. Kamil Litwinowicz

lek. Katarzyna Maria Zimmer

lek. Aleksandra Anna Musiała

lek. Marcin Pawłowski

lek. Mateusz Andrzej Łuc

lek. Łukasz Mucha

lek. Joanna Barbara Waligóra

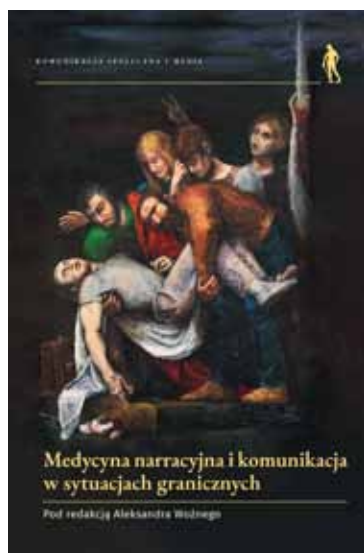
lek. Ewelina Jadwiga Olczyk

lek. Agnieszka Aneta Czerwińska-Błaszczak

lek. Małgorzata Karolina Mimier-Janczak

Uchwałą Rady Dyscypliny Nauki Medyczne Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu 28 września 2023 r. stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne uzyskał

dr Piotr Jerzy Barć

Promocja książki

13 listopada o godzinie 17.00 w siedzibie DIL przy ulicy Kazimierza Wielkiego 45 odbędzie się spotkanie promujące książkę „Medycyna narracyjna i komunikacja w sytuacjach granicznych”. Książka jest owocem ubiegłorocznej listopadowej konferencji, poświęconej medycynie narracyjnej. Konferencję zorganizowały wspólnie Uniwersytet Wrocławski i Dolnośląska Izba Lekarska. Spotkanie poprowadzi red. Mariusz Urbanek.

❑ Redakcja

Biuro DIL

pon. śr. pt. 8.00-15.30
wt. 8.00-16.30, czw. 8.00-17.00
ul. Kazimierza Wielkiego 45
50-077 Wrocław
dil@dilnet.wroc.pl
p.o. Dyrektor Biura DIL
mgr Jacek Bondyra
tel. 71 798 80 50, -52, -54
Zastępca Dyrektora Biura DIL ds. Zarządzania
Nieruchomościami i Archiwum
mgr Maria Danuta Jarosz
tel. 600 046 202
Sekretariat
inż. Magdalena Smolis – starszy specjalista
tel. 71 798 80 50, fax 71 798 80 51
mgr Małgorzata Onufrzak – specjalista,
tel. 71 798 80 54
mgr Katarzyna Kruttyj – specjalista
tel. 71 798 80 52
Księgowość
mgr Urszula Majchrzak – zastępca
dyrektora Biura DIL ds. finansowych
tel. 71 798 80 87
mgr Halina Rybacka – starsza księgowa
tel. 71 798 80 70
mgr Katarzyna Nowak – starsza księgowa
tel. 71 798 80 72
Składki na rzecz DIL/ wpłaty i wypłaty
Agata Gajewska – starszy specjalista
tel. 71 798 80 65
lic. Barbara Maciążek – starszy specjalista
tel. 71 798 80 83
Komórka placowo-kadrowa
mgr Joanna Mańturzyk – kierownik
tel. 71 798 80 73
Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej
mgr Jacek Bondyra tel. 71 798 80 86
Komisja Stomatologiczna
Joanna Wojtowicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 54
Komisja Rewizyjna
mgr Katarzyna Kruttyj – specjalista,
tel. 71 798 80 52
Pośrednictwo pracy
mgr Aleksandra Kołodziejczyk
tel. 71 798 80 80
Rejestr Lekarzy i Prywatnych Praktyk Lekarskich
Krystyna Popiel – p.o. kierownik rejestru
tel. 71 798 80 55
mgr Anna Piasecka – referent
tel. 71 798 80 56
mgr Agata Sobańska – starszy specjalista
tel. 71 798 80 82
Jolanta Drajek – referent, tel. 71 798 80 57
mgr Joanna Żak – starszy specjalista
tel. 71 798 80 60
mgr Iryna Sokoliuk – referent
tel. 71 798 80 61
Dokumentacja po zmarłych lekarzach
Ewa Świńska – specjalista
tel. 71 798 80 71
Aleksandra Chrzęścik – referent
mgr inż. Justyna Słomian – specjalista
Lekarska Kasa Pomocy Koleżeńskiej
Ewa Świńska – specjalista
tel. 71 798 80 71
wt., śr. 8.00-14.00; czw. 8.00-16.00
Konto Kasy Pomocy Koleżeńskiej
BGŻ O/Wrocław
64 2030 0045 1110 0000 0035 5040
Komisja Kształcenia
komisja.kszaltcenia@dilnet.wroc.pl
mgr Małgorzata Krupa-Mączka
– starszy specjalista
tel. 71 798 80 81
Patrycja Malec – starszy specjalista
tel. 71 798 80 68
pon.-pt. 8.00-15.00

Kursy do stażu podyplomowego
staz@dilnet.wroc.pl
mgr Małgorzata Krupa-Mączka
– starszy specjalista, tel. 71 798 80 81
Komisja Bioetyczna
Joanna Wojtowicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 74
Zespół Radców Prawnych
mec. Beata Kozyra-Lukasiak
koordynator zespołu
pon.-śr. 13.00-15.00
mec. Monika Huber-Lisowska
tel. 71 798 80 62
śr., pt. 9.30-13.00, wt., czw. 10.30-14.00
Biuro Rzecznika
Odpowiedzialności Zawodowej
mgr Ewa Bielońska – kierownik
tel. 71 798 80 77
Anna Pankiewicz – specjalista
tel. 71 798 80 78
Marzena Majcherkiewicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 76
mgr Angelika Bebniańek – specjalista
tel. 71 798 80 75
Biuro Okręgowego Sądu Lekarskiego
dr Aleksandra Stebel – kierownik
tel. 71 798 80 96
mgr Patrycja Muszyńska-Banaszek
– starszy specjalista
mgr Marta Wawrzyniak
– starszy specjalista
tel. 71 798 80 79
Informacja o ubezpieczeniach
Renata Czajka – starszy specjalista
tel. 71 798 80 66
Jolanta Kowalska-Jóźwik – starszy
specjalista
tel. 71 798 80 58
Informatycy
inż. Wiktor Wołodkiewicz, tel. 71 798 80 84
inż. Grzegorz Olszanowski, tel. 71 798 80 85
Filie biura w delegaturach
Wrocław
Wiceprezes DRL
ds. Delegatury Wrocławskiej
Bożena Kaniak, wt. 13.00-14.00
Jelenia Góra
Wiceprezes ds. Delegatury Jeleniogórskiej
Barbara Polek, wt. 10.00-11.30
ul. Lwówecka 18, 58-500 Jelenia Góra
tel./fax 75 753 55 54
Krystyna Kolado – obsługa biura
pon., wt., pt. 10.00-14.00
śr., czw. 11.00-15.00
dil_jeleniagora@dilnet.wroc.pl
Wałbrzych
Wiceprezes ds. Delegatury Wałbrzyskiej
Dorota Radziszewska, wt. 15.00-16.00
ul. Moniuszki 1/1, 58-300 Wałbrzych
Beata Czołowska – specjalista
tel. 74 665 61 62
pon.-czw. 9.00-17.00, pt. 9.00-13.00
dil_walbrzych@dilnet.wroc.pl
Legnica
Wiceprezes ds. Delegatury Legnickiej
Ryszard Kępa, wt. 15.00-16.00
pl. Słowiański 1, 59-220 Legnica
tel. 76 862 85 76
Krystyna Krupa – specjalista
pon.-pt. 8.00-15.00, wt. 8.00-16.00
dil_legnica@dilnet.wroc.pl
Koła terenowe DIL, Komisja Socjalna
Patrycja Malec – starszy specjalista
Tel. 71 798 80 68
e-mail: patrycja.malec@dilnet.wroc.pl
Stowarzyszenie Lekarzy Dolnośląskich
mgr Jacek Bondyra
tel. 71 798 80 86

TERMINY DYŻURÓW

Prezes DRL Paweł Wróblewski

przyjmuje po uprzednim
uzgodnieniu z sekretariatem,
tel. 71 798 80 50, -52, -54

Wiceprezes DRL ds. stomatologii

Alicja Marczyk-Felba

przyjmuje po uprzednim umówieniu się
tel. 71 798 80 52, -54

Wiceprezes DRL ds. kształcenia Andrzej Wojnar

przyjmuje po uprzednim uzgodnieniu
z sekretariatem,
tel. 71 798 80 50, -52, -54

Sekretarz DRL Małgorzata Niemiec

czwartek 15.15-17.00

Skarbnik Janusz Wróbel

wtorek, czwartek 12.00-14.00

Przewodniczący Komisji Etyki DRL Jakub Trnka

czwartek 14.00-15.00

Pełnomocnik ds. zdrowia lekarzy i lekarzy dentystów

Aleksander Błaszczuk

tel. 603 877 518

Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej

Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska

czwartek 10.00-12.00

Delegatura Wrocławska

Wiceprezes DRL Bożena Kaniak

wtorek 13.00-14.00

Delegatura Jelenia Góra

Wiceprezes DRL Barbara Polek

wtorek 10.00-11.30

Delegatura Legnica

Wiceprezes DRL Ryszard Kępa

wtorek 15.00-16.00

Delegatura Wałbrzych

Wiceprezes DRL Dorota Radziszewska

wtorek 15.00-16.00

Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej

Marek Kaźmierczyk

środa 13.00-15.00

Przewodniczący Okręgowego Sądu Lekarskiego

Jan Spodzieja

czwartek 13.00-15.00

Dyżur RODO i ws. EDM

Od września 2021 r. inż. Maciej Koziejko
udziela porad wyłącznie drogą
elektroniczną,
e-mail: iodo@dilnet.wroc.pl

Przynależność do Dolnośląskiej Izby
Lekarskiej jest warunkiem skorzystania
z porady. Podczas kontaktu prosimy
o podanie numeru PWZ.

KOMENTARZ AKTUALNY

Fot. z archiwum PWZ.

Niewątpliwie największym wydarzeniem ostatniego miesiąca były wybory parlamentarne w Polsce. Było to wyjątkowe święto demokracji ze względu na rekordową frekwencję. Wszystkim Koleżankom i Kolegom lekarzom, którzy uzyskali mandaty gratulujemy i czekamy na efekty ich działań, bo niezależnie od tego, kto dzierży akurat stery władzy – zdrowie jest najważniejsze, a problemy ciągle te same. Teraz ze spokojem trzeba poczekać na ukształtowanie się większości parlamentarnej i nominacje rządowe. Kuchnia polityczna jest, niestety, z reguły ciężkostrawna i przypisywane Otto von Bismarckowi słowa, że ludzie nie powinni widzieć, jak robi się kielbasę i politykę, wciąż zyskują na aktualności. Dziś, w obliczu nieograniczonego dostępu do informacji, jesteśmy zasypywani różnymi „rewelacjami” i mało kto zdaje sobie sprawę z tego, że teraz nie chodzi o prawdę i rzetelną informację, lecz o wywołanie z góry zaplanowanych emocji. A ponieważ to one rządzą ludźmi, nikt dziś nie sili się na głoszenie trudnej prawdy, bo kłamstwo obiega świat wiele razy, zanim ta wzuje buty. Przy dynamice współczesnego świata próba osiągnięcia krótkoterminowego sukcesu przy „użyciu” prawdy musi skończyć się klęską w starciu z kłamstwem i manipulacją. Dlatego ze spokojem radzę przyglądać się obecnemu, politycznemu „teatrum”, a najzdrowiej – nie przyglądać się w ogóle, bo i tak już na nic nie mamy wpływu. Nie jesteśmy w stanie zrozumieć, co dzieje się teraz na politycznych zapleczeniach, bo informacje docierające do opinii publicznej są ściśle zaplanowane i zmanipulowane przez partyjnych strategów, obliczone na wywołanie konkretnych emocji. Jeśli ktoś jednak chce się na siłę epatować jakimiś sensacyjnymi rewelacjami, proponuję najpierw zastosować trzy kryteria Sokratesa: prawdy, dobra i użyteczności. Dla przypomnienia: Sokrates powstrzymał swojego ucznia od donosu na innego, ulubionego ucznia, zadając mu trzy pytania. Pierwsze dotyczyło sposobu sprawdzenia wiarygodności przekazywanej informacji, drugie – czy ta informacja będzie dla Sokratesa dobra, a trzecie – czy użyteczna. Ponieważ na wszystkie jego pytania padła odpowiedź negatywna, Sokrates odprawił swojego ucznia razem z jego donosem. Stawiam dolary przeciwko orzechom, że niemal każda rewelacja „sprzedawana” teraz przez którąkolwiek ze stron politycznego bazaru, do momentu ukształtowania się nowego rządu, będzie nadawać się do sokratejskiego odrzucenia... Tak więc szkoda naszego zdrowia i czasu...

Wspomniane trzy zasady Sokratesa są zarazem najlepszymi filtrami umożliwiającymi każdą mądrą komunikację. Także tę pomiędzy lekarzami oraz lekarzem i pacjentem. Od dłuższego czasu dyskutujemy o współczesnych problemach komunikacyjnych związanych z naszą branżą. Postępująca technicyzacja medycyny i wyzwania, jakie stawia przed nami współczesny świat, okaleczyły mocno umiejętność i możliwość werbalnego nawiązywania kontaktów oraz relacji międzyludzkich. Problem został już zauważony i większość uczelni wprowadza osobny moduł nauczania, dotyczący właśnie tej tematyki. Polecam do przeczytania szczególnie końcową część zamieszczonego w niniejszym numerze „Medium” wykładu prof. Wojciecha Witkiewicza, inaugurującego pierwszy rok działalności Wydziału Medycznego na Politechnice Wrocławskiej. Z wielką empatią zwrócił w nim uwagę na konieczność nawiązania osobistej niemal relacji z pacjentem, dla którego cierpienie fizyczne jest zazwyczaj tylko częścią procesu chorobowego. Bez umiejętności dotarcia do świadomości pacjenta i uleczenia jego psyche nigdy nie osiągniemy pełnego sukcesu leczniczego.

Kolejnym wydarzeniem nadchodzącego miesiąca, nawiązującym do tematyki komunikacji w medycynie, będzie promocja książki, która jest owocem wielodyscyplinarnej konferencji, która odbyła się w listopadzie ubiegłego roku w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Wrocławskiego, pod kierownictwem dobrze znanego z naszych łamów propagatora medycyny narracyjnej prof. Aleksandra Woźnego. Już samo motto książki „Jeszcze trochę posłuchaj mnie, doktorze” porusza, a emocji dostarczy dodatkowo okładka, którą stanowi fotografia niezwykle sugestywnego obrazu eksponowanego od lat przy wejściu do sekretariatu naszej Izby, autorstwa dr. Tadeusza Myczkowskiego, jednocześnie twórcy naszego logo. Spotykamy się w gronie autorów 13 listopada o godzinie 17.00 w siedzibie DIL przy ulicy Kazimierza Wielkiego 45, a spotkanie poprowadzi red. Mariusz Urbanek.

Zapraszam serdecznie!

Paweł Wróblewski
Prezes DRL

WYKŁAD INAUGURACYJNY ROKU AKADEMICKIEGO 2023/2024 na WYDZIALE MEDYCZNYM

PROF. WOJCIECH
WITKIEWICZ

*„Mistrz i uczeń –
wiedza jako treść życia
lekarza i obowiązek jej
przekazywania”*

18.10.2023 r.

Magnificencjo Rektorze, Panie Dziekanie,

Dostojni Goście,

Drodzy Studenci,

Spółeczności Akademicka i Wydziału Medycznego Politechniki Wrocławskiej!

Serdecznie dziękuję władzom Politechniki Wrocławskiej za zaproszenie do wygłoszenia wykładu inauguracyjnego działalności pierwszego Wydziału Medycznego na tej znakomitej, prestiżowej uczelni, której osiągnięcia – te dawne i te współczesne – trwale wpisały się w historię polskiej i światowej nauki.

Przyjmuję to zaproszenie jako efekt naszej wieloletniej współpracy, której osiągnięcia przyczyniły się do przywrócenia należnego miejsca medycynie we wspólnocie akademickiej Politechniki Wrocławskiej.

Pozwólcie Państwo, że zacznę od krótkiej historii. W maju 1945 roku, po kapitulacji Festung Breslau i zakończeniu II wojny światowej, do Wrocławia przybyli lwowscy profesorowie, dzięki którym staraniom dawne niemieckie uczelnie zostały przekształcone w polskie państwowe szkoły akademickie. W ten sposób uniwersytet oraz politechnika we Wrocławiu funkcjonowały jako jedna, wspólna uczelnia.

6 września 1945 **prof. Ludwik Hirsfeld** wygłosił, w trudnych powojennych warunkach w sali bez szyb,

wykład inauguracyjny działalności Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu i Politechniki Wrocławskiej.

Można zatem powiedzieć, że wracamy dzisiaj do tradycji wrocławskiej medycyny, inaugurując pierwszy rok akademicki kierunku medycznego, w gmachu jednej z najlepszych polskich uczelni technicznych – Politechniki Wrocławskiej. Jest to wydarzenie przełomowe – uczestniczymy w ponownym złączeniu światów medycyny i technologii.

Podejmując się wygłoszenia wykładu, stanąłem przed dylematem wyboru tematu. Zastanawiałem się, czy powinienem skupić się na osiągnięciach współczesnej medycyny, czy też poruszyć tematy związane z interdyscyplinarnością medycyny?

Co mogę powiedzieć młodym ludziom, którzy zdecydowali się uprawiać tak wspaniały, ale i bardzo trudny zawód? Po zastanowieniu zrozumiałem, że to, kim dzisiaj jestem, zawdzięczałem w dużej mierze swoim nauczycielom. I właśnie relacjom mistrz – uczeń chciałbym poświęcić ten wykład.

Pozwólcie Państwo, że zacznę od wspomnienia moich własnych mistrzów:

prof. Tadeusza Marciniaka – wybitnego anatoma, który od pierwszego roku studiów kształtował moje umiejętności i sztukę myślenia anatomicznego. Wspominam także in-

nych wybitnych profesorów nauk podstawowych:

Zygmunta Alberta – patomorfologa, onkologa, historyka medycyny, twórcy wrocławskiej szkoły patomorfologii,

Andrzeja Klisieckiego – fizjologa, pioniera medycyny sportowej,

Tadeusza Baranowskiego – specjalistę biochemii stosowanej, enzymologii i biochemii białek i cukrów,

profesorów **Zofię i Hugona Kowarzyków** – specjalistów patofizjologii krążenia krwi i wektokardiografii,

Stefana Ślópka – mikrobiologa, pioniera terapii fagami,

Bolesława Popielskiego – specjalistę medycyny sądowej, chorób skórnych i wenerycznych oraz seksuologii,

Mariana Wilimowskiego – farmakologa, specjalizującego się w lekach psycho- i neurotropowych, wspaniałych chirurgów:

prof. Wiktora Brossa – pioniera torakochirurgii i kardiochirurgii, który w 1955 r. wykonał pierwszą we Wrocławiu komisurotomię, a w 1958 pierwszą w Polsce operację na otwartym sercu w hipotermii powierzchniowej i 12.04.1961 pierwszą w Polsce operację na otwartym sercu w krążeniu pozaustrojowym – operacja ta została początkowo nieco przyćmiona przez pierwszy lot człowieka w kosmos, lecz z czasem przypadkowy zbieg tych dwóch wydarzeń

Ludwik Hirsfeld (1884-1954)

Tadeusz Marciniak (1895-1966)

Zygmunt Albert (1908-2001)

urósł do rangi symbolu,

Kazimierza Czyżewskiego – pioniera chirurgii, chirurgii naczyniowej i chirurgii urazowej,

Zdzisława Jezioro – pioniera chirurgii przewodu pokarmowego,

Tadeusza Dorobisza – specjalistę chirurgii urazowej i hematologii chirurgicznej,

Stefana Koczorowskiego – torakochirurga, współtwórcę wrocławskiego ośrodka kardiokirurgicznego,

Klemensa Skórę – specjalistę chirurgii naczyniowej, transplantologii, oraz wybitnych internistów:

prof. Antoniego Falkiewicza i **Edwarda Szczeklika** – nestorów polskiej medycyny, wybitnych autorytetów w dziedzinie chorób wewnętrznych i kardiologii,

Józefa Kaniaka – specjalistę chorób wewnętrznych, angiologa, diabetologa,

Wandę Klinowską – pediatrę, gastroenterologa, nefrologa i hematologa dziecięcego,

Kazimierza Nowosada i **Kazimierza Jabłońskiego** – nestorów ginekologii polskiej,

i **Józefa Kubicza** – dermatologa, twórcy wielu receptur preparatów dermatologicznych stosowanych do dziś.

Ci profesorowie to ludzie wielkiego intelektu, w większości spadkobiercy lwowskich tradycji wywodzących się z Uniwersytetu Jana Kazimierza, którzy często po przejechaniu setek kilometrów i osiedleniu się w obcym dla nich, zrujnowanym Wrocławiu, nierzadko naznaczeni ciężką traumą swych wojennych losów, na gruzach

naszego miasta organizowali pierwsze polskie kliniki. W ich działalności trudno było oddzielić aktywność naukową, dydaktyczną, lekarską i społecznikowską. Stworzyli własne, znakomite szkoły w swoich dziedzinach medycyny. To dzięki nim nauczyłem się myślenia klinicznego i zostałem naznaczony ciągłą potrzebą poszukiwania.

Szanowni Państwo,

istnieje kilka nieco różniących się tekstów określanych tytułem Przyśięga Hipokratesa. We wszystkich z nich Mistrzowie sztuki lekarskiej, zajmują bardzo zaszczytne miejsce. Zacytuję na tę okoliczność jedną z nich: *Mistrza mego w tej sztuce będę szanował na równi z rodzicami, będę się dzielił z nim mieniem i na żądanie zaspokajał jego potrzeby; synów jego będę uważał za swych braci i będę uczył ich swej sztuki, gdyby zapragnęli się w niej kształcić, bez wynagrodzenia i żadnego zobowiązania z ich strony.*

Średniowieczni studenci podróżowali po całej Europie od mistrza do mistrza, wybierając miejsce nauki głównie ze względu na nauczycieli. Relacja mistrz – uczeń wynika więc z odwiecznej tradycji w medycynie. Choć epoki się zmieniają, to mistrz i uczeń tworzą związek wyjątkowy, charakteryzujący się zaufaniem, wiarą oraz przywiązaniem. Uniwersytet był zawsze wspólnotą nauczycieli i uczniów zawiązaną w poszukiwaniu prawdy. Relacja mistrz – uczeń była relacją podstawową, nie do zastąpienia.

Wynika z tego, że nauczyciel, aby mógł zostać nazwany mistrzem, powinien przekazywać wiedzę, metody postępowania i wartości, nie narzu-

Andrzej Klisiecki (1895-1975)

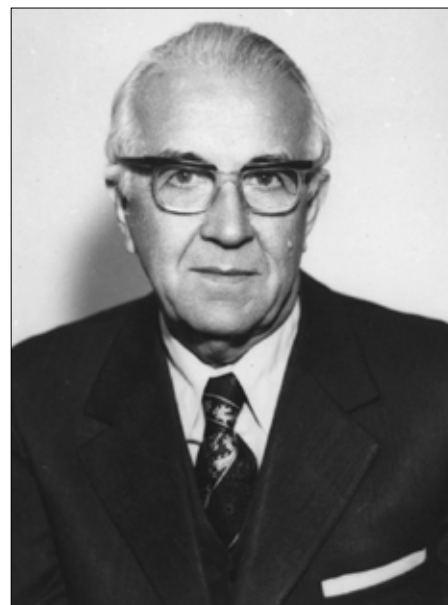
Tadeusz Baranowski (1910-1993)

Zofia Kowarzyk (1907-1979) i Hugon Kowarzyk (1906-1985)

Stefan Ślopek (1914-1995)

Bolesław Popielski (1907-1997)

Marian Wilimowski (1924-2013)

Wiktor Bross (1903-1994)

cając przy tym poglądów i rozstrzygnięć. Powinien być życzliwy i gotowy do udzielania pomocy, nawet kosztem swojego wolnego czasu. Powinien czerpać radość z kontaktu z uczniami i z ich sukcesów. Nauczyciel zaangażowany w swoją pracę wnosi inne pomysły, inne podejście, inne rozwiązania, wnosi po prostu siebie z całym bagażem umiejętności i doświadczeń. Sam nauczyciel powinien mieć potrzebę doskonalenia się i szukania coraz lepszych metod nauczania.

Wszyscy wiemy, jak ważny jest autorytet mistrza. Urzeczywistnia się on w jego otoczeniu przez ludzi z nim pracujących oraz osiągnięte sukcesy, a zwłaszcza te, które odnosi w pracy z zespołem. Autorytet ten nie powinien wynikać z urzędu, który pełni, z tytułu naukowego czy medialnej popularności. Mistrzom przecież nie wystawia się świadectw. O tym, jacy byli, jacy są – świadczą ich uczniowie i stworzone przez nich szkoły.

Pamiętam, że na jednym z egzaminów, kiedy się „zaciąłem” egzaminator – prof. Hugon Kowarzyk nie powiedział mi: *Niech pan sobie przypomni*, ale: *Niech pan pomyśli*. Wskazówka ta była bardzo trafna, problem rozwiązałem, ale dostrzegłem też głęboki sens tego egzaminacyjnego zwrotu. Dlatego w późniejszym życiu akademickim podczas egzaminu, czy kolokwium, nigdy nie mówiłem: „Niech pan sobie przypomni”, ale zawsze: „Proszę pomyśleć” i starałem się naprowadzić zdającego na właściwy tor myślowy. Takie jest bowiem zadanie szkoły typu uniwersy-

teckiego i takiej szkoły jesteśmy wychowankami i uczniami.

Drodzy Studenci, dialog uczeń – nauczyciel powinien być spotkaniem osób wzajemnie uczciwych i szanujących się. Jest to podstawa uznania autorytetu mistrza przez ucznia, ale i otwarcia mistrza na wartości wnoszone przez ucznia. My, nauczyciele, jesteśmy tylko gośćmi na Waszej drodze. Idąc krok przed Wami, wskazując właściwy kierunek, wytyczając cele i kolejne etapy Waszej drogi, jesteśmy także w niej przewodnikami. Gdy uczeń sam uzyska umiejętność dokonywania wyborów, to dobry nauczyciel wie, że nadszedł czas, aby puścić pomocną rękę swego Mistrza. Dlatego ważny jest wybór kierunku, który chce się uprawiać i szczęście, aby znaleźć się w zasięgu człowieka, który swoim autorytetem potrafi zjednać adepta do nauki i pracy pod swoim kierunkiem. *Narodziny nowego zazwyczaj poprzedza jakieś banalne wydarzenie z życia. Newton spostrzegł spadające jabłko, James Watt zaobserwował, jak kipi woda w kociołku, Roentgen zauważył fluorescencyjny ekran. Ale wszyscy ci ludzie mieli wiedzę tak rozległą, że umieli z banalnych zdarzeń wyciągnąć rewelacyjne wnioski* – te słowa wypowiedział Aleksander Fleming.

Współczesną alternatywą wobec wiedzy Mistrzów stała się tzw. medycyna oparta na dowodach – Evidence Based Medicine. Praktycy i mistrzowie mojej młodości odwoływali się w dyskusjach głównie do swojego lekarskiego doświadczenia i intuicyjnego wyboru. O profesorze Falkiewiczu mówiło się „on ma nosa”. Potem

Kazimierz Czyżewski (1898-1978)

Zdzisław Jezioro (1908-1991)

Tadeusz Dorobisz (1916-1973)

nastąpiły czasy faktów i statystyk. To dobrze, że potrafimy posługiwać się dzisiaj sprawnie tymi narzędziami. Jednak jako lekarz pracujący od 55 lat w trybie ostrodyżurowym wiem, że młodzi lekarze potrzebują wsparcia i doświadczenia. Opinia doświadczonego kolegi, zwłaszcza pod presją szybko płynącego czasu, jest wielokrotnie bardziej cenna niż fakty podane w podręcznikach. Oba źródła wiedzy wzajemnie się uzupełniają, a nie konkurują ze sobą. Praktyka lekarska i osobiste doświadczenie są nadal niezmiernie ważne.

Jako prezes Towarzystwa Chirurgów Polskich zajmowałem się problemami szkolenia chirurgów i dostosowywaniem programów specjalizacji do wymagań unijnych. System nauki młodych chirurgów, opierający się na wielowiekowych tradycjach, obecnie ulega zmianie. Nauka nowoczesnych technik chirurgicznych, w tym zabiegów przezskórnych i endoskopowych, technik małoinwazyjnych, a także zunifikowany czas pracy chirurgów wymaga zmian sposobów finansowania i kształcenia. Trening młodego chirurga będzie już nie długo łudząco podobny do szkolenia pilotów lub astronautów. W kształceniu chirurgów konieczne jest wykorzystanie symulatorów, тренаżerów i skal oceny zdolności manualnej. Dla wielu z Was, którzy na swoją specjalizację wybiorą chirurgię, będzie to prawdopodobnie zwykła aparatura szkoleniowa, a w pracy będziecie wykorzystywać nowoczesne roboty chirurgiczne i sztuczną inteligencję, ponieważ możliwości współczesnych technik operacyjnych wydają się być nieograniczone. Jako

lekarza i nauczyciela zawodu martwi mnie jednak oddalanie się lekarza od chorego. Z wykładu prof. Falkiewicza zapamiętałem, że bez względu na zaawansowanie technik używanych do postawienia diagnozy, czy leczenia pacjenta, nie wolno zapominać o pełnym badaniu lekarskim. Już od czasów Hipokratesa badanie lekarskie to 4 „o”: oglądanie (patrzę tak, żeby zobaczyć), omacywanie (dotykam tak, żeby wyczuć), osłuchiwanie (słucham, żeby usłyszeć), opukiwanie (pukam, żeby sprawdzić, co jest w środku). Zawsze zaczynałem zajęcia z chirurgii dla studentów i młodych lekarzy, pytając: *Co widzisz i co to może oznaczać?*

Nowe metody szkolenia, skądinąd bardzo skuteczne dla zdobywania wiedzy, pozostawiają coraz mniej miejsca dla wychowania młodego lekarza. A przecież nasz zawód to nie tylko narzędzia i technika, ale także lata zdobywania wiedzy i doświadczenia na temat natury człowieka. Dlatego też chciałbym, aby Politechnika Wrocławska stała się platformą broniącą tych etycznych wartości medycyny. Aby była nie tylko gwarantem wysokiego poziomu nauczania studentów i młodych lekarzy, ale także ich wychowania. Będziemy uczyć medycyny w pełnym tego słowa znaczeniu, a nie tylko technologii, diagnozowania i leczenia. Jak wiadomo, studia medyczne i okołomedyczne w dużym stopniu powinny bazować na zdobytym doświadczeniu, które można pozyskać jedynie w sprawnie działającej placówce leczniczej, gwarantującej praktyczne przygotowanie do zawodu inżyniera biomedyczne-

Stefan Koczorowski (1910-1997)

Klemens Skóra (1926-2000)

Antoni Falkiewicz (1901-1977)

Edward Szczeklik (1898-1985)

Józef Kaniak (1909-1984)

Wanda Klinowska (1916-1985)

Kazimierz Nowosad (1909-2002)

go czy przyszłego lekarza. Szpital w rzeczywistości jest to dynamiczny żywy organizm, którego nie sposób przenieść do gmachów uczelni.

Coraz doskonalsza aparatura i coraz większe zastosowanie w medycynie elektroniki oddala chorego od lekarza. To mnie – jako lekarza, praktyka i jako zwyczajnego człowieka, który doświadczył czym jest choroba – niepokoi. Reakcje chorego, jego odczucia, obawy i lęki nie zmieniły się. Należy nauczyć przyszłych lekarzy sztuki porozumiewania się. Chory potrzebuje osobistego kontaktu z lekarzem, jego serdeczności, spojrzenia, a przede wszystkim rozmowy. Lekarz również potrzebuje kontaktu z pacjentem. Odczuwałem tę potrzebę przez wszystkie lata mojej pracy. Odczuwałem ją niezwykle intensywnie jako pacjent.

Wołam więc o humanizm w medycynie, by w tym zachwycie i entuzjazmie dla możliwości, jakie niesie technika, nie zgubił się człowiek. Bo to, czy posługujemy się komputerem, robotem, skalpelem, czy sztuczną inteligencją, nie zmienia faktu, że zawsze leczymy człowieka z krwi i kości z jego potrzebami duchowymi i umysłowymi oraz społecznymi. Już Hipokrates dostrzegał, że należy leczyć człowieka jako całość, a nie tylko konkretną chorobę.

Szanowni Państwo, klasyczna etyka lekarska Hipokratesa, choć nadal aktualna, wymaga poważnych uzupełnień, ponieważ w czasie jej powstania w IV wieku p.n.e. o współczesnych osiągnięciach medycyny, ówczesnym medykom się nawet nie śniło. Bardziej złożone dylematy mo-

ralne zaczęły się pojawiać znacznie później, osiągając apogeum w naszych czasach. Tu właśnie też widzę rolę mistrza. Mistrza jako autorytetu moralnego. Współcześni lekarze stoją przed dylematami moralnymi związanymi z eutanazją, klonowaniem całych zdolnych do funkcjonowania organizmów, sprawiedliwym rozdzielaniem rzadkich, a kosztownych aparatów do podtrzymywania życia, których nie starcza dla wszystkich potrzebujących lub przydziałem bardzo drogich leków, których żadne, nawet najbogatsze państwo, nie jest w stanie wszystkim zapewnić. Jakie dylematy moralne towarzyszą lekarzom transplantologom przy podejmowaniu decyzji o przeszczepieniu narządu? Kto ma dostać narząd: czy ktoś, kto ma marskość wątroby, ponieważ całe życie nadużywał alkoholu, czy ktoś kto pali papierosy i ma z tego powodu niedokrwinną chorobę serca, czyli mówiąc wprost: osoba, która sama sobie szkodzi, powinna być rozpatrywana, jako biorca, przy tak ogromnym niedoborze narządów?

Panie i Panowie,

podejmowanie przez lekarzy decyzji w sprawie leczenia, obecnie na całym świecie nie opiera się tylko na kryteriach medycznych, ale także na ekonomicznych i nic na to nie poradzimy. Istnieje jednak czynnik, który wydaje się znacznie ważniejszy. Jest nim moralność lekarza. My, jako nauczyciele młodych lekarzy, musimy być również dla nich wzorem moralności i pomagać im w kształtowaniu odpowiedniej postawy w stosunku do człowieka chorego. Wiedza przyrod-

Kazimierz Jabłoński (1905-2004)

Józef Kubicz (1906-1988)

nicza jest wówczas niewystarczająca i trzeba odwołać się do filozofii, psychologii, socjologii i teologii, czyli do wiedzy humanistycznej. Lekarz nie jest tylko usługodawcą. Lekarz powinien być humanistą. Nawet jeśli relacja lekarz-pacjent jest niejednokrotnie określana pojęciami z zakresu prawa czy ekonomii, lekarz powinien pozostać osobą, która jest wierna pewnym zasadom.

W odniesieniu do nauki, a zwłaszcza medycyny, nauka wie czym jest, ale nie zawsze wie, czym być powinna i dlatego prawdy zawarte w encyklikach świętego Jana Pawła „Fides et ratio” oraz „Veritatis splendor”, chcącemu myśleć człowiekowi stawiają drogowskazy sumienia na rozdrożach rozumu i wiary. Dziś ten ludzki kontekst ma szczególne znaczenie, gdyż na naszych oczach przed medycyną otwierają się perspektywy wręcz nieograniczone, dotąd niespotykane. Nauka stanęła przed najtrudniejszymi z możliwych wyborów, które dotyczą najgłębszych wartości etycznych i moralnych, wymykających się spod obowiązujących dotychczas definicji prawnych i praktyk obyczajowych. Co więcej, wyborów, które niebezpiecznie zbliżają się do sfery samego sacrum. W tym wyścigu po wydłużeniu życia, utrzymanego w dobrej kondycji, konieczne jest umiejętne zrównoważenie wszystkich potrzeb duszy, umysłu i ciała.

Oceniając studentów – przyszłych lekarzy – spoglądam nie tylko na średnią w indeksie. Chcę wiedzieć, czy ten młody człowiek jest w stanie zrozumieć, czym jest cierpienie człowieka chorego? Czy wie, czego ocze-

kuje od nas pacjent w terminalnym stanie, czy potrafi patrzeć w oczy chorego, któremu zostało już niewiele chwil?

Drogie Koleżanki i Drodzy Koledzy – Nauczyciele Akademicki, pamiętajmy o przesłaniu Konfucjusza: „Kto nabytą wiedzę pielęgnuje, a nową bez ustanku zdobywa, ten może być nauczycielem innych”. Sprawmy, aby nasza praca była dla uczniów cenną wartością, a nie tylko powinnością i obowiązkiem. Starajmy się przedstawić młodzieży prawdziwe oblicze medycyny, perspektywę niełatwego zawodu, wymagającego wielu wyrzeczeń i ciągłego wzbogacania swej wiedzy, ale też pięknego, pasjonującego, nasyconego humanizmem.

Drodzy Studenci, pamiętajcie, że zawsze najważniejszy jest pacjent i jego dobro. Nie zapominajcie, że macie być dla chorego partnerem, on musi mieć do Was zaufanie, musi chcieć otworzyć się przed Wami. Bez tego nie będziecie dobrze leczyć. Dlatego nie wystarczy wiedza medyczna. Musicie też umieć porozmawiać z chorym o książce, jaką akurat czyta, muzyce jakiej słucha, o malarskich, jakich lubi. Lekarz musi być wszechstronny, bo inaczej nie będzie mógł właściwie wypełniać swojego powołania.

Uczcie się, czytajcie, rozmawiajcie z ludźmi, ćwiczcie pamięć, bądźcie dociekliwi, nie zrażajcie się ani nie poddawajcie się przeciwnościom.

Drodzy Studenci, życie to bieg z przeszkodami. Życzę, aby upłynęło ono Wam zgodnie z kolejną myślą Konfucjusza: „Wybierzesz pracę, jaką lubisz, to nie będziesz musiał

pracować”. Życzę Wam także, aby obce Wam były rozczarowania, aby uczciwość, sprawiedliwość i poczucie przyzwoitości pozostały w Was nienaruszone. „Dum spiramus, speramus” (dopóki oddychamy mamy nadzieję). Nie pozostawiajcie także swoich chorych bez nadziei. Bez niej trudno o motywację, a więc i mobilizację do walki z chorobą.

Chciałbym jeszcze przytoczyć słowa wybitnego polskiego lekarza Władysława Biegańskiego: „Nie będzie dobrym lekarzem, kto nie jest dobrym człowiekiem”.

Wspólnota akademicka jest wspólnotą ludzi poszukujących prawdy, czyli tego co jest istotą nauki, a w konsekwencji postępu. Była ona i jest wspólnotą indywidualistów, ale te indywidualne ścieżki posiadają wspólny cel, a jest nim dobro człowieka.

Jestem przekonany, że będziecie mogli realizować ten cel, wykorzystując potencjał Politechniki Wrocławskiej, której rozwój od początku istnienia jest imponujący. Politechnika Wrocławska stale zajmuje czołowe pozycje w rankingach uczelni, jej absolwenci są docenianymi na całym świecie doskonałymi specjalistami, wyznaczającymi kierunki w naukach inżynierskich.

Życzę Wam, abyście wyznaczyli nowe kierunki także w medycynie – dzięki interdyscyplinarnemu podejściu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji przyszłych pacjentów.

Pozwolę sobie na zakończenie zacytować „Ode do młodości” naszego wieszcza Adama Mickiewicza:

„Młodości,
Ty nad poziomy
Wylatuj”,

a także rymowaną autorstwa Seniora medycyny prof. Stanisława Iwanickiewicza:

„Starości
Ty nad poziomy
Nie wylatuj
Ty możesz
Przysiadawać
Odpoczywać
Ale masz
Swą wiedzę
I doświadczenie
Młodym przekazywać”

Drodzy Studenci

Przyszłość medycyny jest od dziś także w Waszych rękach!

Gaudeamus na Uniwersytecie Medycznym. „Yes, we can!”

„Ut crescat, ut floreat” – dobre życzenia spełniają się szybciej, niż się można spodziewać. Na inauguracji roku akademicki 2023/2024 (4 października 2023 r.) wrocławski Uniwersytet Medyczny miał się czym pochwalić: ruszyła filia Wydziału Lekarskiego w Wałbrzychu, dodajmy, że procedura tworzenia przebiegła błyskawicznie, otwarto Uniwersyteckie Centrum Chirurgii Robotycznej, AM zdobyła pierwsze miejsce w konkursie projektu Regionalnego Centrum Medycyny Cyfrowej, a absolwenci, lekarze i lekarze dentyści osiągnęli wysokie w skali kraju wyniki w egzaminie końcowym.

Jednak lista sukcesów jest dłuższa i JM rektor prof. Piotr Ponikowski nie krył satysfakcji. – Otrzymaliśmy kategorię A we wszystkich trzech ewaluowanych dyscyplinach. W najbardziej prestiżowych rankingach, jak Lista Szanghajska czy THE WUR, znajdujemy się w czołówce polskich uczelni. Dziś mamy bardziej ambitny cel. Będziemy się ubiegać o status uczelni badawczej, co daje nie tylko prestiż, ale także dodatkowe środki na wspieranie badań naukowych. Gratulowała dolnośląskim medykom minister zdrowia lek. Katarzyna Sójka. Przypomniała ona, że niebawem we Wrocławiu powstaną jeszcze Zintegrowane Centrum Pediatriczne i Regionalne Centrum Medycyny Cyfrowej. Na koniec zwróciła się do przyszłych lekarzy: – Miejcie na uwadze, by „czuć pacjenta”, miejcie empatię, nie popadajcie w rutynę, traktujcie pa-

Fot. Tomasz Walów

cjenta tak, jak byście traktowali siebie samych. Wśród gości był też marszałek województwa dolnośląskiego Cezary Przybylski, który wspomniął o kolejnym udanym projekcie: po oddaniu tak zwanego nowego Marciniaka, jesteśmy w przededniu budowy najnowocześniejszego szpitala onkologicznego.

Skoro tak wiele zbudowano, to czas by przywołać nazwiska budowniczych. Tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Medycznego otrzymał w tym roku prof. Piotr Kasprzak, wybitny chirurg naczyniowy. Wiele lat pracował na uniwersytecie w Ratyzbonie, a od kilku współpracuje z Kliniką Chirurgii Naczyniowej, Ogólnej i Transplantacyjnej Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu. Jego największe osiągnięcie to przede wszystkim nowa technika operowania tętnic szyjnych.

Kilkunastu pracowników odebrało odznaczenia państwowe, a nowi studenci złożyli ślubowanie. Zwracając się do młodzieży, JM prof. Ponikowski przywołał postać wędrowca z eseju Olgi Tokarczuk, który spoza granic swojego świata z odwagą spogląda w ogromny, uporządkowany Kosmos. To również alegoria młodego człowieka, który na Uniwersytecie Medycznym zaczyna wspinać się przygodę. – Yes, we can! – skinął głową w stronę słuchaczy. Bo właśnie entuzjazmu, jako „siły pozwalającej przesunąć granice”, życzy studentom ich rektor.

❑ Aleksandra Solarewicz

Wykład inauguracyjny wygłosiła prof. Agnieszka Mastalerz-Migas

Minister zdrowia lek. Katarzyna Sójka

Kampania społeczna „Ruszamy po zdrowie”

□ Aleksandra Solarewicz

Fot. z archiwum A.S.

Halę skateparku przy ul. Legnickiej pamiętam z czasów, gdy była zajezdnią tramwajową. Przed halą stoją głównie auta, ale jest też kilka dziecięcych rowerów. Czy to na pewno tutaj? O, idzie mama ubrana w garnitur, a przy niej dziecko w kasku rowerowym. Jeśli garnitur, to pewnie prelegentka. Wchodzimy, jest plakat na drzwiach. A w środku... jak na lekcji WF.

W środku hangaru, w labiryncie parawanów, podwyższeń i zjazdów dla hulajnóg znalazło się kilka krzesełek i tablica multimedialna. Tam około 20 osób dyskutuje i udziela wywiadów. Ich rozmowy zagłuszają krzyki dzieci i uderzenia kółek o nawierzchnię. Żółte plamy słońca przecinają szyby i kładą się na podłodze. Małe ludziki wdrapują się na górę i z łomotem zjeżdżają, a echo zwiłokrotnia ich mocne głosy. Nikomu z dorosłych to nie przeszkadza. Ruch i hałas same w sobie tworzą jak gdyby spot reklamowy dla konferencji. Zaś konferencja 1 września 2023 daje początek kampanii społecznej „Ruszamy po zdrowie” dla przeciwdziałania nadwadze i otyłości wśród dzieci. Jej organizatorami są Urząd Marszałkowski województwa dolnośląskiego, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu (WSS) i Uzdrowiska Kłodzkie. Polska Grupa Uzdrowisk. Gospodarzami najwyraźniej są same dzieci i o to właśnie chodziło.

Start na hulajnodze

Małe pucucie nietrudno spotkać pod osiedlowym sklepikiem z lodem lub butelką słodkiego napoju w rączce. Celem kampanii „Ruszamy po zdrowie” jest zwrócić im uwagę na wybory zdrowot-

ne i ich skutki, wskazać, jak kompleksowo dbać o zdrowie, a rodziców wspierać w leczeniu otyłości dzieci. Kampania zaczyna się w skateparku, a hulajnoga została symbolem zdrowia. – Tak, bo to pojazd ogólnodostępny i sport nie jest ekskluzywny jak na przykład tenis, a we Wrocławiu jest dobra infrastruktura – mówi dr Janina Kulińska – rzecznik prasowy WSS im. J. Gromkowskiego. Lekarze prelegenci zagadują dzieci, które na chwilę odstawiły hulajnogi. Potem podziwiają ich popisy sportowe. Kampania nie może opierać się na pogadankach naukowych, ale musi to być wejście do dziecięcego świata za pomocą narzędzi, z których one same korzystają. Niektóre dzieci przed wakacjami oglądały w social mediach kampanijny spot. Jego głównym bohaterem jest ambasador kampanii Bartek Oskroba, wicemistrz świata i 5-krotny mistrz Polski w jeździe na hulajnodze. Z kampanijnego spotu dziecko dowie się, że lepiej chrupać jabłko, zamiast wafelka, iść do skateparku i pojeździć na hulajnodze, zamiast oglądać filmy na komputerze. Bartek jest na konferencji i razem z dziećmi skacze po skateparku. – Sport to jest superzjawka – mówi z entuzjazmem – najlepszy

sposób na spędzanie czasu ze znajomymi. Młody młodego lepiej zrozumie – podsumowuje.

Wrześniowa plaga

Już średnio co 5. dziecko w Polsce ma problem z nadmierną masą ciała. – Zaczynamy obserwować u nich zespół polimetaboliczny. Pojawia się cukrzyca, nadciśnienie, udary i zawały. Konsekwencje to również szereg wad postawy, bo masa mięśniowa jest za mała w stosunku do tkanki tłuszczowej. Kości nie mają podpory w mięśniach – tłumaczy lek. Agata Trafalska, ordynator Oddziału Rehabilitacji Ogólnoustrojowej WSS im. J. Gromkowskiego – i zdarzają się bardzo groźne deformacje, skoliozy po kilkadziesiąt stopni, które się leczy już operacyjnie. Mało tego, nadwaga zaburza dzieci społecznie. – We wrześniu mamy do czynienia z plagą. Przychodzą do mnie rodzice po zwolnienia z lekcji w-f. Tłumaczę, że dziecko nie ma siły, szybko się poci, jest wyśmiewane... Jedno zjawisko nakręca drugie, no i taki berbecz przestaje się ruszać, nie ma wydolności, a problemy „zajada” słodyczami i śmieciowym jedzeniem. – Dla nich – tłumaczy dr Trafalska – gry komputerowe, social media, to takie szybkie nagrody. Dziecko kliknie, da zdjęcie i jest bardzo szybko nagradzane. Po to, żeby mieć efekt sportowy, potrzebny jest wysiłek, a dzieci nie mają motywacji. I zaczynają się zaburzenia odżywiania,

które leczą potem psychiatrzy.

To będzie dobry dzień

Właśnie odbyło się spotkanie pierwsze. Jednak, jak wyjaśnia lek. med. Agata Trafalska, kampania obejmie spotkania z dziećmi, ale też badania w mobilnych gabinetach. W trasę mają wyruszyć specjalne autobusy. – Nawiążemy współpracę ze szkołami zapowiada dr Trafalska – w autobusach, które przyjadą do szkół, będą gabinety i specjaliści, którzy zmierzają i zważają, nałożą dziecko na siatkę centylową, wyłapią pierwsze symptomy nadciśnienia, wad postawy. Specjaliści nie będą w nich leczyć, ale podadzą rodzicom informację, gdzie mogą znaleźć pomoc, a jeśli potrzeba, sanatorium (w tej chwili jest to „Jagusia” w Kudowie-Zdroju). Poza tym zostanie ogłoszony konkurs „To będzie dobry dzień”, prace multimedialne na Instagramie mają dokumentować dzień spędzony przez dzieci w sposób korzystny dla zdrowia. Nagrodą główną będzie spotkanie z ambasadorem akcji i wspólny trening. Ale już samo spotkanie w skateparku jest dla nich wyróżnieniem. – Ciociu, ja będę w radiu! – słyszy za swoimi plecami dr Janina Kulińska. Zadyszany brzdąc szczerzy zęby w uśmiechu i wraca na tor jazdy.

❑ Aleksandra Solarewicz

NIEODPŁATNE PORADNICTWO PRAWNE

POMOC PRAWNA FINANSOWANA PRZEZ
DOLNOŚLĄSKĄ IZBĘ LEKARSKĄ

Zakres pomocy:

- działalność gospodarcza,
- prawo administracyjne z wyłączeniem prawa podatkowego,
- prawo cywilne,
- prawo pracy,
- prawo karne,
- prawo rodzinne.

Kiedy? Każdy piątek w godz. 12.00-16.00; siedziba DIL (II piętro)

Kontakt z adwokatem: (71) 722 42 85, z DIL: (71) 798 80 50

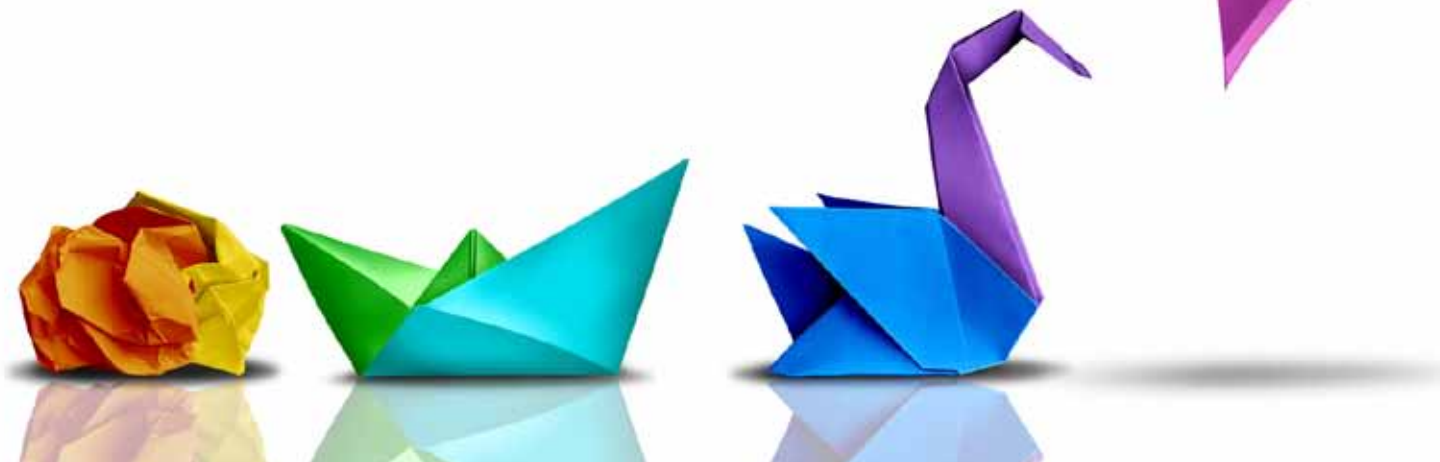
LEGAL SKILLS

BASIŃSKI MORAWSKI KUŁA SKOŹRON
ADWOKACKA SPÓŁKA PARTNERSKA

□ Dariusz Delikat

Zmiany

Źródło grafiki: www.istockphoto.com

„Jedyną stałą rzeczą w życiu jest zmiana” – współczesne czasy codziennie zdają się potwierdzać słowa Heraklita z Efezu.

Zmienia się wszystko, poczynsz od nas samych – nasze ciało, poglądy, zachowania, przyzwyczajenia, nasze otoczenie, samochody, komputery, smartfony, narzędzia diagnostyczne, leki, schematy terapeutyczne, polityka, klimat... Powiecie państwo: to nic nowego – zawsze tak było – Heraklit żył ponad 2 tysiące lat temu.

To prawda, ale nowe jest tempo i skala zmian. Nic dziwnego, że wielu z nas nie nadąża za nimi, gubi się, nie daje rady. Dlatego dzisiaj porozmawiamy o zmianach.

Spróbujemy odpowiedzieć na pytania: dlaczego ich nie lubimy, jak je wprowadzać w swoim życiu, jak implementować w naszym otoczeniu?

Dlaczego nie lubimy zmian?

Odpowiedź jest prosta – ponieważ nie lubimy negatywnych emocji – a wśród nich strachu, lęku, niepewności, zaskoczenia. A zmiany zazwyczaj wiążą się właśnie z ich przeżywaniem. Czujemy się źle, gdy zachwiane jest nasze poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa, gdy pojawia się konieczność zmiany rutynowych zachowań i przyzwyczajęń, potrzeba włożenia dodatkowego wysiłku. Dotkliwy jest strach przed utratą kontroli, obawa przed porażką, lęk przed nieznanym.

Jak silna jest to niechęć ilustrują proste życiowe przykłady. Przypomnijcie sobie państwo „jak się czujecie” gdy niespodziewanie ktoś

zwraca się do was słowami: mam do ciebie prośbę. Czy zanim dotrze do was to, o co dokładnie chodzi, nie pojawia się odczucie niepokoju? Jestem pewien, że wielu z was odpowie: tak czuję się wtedy nieswojo. Dlaczego? Bo takie słowa to zapowiedź zmiany – zmiany tego, co w danej chwili robię, zmiany moich planów, konieczność wykonania dodatkowych czynności itp.

W zeszłym tygodniu, z powodu awarii, musiałem pracować w innym niż zwykle gabinecie. Jakże były tego konsekwencje? Napięcie wywołane przez konieczność poszukiwania niezbędnych do badania narzędzi (umieszczone były w innych miejscach). Strata czasu,

□ Dariusz Delikat

lekarz laryngolog i psycholog, trener komunikacji i coach. Absolwent Wrocławskiej Akademii Medycznej oraz Uniwersytetu SWPS. Czynnie wykonuje pracę lekarza i psychologa. Autor wielu programów szkoleniowych oraz artykułów popularnonaukowych, dotyczących szeroko rozumianych umiejętności psychologicznych. Od kilku lat prowadzi szkolenia dla lekarzy Dolnośląskiej Izby Lekarskiej. Stały współpracownik „Medium”

bo pracowałem na starym komputerze, z powodu którego uzupełnianie dokumentacji i wypisywanie recept trwało dłużej. Fizyczny dyskomfort spowodowany twardym, niedopasowanym do moich pleców fotelem oraz głośną klimatyzacją. To wystarczająco dużo żeby nie lubić nawet tak banalnych zmian.

Powiecie państwo: ale zmiany często przynoszą coś dobrego. Tak, ale lęk i inne emocje wyzwalane przez zmiany sprawiają, że nie dostrzegamy korzyści, jakie zmiany przynoszą lub dostrzegamy je z opóźnieniem.

Jak uodpornić się na zmiany?

Odpowiedź nie jest prosta, ponieważ każdy z nas ma inną na nie wrażliwość, a ta w dużej mierze wynika z naszej odporności psychicznej. Odporności psychicznej poświęciłem już kiedyś cały artykuł. Zainteresowanych odsyłam do archiwum „Medium” (lipiec/sierpień 2021). Teraz tylko krótkie przypomnienie.

Obecnie najbardziej aktualny i powszechnie wykorzystywany do opisu odporności jest Model 4 C, zaproponowany przez prof. Petera Clough’a i Douga Strycharczyka.

Według nich to cecha osobowości, która w dużej mierze decyduje o jakości radzenia sobie z presją, stresem, wyzwaniem (w tym zmianami).

W zaproponowanym modelu 4 C ogólna wytrzymałość psychiczna opiera się na czterech filarach:

1. **Wyzwanie** (challenge), które rozumiane jest jako postrzeganie wyzwań jako szanse, dostrzeganie w kryzysach możliwości pozytywnych zmian/rozwoju.
2. **Pewność siebie** (confidence), która oznacza wysoką wiarę we własne siły, kompetencje, możliwości.
3. **Zaangażowanie** (commitment), czyli bycie wytrwałym w dążeniu do celu, sumiennym, konsekwentnym i odpowiedzialnym.
4. **Poczucie wpływu/kontroli** (control) – wiara, że nasze działania, życie, zależą w głównej mierze od nas samych. Osoby z wysoką samokontrolą działają proaktywnie, biorą sprawy we własne ręce, nie zrzucają odpowiedzialności na los czy inne osoby. To także umiejętność kontroli nad własnymi reakcjami emocjonalnymi.

Czy można rozwinąć wytrzymałość/odporność psychiczną? Zdaniem autorów zdecydowanie tak. Można to robić poprzez pracę nad jej poszczególnymi składowymi.

Na przykład **wzmacnianie obszaru „wyzwanie”** polega na świadomym koncentrowaniu się na pozytywach tego, co nas otacza i czego doświadczamy oraz pozytywnych oczekiwaniach w stosunku do wyników działania, zarówno swojego, jak i innych. Skupianie się na pozytywach nie wyklucza dostrzegania błędów i porażek, ważne jest jednak to, aby nie były powodem frustracji i zahamowań, lecz źródłem konstruktywnych wniosków.

”
Wzmacnianie pewności siebie polega na budowaniu wysokiej samooceny. Ta jest związana ze świadomością tzw. osobniczego potencjału (to mocne strony człowieka: zalety i zdolności, umiejętności, osiągnięcia). Samoświadomość tworzymy dzięki samoobserwacji i reakcji otoczenia na nasze działania. Wiedząc jak ważna jest samoocena i związane z nią poczucie wartości, przypominajmy sobie i delektujmy się swoimi osiągnięciami, umiejętnościami, zaletami, wspierajmy także innych, pokazując im, że ich dostrzegamy, komentując, doceniając, konstruktywnie krytykując – oni na pewno to docenią i zrewanżują się tym samym.
“

Wzmacnianie pewności siebie polega na budowaniu wysokiej samooceny. Ta jest związana ze świadomością, tzw. osobniczego potencjału (to mocne strony człowieka: zalety i zdolności, umiejętności, osiągnięcia). Samoświadomość tworzymy dzięki samoobserwacji i reakcji otoczenia na nasze działania. Wiedząc jak ważna jest samoocena i związane z nią poczucie wartości, przypominajmy sobie i delektujmy się swoimi osiągnięciami, umiejętnościami, zaletami, wspierajmy także innych, pokazując im, że ich dostrzegamy, komentując, doceniając, konstruktywnie krytykując – oni na pewno to docenią i zrewanżują się tym samym. Innym czynnikiem jest świadomość własnych myśli tzw. monolog wewnętrzny, czyli pojawiające się w głowie uwagi na własny temat, których istnienia nie zawsze jesteśmy w pełni świadomi. Treść monologu dotyczy obrazu własnej osoby, własnych praw i obowiąz-

ków i wpływa na zachowanie – czasami jak samospełniająca się przepowiednia. Nasze myśli mogą nas motywować do działania (jesteś w tym dobry, zawsze dajesz sobie radę, wszyscy cię podziwiają...) lub działać hamująco (na pewno ci się to nie uda, wszyscy będą się śmiali, jesteś taki nieporadny, powinieneś ustąpić szefowi, nie powinieneś się wychylać itd.). Dlatego tak ważna jest umiejętność ich identyfikacji, zwłaszcza w sytuacjach trudnych i przekształcanie myśli hamujących na myśli konstruktywne (asertywne).

Wzmacnianie zaangażowania. – Zaangażowanie rozumiane jest jako umiejętność wyznaczania sobie celów i konsekwencja w ich osiąganiu. Zaangażowaniu sprzyja koncentracja na pojedynczych zadaniach, ograniczanie bodźców rozpraszających, korzystanie z pomocy i wsparcia oraz dobra kondycja psychofizyczna (trening, odpoczynek, sen, posiłki).

Wzmacnianie kontroli. Najważniejsze jest uświadomienie sobie, że nawet w obrębie sytuacji czy zdarzeń nieprzewidywalnych, losowych, całkowicie niezależnych od nas, odnaleźć można obszary, na które możemy oddziaływać. Taka psychologiczna postawa buduje wewnętrzną siłę i jest źródłem proaktywnych, konstruktywnych zachowań. Wzmacnianie kontroli to także pogłębianie umiejętności radzenia sobie ze stresem. Może się to odbywać poprzez redukcję związanego z nim napięcia, co można uzyskać dzięki różnym formom aktywności fizycznej (ćwiczenia gimnastyczne, sport, aktywny wypoczynek, praca fizyczna) oraz w wyniku stosowania różnych technik relaksacyjnych, takich jak np. technika relaksacji Jakobsona, trening autogenny Schultza czy treningi uważności (mindfulness) oraz redukcję nieprzyjemnych emocji towarzyszących stresowi.

Wprowadzanie „trudnych zmian” w swoim życiu

Z dokonywaniem wielu drobnych zmian w naszym życiu nie mamy większego kłopotu, choć czasami potrzebny jest dodatkowy wysiłek, cierpliwość, wytrwałość.

Są jednak sytuacje poważniejsze, odporne na zmianę, pomimo że ta jest ewidentnie pożądana. To np.

nasze utrwalone zwyczaje żywieniowe, uzależnienia: tytoń, alkohol, hazard, internet... (lista jest coraz dłuższa). Wiele z nich jest ważnym elementem planów i przyrzeczeń noworocznych.

Jak je skutecznie wprowadzać w życie? Nie jest to proste i czasem wymaga pomocy z zewnątrz – wsparcia bliskiej osoby lub psychoterapeuty. Takimi „trudnymi zmianami” zajmowali się autorzy transteoretycznej koncepcji wprowadzania zmian, tzw. koła zmiany J.O. Prochaska, J.C. Norcross, C.C. Diclemente. Ich zdaniem człowiek przechodzi w procesie zmian przez 6 następujących po sobie etapów.

Prekontemplacja

Nie jestem gotowy na zmianę. Co prawda „podskórnie” zaczynam odczuwać, że coś mi ciąży, że powinienem coś zrobić, ale nie przyznaję się do tego. Charakterystyczne dla tego etapu są mechanizmy obronne takie jak: zaprzeczenie, racjonalizacja, projekcja, obwinianie otoczenia. Efektem jest pozostawanie w dotychczasowym stanie.

Kontemplacja

Zaczynam odczuwać, że zmiana jest konieczna, zaczynają pojawiać się myśli, że powinienem coś zrobić, że być może to ostatnia chwila, pojawiają się plany i pomysły. Zaczynam poszukiwać informacji, co i jak powinienem zrobić, ale wszystko jest mało konkretne i rozciągnięte w czasie (ten etap trwa czasami całe miesiące, a nawet lata).

Przygotowanie

Decyzja została ostatecznie podjęta. Przygotowuję plan działania, jestem pełen nadziei, że się uda.

Działanie

Wdrażam w życie to, co zaplanowałem, zaczynam zmieniać swoje zachowanie, np. unikam okazji, zaczynam treningi, wyjeżdżam itp.

Utrzymanie

Do wytworzenia nowych nawyków potrzebna jest wytrwałość, cierpliwość, czujność – nie mogę odstąpić od postanowień nawet o krok. Ważne jest wsparcie.

Rozwiązanie lub nawrót

Ten etap jest moim ostatecznym celem, zmiana zostaje wprowadzona w życie, stała się częścią mnie. Niestety, rzadko kiedy dochodzimy

do tego etapu w pierwszym cyklu. Częściej pojawiają się trudności i załamania. Koło zmiany zazwyczaj kręci się kilka razy. W badaniach Prochaski i Diclemente, które dotyczyły rzucania palenia, palacze przechodzili przez cykl średnio cztery razy.

Wszystkie etapy są bardzo ważne. Na każdym z nich dokonuje się postęp na drodze do pożądanego finału. Zrozumienie procesu daje siłę – nawet jeśli nie powiodło się tym razem, wiem, dlaczego poległem, mogę w przyszłości coś zmienić, wiem na czym mam się bardziej koncentrować.

Jak wprowadzać zmiany u innych – w swoim domu, zespole, firmie

Jeśli chcesz wprowadzać zmiany u innych, np. w zespole pracowników, którymi kierujesz, musisz uwzględnić naturalne reakcje emocjonalne pojawiające się w trakcie wprowadzania zmian. Zanim pojawi się akceptacja, a może nawet zadowolenie, ludzie będą przeżywać kaskadę innych emocji: niedowierzanie, zaprzeczanie, następnie złość, po której pojawi się smutek i poczucie straty. Efektem tego jest przedłużający się opór wobec nowego. Dlatego tak ważna jest umiejętność informowania o zmianach. Istnieją pewne uniwersalne zasady. Oto one:

- Zasada otwartości – przekazujemy największą możliwą ilość informacji (limit stanowi dobro firmy)
 - Zasada wiarygodności – przekazujemy tylko informacje pewne
 - Zasada równości – wszyscy pracownicy otrzymują te same informacje
 - Zasada prostoty przekazu – język komunikatów to krótkie, proste, zrozumiałe zdania
 - Zasada dwustronności – stwarzanie możliwości wyrażania własnych opinii
 - Zasada pierwszeństwa – informacje przekazujemy najszybciej, jak to jest możliwe (nic tak nie frustruje i demotywuje jak niepewność potęgowana przez plotki)
- Staraj się zrozumieć sytuację swoich pracowników (empatia), stosuj metafory, przykłady porówna-

nia, pozwól na wyrażanie obiekcji (przygotuj się na nie). Obiekcje są bardzo ważne, ponieważ ich wyrażanie powoduje rozładowanie negatywnych emocji, stwarza szansę na rozwikłanie niejasności. Poniżej plan wystąpienia informującego o wprowadzanych zmianach.

- Wyjaśnij przyczynę zmian
- Przedstaw korzyści płynące ze zmian dla firmy i pracowników
- Pokaż, co będzie, jeżeli zmian nie przeprowadzimy
- Przedstaw wizję przyszłości
- Przedstaw plan działania
- Okazuj wiarę w sukces
- Stwórz możliwość rozmowy i wyrażania opinii

Podsumowanie

Skoro zmian nie jesteśmy w stanie uniknąć, trzeba się na nie przygotować. Kluczowa jest odporność psychiczna, którą można świadomie wzmacniać. Gdy zmiany są „trudne”, pamiętajmy, że ich wdrażanie w życie to żmudny wieloetapowy proces, który czasami dopiero wielokrotnie powtarzany prowadzi do sukcesu. Nie załamujmy przedwcześnie rąk i nie wahajmy się sięgać po wsparcie. Gdy to my wprowadzamy zmiany u innych, np. w naszych zespołach, bądźmy empatyczni, przewidujmy i rozwiewajmy obawy, obiekcje, ponieważ przesłaniają skutecznie korzyści płynące ze zmian i szansę, jakie zmiany stwarzają. Na zakończenie chciałem powiedzieć, że w artykule skoncentrowaliśmy się na zmianach generujących negatywne emocje, wiele z nich dopiero po czasie okazuje się być czymś dobrym. Są jednak zmiany, z którymi od samego początku związane są emocje ciepłe – nadzieja, radość, szczęście, ukojenie – to te, na które wytrwale czekamy. Może niektóre z nich są już tuż, tuż.

Piśmiennictwo:

Prochaska J.O., Norcross J.C., Diclemente C.C., *Zmiana na dobre. Rewolucyjny program zmiany w sześciu stadiach, który pomoże ci przezwyciężyć złe nawyki*, Instytut Amity, Warszawa 2008.

Strycharczyk D., *Odporność psychiczna. Strategie. Narzędzia*, GWP, Gdańsk 2017.

□ Damian Domżański

Dr Zygmunt Kratochwil i jego rodzina

Życie i działalność dr. Zygmunta Kratochwila to kolejny przykład na bogate związki lwowskiej inteligencji z Wrocławiem, i jak to bywa w przypadku członków tejże grupy, był nasz bohater człowiekiem wielu talentów: lekarzem, sportowcem, pasjonatem muzyki.

Poniższy artykuł jest poświęcony jemu oraz całej rodzinie lwowsko-wrocławskich Kratochwilów, bowiem wszyscy, każdy na swój sposób, zapisali się w historii.

Rodzina

Zygmunt Kratochwil przyszedł na świat 27 października 1927 r. we Lwowie jako czwarte najmłodsze dziecko Franciszka Kratochwila, sędziego Sądu Apelacyjnego Lwów oraz sądu okręgowego w Złoczowie, i Franciszki Kratochwil z domu Lewickiej – śpiewaczki opery lwowskiej. Przyszły doktor miał troje rodzeństwa: Mariana (ur. 1906 r.), Zbigniewa (ur. 1913 r.) i siostrę Jadwigę (ur. 1924 r.).

O życiu Franciszka Kratochwila (ur. 1866 r.) nie wiemy zbyt wiele. Pochodził z rodziny prawników od trzech pokoleń. Wiadomo także, że jako sędzia śledczy był członkiem komisji sądowo-lekarskiej Sądu Okręgowego w Złoczowie. Komisja powstała po wkroczeniu do tego miasta polskiej armii, i dokonaniu w dniach 5 i 6 czerwca 1919 r. ekshumacji zwłok 22 Polaków – ofiar ukraińskiej agresji.

Sędzia Kratochwil został przeniesiony w stan spoczynku 17 kwietnia 1930 r. Zmarł w roku 1931 i został pochowany na Cmentarzu Łyczakowskim. Jego nagrobek został usunięty w latach powojennych.

Franciszka Kratochwil (ur. w 1886 r.) była bliską krewną gen. Juliana Filipowicza, bohatera wrześniowej wojny obronnej 1939. Wiemy, że była osobą związaną ze sztuką, a w szczególności z muzyką. Pasją tą зараżała swoje dzieci. Dzięki niej wszystkie pobierały lekcje gry na pianinie. W czasie II wojny światowej mieszkała we Lwowie z najmłodszym synem i córką. W roku 1945, zmuszona do opuszczenia Lwowa w ramach ekspatriacji, wraz z najbliższymi dotarła do Polanicy-Zdroju i tam mieszkała aż do śmierci w 1966 r.

Rodzeństwo

Warto w tym miejscu wspomnieć o rodzeństwie Zygmunta Kratochwila, bowiem każde z nich zapisało się w historii regionu, kraju a nawet Europy.

Marian Kratochwil

Marian Gleb Kratochwil był najstarszy z rodzeństwa. Urodził się w 30 września 1906 roku w Kosowie Huculskim. Humanista, studiował historię i filozofię na Uniwersytecie Jana Kazimierza, ale porzucił je na rzecz sztuki. Jego nauczycielem został Stanisław Batowski Kaczor,

Fot. z archiwum rodziny

słynny lwowski artysta. W roku 1936 Marian Kratochwil wziął udział w zbiorowej wystawie Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych we Lwowie. W tym samym roku namalował obraz „Niedziela w Ożomli” nagrodzony brązowym medalem na wystawie retrospektywnej w warszawskiej Zachęcie.

W czasie II wojny światowej, idąc żołnierskim szlakiem, trafił do Szkocji. Pozostał tam do końca wojny, a następnie przeniósł się do Londynu. Przez polskie władze emigracyjne został awansowany do stopnia kapitana. Od 1947 to stolica Wielkiej Brytanii miała być jego domem, bo do ojczyzny na stałe nie powrócił.

Początki na obczyźnie były trudne. Pracował w magazynie Selfridges Birmingham. Los mu jednak sprzyjał. Poznał, mającą wówczas osiemdziesiąt lat, słynną szkocką malarkę Dame Ethel Walker, członkinię The London Group. Doceniła ona talent lwowskiego artysty i widząc, że zmagają się z kłopotami finansowymi, potajemnie zapisała mu w testamencie swoje obrazy. W 1951 roku Dame Ethel zmarła, a jej ostatnie chwile Marian Kratochwil uwiecznił na rysunku, który dziś znajduje się w National Galleries Scotland.

Nie była to jedyna kobieta, która w owym czasie pojawiła się w życiu artysty-weterana. Przyjaciółką, serdecznym wsparciem i ostatecznie żoną Mariana Kratochwila była Kathleen Browne, angielska malarka nowozelandzkiego pochodzenia.

Krajem, w którym lwowski artysta miał zostać doceniony, była Hiszpania. W latach 50. ubiegłego stulecia Marian Kratochwil prawie dwa lata spędził na Półwyspie Iberyjskim. Przebywał w Toledo w Kastylii i w Rondzie w Andaluzji. W roku 1967 artysta ponownie przyjechał na Półwysep Iberyjski, ale tym razem poza Hiszpanią odwiedził również stolicę Portugalii Lizbonę. Uwielbiał motyw Don Kichota i Sancho Pansy. Stworzył wówczas kilkanaście szkiców poświęconych tym bohaterom powieści Miguela Cervantesa.

W roku 1979 w Instytucie Hiszpańskim w Londynie wystawiono 20 obrazów Mariana Kratochwila. Zachwycony jego sztuką ambasador Hiszpanii zorganizował w Toledo, w Muzeum Santa Cruz, kolejną wystawę polskiego malarza złożoną z podarowanych muzeum dzieł. W Toledo obecnie jest stała wystawa malarstwa Mariana Kratochwila.

W roku 1986 władze Hiszpanii doceniły Mariana Kratochwila. Za jego zasługi w zakresie malarstwa i pracy artystycznej nadały mu najwyższe odznaczenie hispańskie order "Encomienda de Isabel La Católica", równocześnie został mianowany członkiem Królewskiej Akademii Sztuk Pięknych i Nauk Historycznych w Toledo.

Ostatnia wystawa dzieł Mariana Kratochwila w Hiszpanii miała miejsce od lipca do października 2021 roku w Muzeum Santa Cruz w Toledo. Jej tytuł to „Toledo moja miłość”. Wystawiono 34 obrazy olejne, 40 rycin i 6 rysunków.

Prace Mariana Kratochwila znajdują się także w muzeach w Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, muzeum w Chicago, polskich muzeach narodowych oraz u właścicieli prywatnych. Archiwum zawierające dokumenty osobiste, katalogi wystaw, książki, fotografie rodzinne, nagrania filmowe, rysunki i szkice przedwojenne, obrazy znajduje się w Archiwum Emigracji Biblioteki Uniwersyteckiej Uniwersytetu w Toruniu.

Marian Kratochwil zmarł 3 grudnia 1997 roku w Londynie w wieku 91 lat i został pochowany na Kensington Cemetery.

Zbigniew Kratochwil

Zbigniew Kratochwil urodził się 6 grudnia 1913 roku w Łęczowie. Studiował na Politechnice Lwowskiej. W 1937 roku otrzymał dyplom inżyniera elektryka.

Rok później rozpoczął pracę w Żychlinie (woj. łódzkie) w biurze technicznym Zakładów Elektromechanicznych Rohn-Zieliński. Współpracował tam i opiniował prace m.in. wybitnego konstruktora maszyn Jerzego Szmita. Po wybuchu II wojny światowej część kadry pracowniczej oraz dokumentację ewakuowano przez Warszawę do Kostopola na Wołyniu. Tam akta techniczne zostały zakopane i nigdy nie zostały znalezione, a Zbigniew Kratochwil zamieszkał ponownie w Żychlinie. Zatrudnił się w fabryce i działał w lokalnym ruchu oporu. Podczas masowych aresztowań udało mu się uciec przez zieloną granicę do Generalnego Gubernatorstwa, gdzie pozostał do końca wojny.

Po wyzwoleniu wraca do Żychlina i fabryki, gdzie wcześniej pracował. Zostaje tam głównym konstruktorem, dba o rozbudowę nie tylko samego przedsiębiorstwa, ale również o kształcenie przyszłej kadry zarówno jako nauczyciel w technikum, jak i wykładowca akademicki związany z Politechniką Łódzką.

W 1945 roku ożenił się z Jadwigą Wnuk. Miał troje dzieci: Krzysztofa, Ewę oraz Mirosława. W 1955 roku został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi za pracę w dziedzinie przemysłu maszynowego, a w roku 1962 – Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Najbardziej jednak cenił sobie medal przyznany za działalność dydaktyczną.

Jedną z pierwszych prac naukowych Zbigniewa Kratochwila była wydana w 1956 roku „Technologia produkcji maszyn elektrycznych”. Łącznie opublikował 6 książek i ponad 150 artykułów z zakresu nauk technicznych.

Z Żychlinem był związany przez 27 lat, aż do 1965 roku, kiedy wraz z rodziną przeniósł się do Warszawy i objął stanowisko głównego specjalisty w Komitecie Nauki i Techniki (później w Ministerstwie Szkolnictwa Wyższe-

go i Techniki), rządowej organizacji zajmującej się innowacyjnym wykorzystaniem i rozwojem nauki. W 1978 roku został doktorem nauk technicznych na Politechnice Poznańskiej.

Zmarł w 2002 roku, spoczął na cmentarzu Bródnowskim w Warszawie.

Jadwiga Głowacka z domu Kratochwil

Jedyna córka Franciszka i Franciszki Kratochwilów urodziła się 1 listopada 1924 r. we Lwowie. Była członkinią sekcji pływackiej Pogoni Lwów. Sukcesy osiągała w sztafecie pływackiej oraz w zawodach indywidualnych w pływaniu żabką. Jerzy Janicki, bez podawania dokładnych dat, wspomina, że w meczu pływackim z Legią Warszawa zwyciężyła we wszystkich dystansach. Jej pasją był również balet.

Studiowała na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie współtworzyła AZS Wrocław. Sportową pasję zaszczepiła synowi Maciejowi. Pracowała jako wieloletni kierownik działu w firmie MiastoProjekt Wrocław.

Zmarła 3 lipca 2014 roku i została pochowana na cmentarzu św. Wawrzyńca we Wrocławiu.

Młode lata Zygmunta Kratochwila

Zygmunt Kratochwil uczęszczał, tak jak jego rodzeństwo, do szkoły podstawowej i gimnazjum im. Jordana, prowadzonych przez sławnego lwowskiego pedagoga Mieczysława Kirstyna. To była jedna z najbardziej prestiżowych lwowskich szkół. Jej dyrektor kładł nacisk nie tylko na rozwój intelektualny, ale również fizyczny, dzięki czemu od najmłodszych lat późniejszy specjalista z zakresu chirurgii plastycznej uprawiał sport, przede wszystkim narciarstwo oraz sporty wodne, które później przerodziły się w jego życiową pasję.

W domu rodzinnym jako najmłodsze dziecko cieszył się wyjątkowymi względami. Niestety, jak sam wspominał podczas wywiadów, nie najlepiej pamięta ojca Franciszka, który zmarł w 1931 r. Przywołuje jednak rodzinną historię przekazaną mu przez matkę: na łożu śmierci miał obiecać ojcu, że, tak jak on i trzy wcześniejsze pokolenia rodziny Kratochwilów, zostanie prawnikiem. Stało się jednak inaczej.

Czas II wojny światowej

Po śmierci ojca sytuacja rodziny uległa pogorszeniu. Najcięższe czasy miały dopiero nadejść. II wojna światowa zaskoczyła część rodziny w czasie powrotu z wakacji w Kosowie Huculskim. Marian Hieronim Kratochwil,

W Szpitalu Powiatowym w Kłodzku.

dobrze rokujący młody artysta, był podporucznikiem w 2 batalionie 52 Pułku Piechoty Strzelców Kresowych. Walczył w kampanii wrześniowej, potem działał w partyzancie. W czasie jednej z potyczek trafił do niewoli radzieckiej, z której udało mu się uciec i wrócić do Lwowa.

24 grudnia 1939 r. pożegnał się z matką i rodzeństwem i wyruszył przez zieloną granicę na Węgry. Przez Jugosławię dotarł do Francji, którą w międzyczasie zajęli Niemcy. Ostatecznie trafił do Szkocji, gdzie szkolił polskich żołnierzy, w tym żołnierzy gen. Maczka.

Zygmunt pozostał z matką we Lwowie. Rodzina Kratochwilów musiała wyprzedać swój majątek, często radzieckim żołnierzom i ich żonom, które kupowały koszuły nocne jako... suknie wieczorowe. W 1941 r. czternastoletni chłopiec zatrudnił się jako inkasent gazowy oraz goniec w stacji epidemiologicznej.

Od 1943 r. uczęszczał na tajne komplety. Skończył gimnazjum, liceum oraz zdał egzamin maturalny. Po ekspatriacji ze Lwowa w roku 1945 wraz z matką i siostrą zamieszkał w Polanicy-Zdroju.

Studia i początki kariery medycznej

Zygmunt Kratochwil rozpoczął studia na Akademii Medycznej we Wrocławiu w roku akademickim 1946/47. Egzamin wstępny zdawał u prof. Witolda Ziembickiego, notabene również lwowiaka. Co ciekawe, zamiast zadawać mu pytania z zakresu przyszłych studiów, profesor kazał mu wymienić wszystkich polskich królów o imieniu Zygmunt i podać datę Unii Lubelskiej.

Po rozpoczęciu studiów wstąpił do wrocławskiego AZS-u, był zawodnikiem drużyny waterpolo oraz został instruktorem narciarstwa PZN. W tym czasie zaczęła się też jego znajomość ze znanym literatem Jerzym Janickim, wówczas dziennikarzem „Słowa Polskiego”. Poznali się kiedy

przyniósł do redakcji notatkę z wyniku meczu piłki wodnej. Tak rozpoczęta znajomość zamieniła się w wieloletnią przyjaźń, a późniejszy pionier chirurgii plastycznej został w czasie studiów dziennikarzem sekcji sportowej „Słowa Polskiego”.

Uczelnię ukończył 20 lipca 1951 r. Jego pierwszym miejscem pracy był Szpital Powiatowy w Kłodzku. Tam poznał Michała Kraussa, nestora polskiej chirurgii plastycznej. Zygmunt Kratochwil pracował wówczas na Oddziale Chirurgii. Jednak w 1953 roku przeniósł się do Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Plastycznej w Polanicy-Zdroju, właśnie dzięki staraniom starszego kolegi. Nomen omen drogę z Kłodzka do Polanicy musiał pokonywać rowerem, na który udało mu się dostać przydział, co w ówczesnych realiach, jak sam mówił, było wyjątkowym wzbogaceniem się.

Zainteresowania medyczne Zygmunta Kratochwila były niecodzienne jak na owe czasy. Był bowiem jednym z pierwszych w Polsce chirurgiem plastycznym. W 1954 r. zdobył specjalizację I stopnia, a w 1957 r. – stopień II. W 1964 r. jako czwarty w kraju uzyskał specjalizację z chirurgii plastycznej. Wiedzę w tej dziedzinie zdobywał głównie w Czechosłowacji, gdzie chirurgia plastyczna była o wiele bardziej rozwinięta niż w Polsce. W tym samym roku obronił pracę doktorską pt. „Własna modyfikacja leczenia zniekształceń twarzy po porażeniu nerwu twarzowego”.

W Szpitalu w Polanicy wciąż pracował z Michałem Krausem. Szpital ten słynął z wysokiego poziomu leczenia. Chętnych do leczenia było więcej niż miejsc, a zapisy przyjmowano z rocznym wyprzedzeniem.

Podczas wywiadów Zygmunt Kratochwil wspominał, że liczba wykonywanych zbiegów szła w tysiące. W powojennej rzeczywistości potrzebujących pomocy była niezliczona ilość. Najwięcej oczywiście było przypadków związanych z ranami odniesionymi w czasie wojny, ale też już po wojnie spowodowanych np. przez niewypały.

Po obronie dysertacji w latach 1965–66 Zygmunt Kratochwil pracował na Oddziale Chirurgicznym Szpitala Powiatowego w Bystrzycy Kłodzkiej.

Praca we Wrocławiu – Okręgowy Szpital Kolejowy

W roku 1966 dr Zygmunt Kratochwil, jeden z pionierów polskiej chirurgii plastycznej, wrócił do Wrocławia i rozpoczął pracę w Szpitalu im. Rydygiera. Tu pozostał do 1970 roku. Kiedy powstał Oddział Chirurgii Plastycznej w Okręgowym Szpitalu Kolejowym (OSK) we Wrocławiu przeniósł się do tego szpitala i z tym miejscem był związany, jako ordynator, aż do emerytury.

Pracę w OSK rozpoczął 1 kwietnia 1970 r. Wraz z zespołem lekarzy i pielęgniarek niezagospodarowane jeszcze pomieszczenia przygotowywali na przyjęcie pacjentów. Oddział zaczął działać już po dziesięciu dniach. Zajmowano się tu przede wszystkim zagadnieniami rekonstrukcji i korekcji, w szczególności oparzeniami. Oddział Chirurgii Plastycznej w OSK we Wrocławiu jako pierwszy rozpoczął bardziej agresywne leczenie ran oparzeniowych.

Będąc ordynatorem, dr Zygmunt Kratochwil był jednocześnie w latach 1980–1983 przewodniczącym i członkiem Zarządu Sekcji Chirurgii Plastycznej Towarzystwa Chirurgów Polskich, pełnił też funkcję przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Chirurgii Plastycznej i Rekonstrukcyjnej. Dawało to szerokie możliwości do prezentacji dokonań wrocławskiej chirurgii plastycznej na forum międzynarodowym. Zespół wrocławskich chirurgów

plastycznych uczestniczył m.in. w kongresach w Paryżu (1976 r.), New Delhi (1988 r.), a także prezentował swoje osiągnięcia podczas zjazdów w Madrycie, Halle, Zermatt, Bazylei, Long Beach, Miskolcu, a nawet w Szanghaju, Pekinie i Kantonie.

W grudniu 1989 roku dr Zygmunt Kratochwil przeszedł na emeryturę.

W oczach rodziny uchodził za praktyka, a nie teoretyka. Nie zmienia to jednak faktu, że był autorem wielu publikacji naukowych z zakresu chirurgii plastycznej, w tym artykułów do branżowego pisma „Medycyna Kolejowa”: „Zastosowanie płata pośladowo-udowego do leczenia odleżyn okolicy kulszowej”, „Operacyjne usunięcie poparzonej skóry” (artykuł opracowany wraz z Tadeuszem Myczkowskim), „Zastosowanie tworzyw silikonowych w chirurgii plastycznej” (z Pawłem Niemkiewiczem).

W swojej pracy naukowej zajmował się zastosowaniem przeszczepów i płatów koriowo-tłuszczowych przy operacjach plastycznych piersi, korekcyjną osteomią szkieletu kostnego nosa wraz z jej powikłaniami, czy operacjami plastycznymi kikutów pooperacyjnych kończyn dolnych.

Życie prywatne

W 1958 roku Zygmunt Kratochwil ożenił się z Marią, z którą spędził całe późniejsze życie. Mieli dwoje dzieci Jakuba i Dorotę.

Jakub Kratochwil (ur. 18 października 1961 r. we Wrocławiu) jest również chirurgiem plastycznym, absolwentem wrocławskiej Akademii Medycznej. Karierę medyczną wybrał także wnuk Łukasz Kratochwil.

Córka Dorota Kratochwil-Otto mieszka z Kaslo w Kolumbii Brytyjskiej. Została pracownikiem naukowym Uniwersytetu Alerty. Dbą o pamięć o swojej rodzinie, udostępniając historyczne materiały z domowych archiwów.

Zygmunt Kratochwil miał przez całe życie kontakt z rozproszoną po świecie rodziną. Prowadził ożywioną korespondencję, ale też odwiedzał brata Mariana w Londynie. Córka Dorota wspomina, że był niezrównanym gawędziarzem. Natomiast jego przyjaciel Jerzy Janicki opowiadał jak kiedyś miał okazję zobaczyć Zygmunta Kratochwila, olbrzymiego chirurga o stalowych nerwach, zapłakanego po wyjściu z teatru, gdzie słyszał „Rotę”.

Nawet na emeryturze nie bał się wyzwań i realizacji pasji zaszczepionych w dzieciństwie. W 2000 r. brał udział w biciu pływackiego rekordu Guinnessa wraz z synem i wnukiem.

Dr Zygmunt Kratochwil zmarł 5 sierpnia 2017 r. w wieku 89 lat we Wrocławiu. Został pochowany na cmentarzu na Grabiszynie.

Podstawą do napisania artykułu były zachowane informacje prasowe i cyfrowe, ale nade wszystko dokumenty udostępnione przez rodzinę z bogatego archiwum przechowywanego przez Marię Kratochwil, żonę dr. Zygmunta.

PIŚMIENNICTWO

Archiwum Prywatne Marii Kratochwil

Dyplom lekarza Zygmunta Kratochwila 380/82, Wrocław 20 lipca 1951 r.

Legitymacja członkowska Lwowskiego Klubu Sportowego Pogoń należąca do Zygmunta Kratochwila, L. Ewid. 2051, Lwów 31 sierpnia 1936 r.

England and Wales Marriage Registration Index

England and Wales Marriage Registration Index, 1837-2005, Volume 5C, strona 2513.

Opracowania

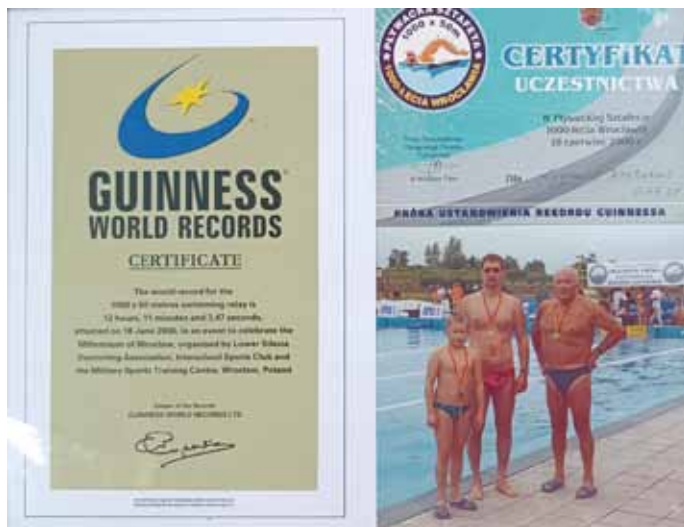
Janicki J., Zygmunt Kratochwil (i cały klan Kratochwilów) Życie bez zmarszczek, [w:] Cały Lwów na mój głów..., Warszawa 1993.

Pamiętnik XI Konferencji Naukowej Sekcji Chirurgii Plastycznej Towarzystwa Chirurgów Polskich, Łódź 5-6 XI 1971.

Rys historyczny Oddziału Chirurgii Plastycznej Okręgowego Szpitala Kolejowego we Wrocławiu, [w:] Jubileusz 30-lecia Szpitala Kolejowego we Wrocławiu, Wrocław 2000.

Satora K., Opowieści wrześnieowych sztandarów, Warszawa 1990.

Z krwawych dni Złoczowa 1919 r., Złoczów 1921.

Udział w biciu Rekordu Guinnessa z synem i wnukiem.

DO PROKURATURY WYŁĄCZNIE Z ADWOKATEM

Szczegóły dotyczące korzystania z asysty adwokata dostępne pod:

tel. kom. 507 006 847, e-mail: Anna.Knotz@interpolska.pl

tel. kom. 600 046 202, e-mail: dil@dilnet.wroc.pl

Źródło grafiki: unsplash.com/photos/N-MqWXXZNY

Mikroplastik przenika do mózgu

NZ mikroplastikiem mamy do czynienia na każdym kroku. Jest on obecny w powietrzu, wodzie, jak i w glebie. Z łatwością przedostaje się do naszych organizmów. Naukowcy z Uniwersytetu Medycznego w Wiedniu i uniwersytetu w Debreczynie odkryli, że cząstki polistyrenu, tworzywa sztucznego powszechnie stosowanego do pakowania żywności, można wykryć w mózgu zaledwie dwie godziny po spożyciu.

Eksperyment polegał na doustnym podawaniu myszom laboratoryjnym różnej wielkości mikroskopijnych cząstek polistyrenu. Już po dwóch godzinach w pobranych od gryzoni próbkach stwierdzono występowanie najmniejszych cząstek. Obecności tych największych w mózgach myszy w ogóle nie stwierdzono. Wykorzystując symulacje komputerowe, namierzono potencjalny pasywny mechanizm transportowania mikroplastiku. Okazuje się, że plastikowe cząstki przenikają do mózgu nieznanym wcześniej sposobem. W organizmie zostają one otoczone różnymi biologicznie aktywnymi substancjami, m.in. molekułami cholesterolu, które ułatwiają im pokonanie bariery chroniącej mózgu przed toksynami i patogenami.

Mikroplastik obecny w mózgu, według badaczy, może zwiększać ryzyko zapalenia nerwów, zaburzeń neurologicznych i chorób neurodegeneracyjnych. Naukowcy przestrzegają przed piciem wody z plastikowych butelek. Szacuje się, że codzienne wypijanie 1,5–2 l wody z plastikowej butelki wiąże się z połknięciem ok. 90 tys. potencjalnie szkodliwych cząstek. – Aby zminimalizować potencjalne szkody wywołane mikro- i nanoplastikiem u ludzi i w środowisku, podstawą jest zmniejszenie ekspozycji na to zanieczyszczenie i ograniczenie korzystania z tych tworzyw, dopóki nie zostaną przeprowadzone dokładniejsze badania nad ich wpływem – zaleca prof. Lukas Kenner, współautor badań.

Źródło: *Nanomaterials*

Źródło grafiki: unsplash.com/photos/sPSf-BSQ-Q4

Powstała mapa ludzkiej siatkówki

Naukowcy z Politechniki Federalnej w Zurychu, korzystając z osiągnięć z dziedziny mikroskopii i hodowli tzw. organoidów, precyzyjnie opisali budowę ludzkiej siatkówki oka. Sukces zachęcił naukowców do dalszych prac i już planowane są dokładne opisy innych tkanek i narządów, w tym mózgu i guzów nowotworów.

Ogromną zaletą organoidów, czyli miniaturowych modeli danej tkanki czy narządu hodowanego w laboratorium, jest możliwość ingerowania w ich rozwój i testowania na nich różnych substancji aktywnych. Zespół z Zurychu pod kierownictwem prof. Barbary Treutlein opracował technikę barwienia komórek organoidów, która pozwala na sprawne wykrywanie białek z użyciem mikroskopii fluorescencyjnej. Eksperymenty wykonywane były na organoidach reprezentujących różne etapy rozwoju siatkówki przez specjalnego robota, a uzyskiwane obrazy poddawane analizie przez algorytmy komputerowe. Analiza pozwoliła np. określić, jakie funkcje pełnią poszczególne komórki tworzące siatkówkę.

– Możemy wykorzystać ten zakres czasowy, aby pokazać, jak tkanki na organoidach stopniowo się rozwijają, gdzie i jakie typy komórek się mnożą i kiedy oraz gdzie znajdują się synapsy. Procesy te można porównać do tych, które zachodzą podczas powstawania siatkówki w czasie rozwoju embrionalnego – podsumował prof. Gray Camp, współautor badania.

Wyniki badań naukowców udostępnione są w specjalnym serwisie online EyeSee4is (<https://eyese4is.ethz.ch>). W kolejnych etapach badacze zamierzają m.in. celowo zaburzać rozwój organoidów siatkówki, aby badać jej choroby, testować leki i genetyczne modyfikacje.

Źródło: *Nature Biotechnology*

□ oprac. Aleksandra Surowiec

Fot. z archiwum autora

I Zjazd Neurologów, Psychiatrów i Psychologów polskich, Warszawa, 11 października 1909 r.

Jubileusz Polskiego Towarzystwa Neurologicznego

W dniach 15–16 września 2023 roku odbył się w Warszawie jubileuszowy zjazd Polskiego Towarzystwa Neurologicznego, które w tym roku świętuje swoje 90-lecie działalności. Warto z tej okazji przybliżyć genezę Towarzystwa, która powodowana sytuacją polityczną Polski była niezwykle trudna. Ona też wyznaczała kamienie milowe w jego działalności.*

Historia polskich towarzystw naukowych sięga początków XIX wieku, kiedy z inicjatywy Jędrzeja Śniadeckiego 12 grudnia 1805 roku powołano Towarzystwo Lekarskie Wileńskie. Powoływanie do życia organizacji naukowych utrudniał fakt, że Polska nie istniała na mapie Europy. Polacy, z krajem podzielonym przez trzech zaborców, mieli niewielkie możliwości rozwoju aktywności naukowej, powoływania do życia stowarzyszeń, towarzystw, a także organizowania zjazdów i kongresów naukowych.

Pierwsze stowarzyszenie neurologów powstało na bazie działającego od 1820 Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego w roku 1905, kiedy powstała sekcja Neurologiczno-Psychiatryczna owego Towarzystwa. W swoich szeregach skupiała najwybitniejszych ówczesnych specjalistów tej dyscypliny medycznej, takich jak choćby dr Edwarda Flataua (1868–1932) czy prof. Samuela Goldflama (1852–1932). Organizowane w ramach sekcji spotkania można uznać za pierwsze naukowe posiedzenia neurologów.

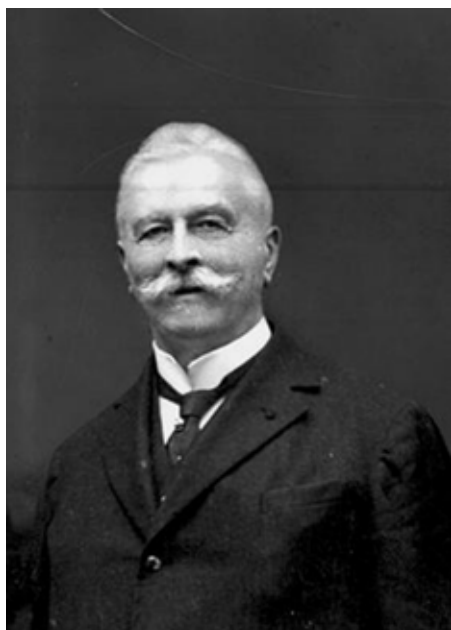
Pomimo trudności organizacyjnych i politycznych podjęto decyzję o organizacji pierwszego zjazdu neurologów. Zgodę na tego typu wydarzenie musiały wydać wła-

dze carskiej Rosji. Jakiegokolwiek zgromadzenia były zakazywane przez zaborców, a niestosowanie się do zakazów i nakazów groziło wieloletnim więzieniem, zsyłką na Sybir, a nawet śmiercią. W Warszawie przedstawicielem cara i ministra spraw wewnętrznych był Geоргий Скалон (1847–1914) odznaczający się niezwykle bezwzględnością wobec przedstawicieli okupowanego narodu. Zgodę jednak uzyskano i w dniach 11–13 października 1909 odbył się I Zjazd Neurologów, Psychiatrów i Psychologów Polskich. Miejschem obrad była Resursa Obywatelska w Warszawie. Wagę wydarzenia podkreśla fakt, że z Paryża specjalnie przyjechał dr Józef Babiński (1857–1932), przyjmując przewodnictwo naukowe nad zjazdem. W skład prezydium wchodził między innymi Napoleon Cybulski (1854–1919), odkrywca prądów czynnościowych mózgu i pionier encefalografii; prof. Jan Piltz (1871–1930), odkrywca odruchów żrenicznych nazwanych jego nazwiskiem oraz prof. Henryk Halban (1870–1933) ze Lwowa.

Rok po zjeździe neurologów polscy poszli dalej w swoich aspiracjach naukowych, powołując do życia oficjalne wydawnictwo pt. „Neurologia Polska”. Pismo ewoluowało, zmieniało swoją nazwę. Obecnie wydawane jest pod tytułem „Neurologia

i Neurochirurgia Polska”. W 2005 roku powołano kolejny periodyk mający charakter czasopisma edukacyjnego. Na uwagę zasługuje to, że od początku redaktorami naczelnymi są wrocławscy uczeni, kierownicy Katedry i Kliniki Neurologii Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu: w latach 2005–2019 prof. Ryszard Podemski, a obecnie prof. Sławomir Budrewicz.

Drugi zjazd odbył się w Krakowie w roku 1912. Podjęto wówczas uchwałę, że na kolejnym zjeździe zaplanowanym na rok 1914, którego miejscem miał być Lwów, powołane zostanie Polskie Towarzystwo Neurologiczne, które zrzeszy neurologów z trzech zaborów. Niestety, I wojna światowa przekreśliła plany organizatorów. Kiedy po jej zakończeniu Polska odzyskała niepodległość, natychmiast pojawiły się plany rozwoju. W roku 1920 na wniosek dr. Edwarda Flataua sekcję neurologiczno-psychiatryczną Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego przekształcono w Towarzystwo Neurologiczne Warszawskie. Powołano zarząd, przygotowano statut, neurologi stali się samodzielnymi. Zjazdy neurologów odbywały się jednak przy okazji zjazdów przyrodników i lekarzy polskich. Wykłady odbywały się w ramach sesji neurologiczno-psychiatrycznych. Taka sytuacja nie dawała neurologom po-

dr Józef Babiński

czucia jedności zawodowej, dlatego na XIV Zjeździe Przyrodników i Lekarzy Polskich w Poznaniu, który odbył się 14 października 1933 roku, oficjalnie powołano Polskie Towarzystwo Neurologiczne. Na pierwszego prezesa wybrano wybitnego neurologa warszawskiego prof. Kazimierza Orzechowskiego (1872–1942).

Kolejny zjazd neurologów zniweczył wybuch II wojny światowej. Kurt Schrempf – kierownik Wydziału Zdrowia w okupowanej Warszawie – wydał zarządzenie o zawieszeniu działalności Polskiego Towarzystwa Neurologicznego, ogłosił jednocześnie konfiskatę dóbr i dokumentów tej organizacji lekarskiej.

Straty osobowe, jakie poniósł stan lekarski podczas II wojny światowej, były ogromne. Niektórzy autorzy podają, że zginęła prawie połowa polskich lekarzy. W neurologii było podobnie, wg historyka neurologii prof. Eufemiusza Hermana zginęli wszyscy kierownicy katedr neurologicznych okresu międzywojennego. Jedynie dwóch z nich zmarło z przyczyn naturalnych. Neurologii polskiej praktycznie nie było, a jej odbudowa wymagała ogromnego zaangażowania i wdrożenia szeregu szkoleń specjalistycznych.

Już w 1945 roku nastąpiła powojenna reaktywacja działalności Polskiego Towarzystwa Neurologicznego. Powstawały oddziały w terenie, które swoją aktywną działalność prowadzą do dziś. Organizowane systematycznie posiedzenia naukowe dawały specjalizującym się lekarzom możliwość wymiany poglądów z kolegami o długim stażu i dużym doświadczeniu. W okresie, kiedy brakowało podręczników tego typu, taka aktywność wydawała się być niezastąpiona.

Resursa Obywatelska w Warszawie

Kolejne lata pokazały, że okupacja niemiecka została zastąpiona przemożnym wpływem towarzyszy radzieckich. Dotyczyło to także obszarów naukowych i organizacyjnych. Samodzielność Towarzystwa była pozorna, od góry przychodziły zalecenia, aby stosować doświadczenia „przodującej nauki radzieckiej”.

Polscy lekarze zaczęli jednak nawiązywać kontakty międzynarodowe. Nie było to łatwe, gdyż paszporty wydawane były tylko czasowo i wymagały uzyskiwania wielu zgód różnych departamentów w agendach państwowych. Często zdarzały się także sytuacje, kiedy starający się o paszport neurologzy nie dostawali zgody na wyjazd.

Powstawanie międzynarodowych stowarzyszeń naukowych w neurologii nie odbyło się bez udziału Polaków. Jedną z najważniejszych instytucji była Światowa Federacja Neurologów powołana do życia w 1957 roku, której wiceprezesa został prof. Eufemiusz Herman. Prof. Irena Hausmanowa-Petrusewicz zaś współtworzyła Komisję Chorób Nerwowo-Mięśniowych federacji. Dzisiaj wielu Polaków piastuje ważne funkcje w międzynarodowych gremiach neurologicznych.

Polskie Towarzystwo Neurologiczne było także zapleczem naukowym dla nowo powstałej wówczas specjalizacji, jaką była neurologia dziecięca. Jej pionierka – neurolog z Gdańska – prof. Zofia Majewska położyła nieocenione zasługi dla rozwoju tej specjalizacji. Była pierwszą kobietą, która uzyskała habilitację i otrzymała tytuł profesora Akademii Medycznej w Gdańsku. W latach dziewięćdziesiątych neurologzy dziecięcy podjęli decyzję o usamodzielnieniu, tworząc swoje towarzystwo naukowe.

Lata pięćdziesiąte XX wieku to okres epidemii polio w Polsce. Polskie Towarzystwo Neurologiczne bardzo szybko włączyło się w działania mające na celu ograniczenie liczby zachorowań. Pomoc polegała na edukowaniu lekarzy poprzez prowadzenie szkoleń, zacieśnienie współpracy neurologów z epidemiologami i lekarzami chorób zakaźnych, nadzór nad ogniskami choroby, a nie do przecenienia była także akcja informacyjno-edukacyjna skierowana bezpośrednio do pacjentów.

Pomimo wielu trudności napotykanych w okresie poprzedzającym zmianę ustrojową w naszym kraju PTN prowadziło lub patronowało wielu projektom naukowym, badawczym, a także, na ile to możliwe, włączało się w pracę agend międzynarodowych.

Dzisiaj Polskie Towarzystwo Neurologiczne stanowi prężną organizację naukową. Zdobyte przez lata doświadczenie z powodzeniem wykorzystuje przy opracowywaniu programów kształcenia dla studentów wydziałów lekarskich, lekarzy specjalizujących się w neurologii, wreszcie dla specjalistów podnoszących swoje kwalifikacje w ramach szkoleń podyplomowych we współpracy z takimi wydawnictwami jak *Neurologia i Neurochirurgia Polska*, *Polski Przegląd Neurologiczny*, *Neurologia Praktyczna*, *Aktualności Neurologiczne*, *Medycyna Praktyczna – Neurologia*, *Neurologia po Dyplomie* i *Current Opinion in Neurology*.

Zjazdy i kongresy naukowe, uważane za jedno z najlepszych forów wymiany myśli naukowej, są niezwykle istotnym elementem działalności Towarzystwa. Zjazdy organizowane są co trzy lata, jednak między tymi najważniejszymi wydarzeniami naukowymi dla neurologów organizowa-

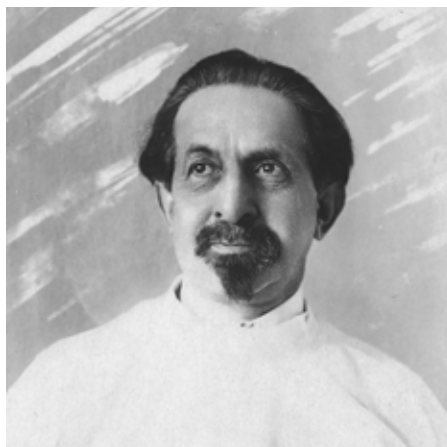

ne są konferencje naukowo-szkoleniowe. Do chwili obecnej Polskie Towarzystwo Neurologiczne było organizatorem merytorycznym 26 zjazdów, wielu konferencji tematycznych, warsztatów, szkoleń i posiedzeń naukowych. Oddziały Towarzystwa, których obecnie działa w Polsce 16, posiadają oddzielny cykl spotkań naukowych. Są one organizowane regionalnie, dzięki czemu są łatwo dostępne i mniej czasochłonne dla uczestniczących w nich specjalistów.

Rozwój nauk medycznych, biotechnologii i techniki medycznej spowodował, że w ramach Towarzystwa powstały specjalistyczne grupy tematyczne, jak między innymi sekcje: alzheimerowska, badania i zwalczania bólu, bólu głowy, chorób naczyń mózgu, chorób układu pozapiramidowego, młodych neurologów, neurofizjologii, neurorehabilitacji, neurosonologii, onkoneurologii, padaczki, stwardnienia rozsianego i neuroimmunologii, zaburzeń snu.

Towarzystwo jest fundatorem stypendiów i nagród naukowych. Umożliwia to specjalizującym się w neurologii lekarzom i młodym neurologom udział w kosztochłonnym wydarzeniach na całym świecie, a także ułatwia odbywanie staży zagranicznych organizowanych w najbardziej renomowanych ośrodkach neurologicznych.

Zmieniająca się długość życia powoduje, że schorzenia neurologiczne będą dotyczyły coraz większej liczby pacjentów. Z różnych badań i danych statystycznych wynika, że chorobami mózgu w Polsce może być dotkniętych od 5 do 15 mln osób. Taka sytuacja stawia przed neurologią

dr Edward Flatau

polską szereg wyzwań. Jako specjalizacja odgrywa coraz większą rolę w polityce zdrowotnej państwa. Zlecone przez Polskie Towarzystwo Neurologiczne analizy zaowocowały powstaniem raportu ukazującego aktualną kondycję polskiej neurologii, który został zakończony projektem przygotowania Narodowej Strategii Neurologicznej, uznającej tę specjalizację za priorytetową. W odpowiedzi na powstały raport powołana została Krajowa Rada ds. Rozwoju Neurologii, w skład której weszli przedstawiciele Towarzystwa i Ministerstwa Zdrowia. Na okoliczność jubileuszu 90-lecia działalności stworzono dekalog potrzeb, którego założenia będą w kolejnych latach realizowane.

W ocenie ekspertów poprawa opieki neurologicznej w Polsce wymaga stałej aktualizacji standardów i wytycznych, a także stworzenie sieci neurologicznej opartej na mniejszych regionalnych ośrodkach terapeutycznych ułatwiających dostęp pacjentów do świadczeń

neurologicznych, od profilaktycznych do terapeutycznych.

Bilans 90-letniej działalności Polskiego Towarzystwa Neurologicznego jest imponujący. Rodowód i historia powinny budzić respekt i szacunek. Na przestrzeni lat medycyna zmieniała wielokrotnie swoje oblicze. To, co wydawało się neurologom pierwszej połowy XX wieku niemożliwe lub było na etapie odważnych planów, dzisiaj jest standardem postępowania, powszechnie dostępnym nawet w prowincjonalnych ośrodkach. Osiągnięcia Towarzystwa w pełni definiują jego merytoryczny, organizacyjny i edukacyjny wkład w rozwój polskiej neurologii.

Rangę zjazdu z pewnością podkreśliło to, że ceremonia otwarcia i uroczystości jubileuszowe odbywały się w zabytkowych salach Zamku Królewskiego. Zainteresowanie wydarzeniem przeszło oczekiwania organizatorów. Przez dwa dni zjazdowe uczestnicy wysłuchali prawie 100 wykładów w różnych sesjach tematycznych.

*Artykuł jest fragmentem publikacji „Zarys historii Polskiego Towarzystwa Neurologicznego”, która ukazała się w Polskim Przeglądzie Neurologicznym Numer 3, Tom 19, Rok 2023

Fot. z archiwum D.L.

❑ **Dariusz Lewera**
sekretarz Rady Programowej
Ośrodka Pamięci i Dokumentacji
Historycznej DIL

Komunikat Koła Lekarzy Seniorów we Wrocławiu

Zarząd Koła serdecznie zaprasza tych z Państwa, którzy jeszcze nie są naszymi członkami, do przyłączenia się do nas. Zrzeszamy kolegów z Wrocławia i okolic. Nasze comiesięczne spotkania, które odbywają się w każdy ostatni piątek miesiąca, wzbogacone są zawsze ciekawym wykładem na interesujący nas temat i wieńczone koleżeńskimi rozmowami przy skromnym poczęstunku. Organizujemy również ciekawe wycieczki, zależnie od propozycji i możliwości.

A więc – *Carpe diem!* Chwytaj dzień. Nie marnuj chwili!

Kontakt z nami:
Dom Lekarza, ul. Kazimierza Wielkiego 45
Renata Czajka tel. 71 798 80 66

Krzysztof Wronecki
przewodniczący Koła Lekarzy Seniorów DIL

KOMISJA KSZTAŁCENIA INFORMUJE

Dolnośląska Rada Lekarska uchwaliła regulamin przyznawania stypendiów, a następnie powołała Komisję Stypendialną. W skład jej weszli: dr n. med. Katarzyna Jungiewicz-Janusz, lek. dent. Alicja Marczyk-Felba, lek. Ewelina Murawska i dr n. med. Dorota Radziszewska. Przewodniczącym został autor tej informacji. Stypendia będą przyznawane lekarzom i lekarzom denty stom naszej Izby, aby umożliwić odbycie stażu w polskim lub zagranicznym ośrodku lub udział w kursach czy warsztatach w celu doskonalenia zawodowego. Wysokość jednego stypendium – **nie wyższa niż 15 000 zł.**

Wnioski rozpatrywane będą dwa razy w roku kalendarzowym – do końca maja i do końca listopada. Tak więc do 30.11.2023 r. można wysłać formularz wniosku dostępny na stronie www.dil-net.wroc.pl w zakładce Kształcenie: Dofinansowanie kształcenia i nagrody/Fundusz Stypendialny – załączając odpowiednie dokumenty. Na stronie tej znajduje się też regulamin stypendium wraz z załącznikami. Zachęcam do skorzystania z tej kolejnej atrakcyjnej formy dofinansowania naszego szkolenia zawodowego.

Andrzej Wojnar
przewodniczący Komisji Kształcenia DRL

Fot. z archiwum K.W.

Dr Kazimierz Pichlak drugi z prawej

Dr Kazimierz Pichlak otrzymał Medal im. Ludwika Rydygiera

W połowie września obradował we Wrocławiu Zjazd Towarzystwa Chirurgów Polskich. Przez trzy dni sale Narodowego Forum Muzyki wypełniali chirurdzy z całego świata. W czasie sesji historycznej przedstawiona została sylwetka patrona naszej Izby prof. Jana Mikulicza-Radeckiego. Profesorowie Wojciech Kielan i Bogdan Łazarkiewicz interesująco mówili o losach maski pośmiertnej Mikulicza. Najbardziej zasłużeni chirurdzy otrzymali Medal im. Ludwika Rydygiera. Wśród odznaczonych znalazł się nasz kolega, chirurg z Jeleniej Góry, dr Kazimierz Pichlak. Gratulujemy!

□ K.W.

Fot. „Art Foto” Joanna Wilga

„Gloria Medicinæ” dla prezesa DRL dr. Pawła Wróblewskiego

W piątek, 6 października 2023 r., w Sali Wielkiej Zamku Królewskiego w Warszawie, na corocznej gali Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, wręczono najwyższe odznaczenia tej organizacji – medal „Gloria Medicinæ”.

Jednym z tegorocznych laureatów tej prestiżowej nagrody został prezes Dolnośląskiej Rady Lekarskiej – dr Paweł Wróblewski.

Serdecznie gratulujemy!!!

□ Redakcja

Fot. z archiwum W.K.

Wieczór z Wiktorią Kałamarską

15 października 2023 r. w restauracji Golden Records Club przy ul. Kazimierza Wielkiego 43 we Wrocławiu odbył się wieczór poetycko-muzyczny promujący tomik poezji „Motyle” Wiktorii Kałamarskiej.

Pierwszą część spotkania poprowadził Zbigniew Zebar z wydawnictwa Liberum Verbum.

Rozmawiano na temat wierszy wydanych w dwóch tomikach poetyckich Wiktorii – „Wcielenia”(2020) i „Motyle”(2023).

Licznie przybyła publiczność mogła wysłuchać w drugiej części spotkania piosenek autorskich z kręgu „Krainy łagodności”.

Poetce na gitarze towarzyszył mąż Maciej Kałamarski, a na kontrabasie zagrał Jacek Gajek.

□ W.K.

Fot. z archiwum DIL

Spotkajmy się 11 listopada 2023 r.

Spotkajmy się, jak co roku, 11 listopada 2023 r. o godz. 12.00 przy jedynym we Wrocławiu Kamieniu Niepodległości. Upamiętnia on odzyskanie przez Polskę państwowości w listopadzie 1918 r. Odsłonięty został z inicjatywy studentów Akademii Medycznej w listopadzie 1968 roku przy ul. Wojciecha z Brudzewa (obok domów studenckich „Bliźniak” i „Jubilatka”).

□ B.B.-M.

Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej zaprasza

14 grudnia 2023 roku w Gabinecie Hirsfeldów (DIL, ul. Kazimierza Wielkiego 45) o godz. 16.00 odbędzie się spotkanie z Agnieszką Couderq, autorką książki „Ostatni wysłannik dynastii Ming”. Książka jest fabularyzowaną opowieścią o autentycznej postaci, lwowianinie – Michale Boymie, siedemnastowiecznym polskim jezuitą i misjonarzu w Chinach. Jako pierwszy w Europie opublikował traktat o chińskiej tradycyjnej medycynie i atlas Chin.

Ojciec Michał Boym SJ zaliczany jest do prekursorów zachodniej wiedzy o Państwie Środka.

□ B.B.-M.

Fot. z archiwum UMW

Za nami Bieg Uniwersytetu Medycznego BUMWRO 2023

W sobotę, 30 września 2023 r., odbył się kolejny Bieg Uniwersytetu Medycznego. Na nowej trasie rywalizowało blisko 600 zawodników. Biegacze ruszyli z ulicy Kazimierza Bartła 5, gdzie mieści się kampus Wydziału Nauk o Zdrowiu. Potem przemierzali malowniczą trasę w okolicach Morskiego Oka, Stadionu Olimpijskiego, Pół Marsowych, Parku Szczytnickiego i Pergoli. Metę zlokalizowano przy ul. Bartła. Rywalizację wygrał Arkadiusz Gardzielewski. Olimpijczyk z Tokio przebiegł 10-kilometrową trasę w czasie 30 minut i 17 sekund. Na trasie można było zobaczyć rektora Uniwersytetu Medycznego prof. Piotra Ponikowskiego oraz wrocławskiego boksera Mateusza Masternaka. Wśród kobiet najszybsza była Magdalena Patas z czasem 36 minut i 19 sekund. W BUMWRO, jak zawsze, brały też udział dzieci. Ścigały się w trzech kategoriach wiekowych. Nie zabrakło również duetów wózków, w których opiekunowie biegli, prowadząc wózki z dziećmi z niepełnosprawnościami.

– Jesteśmy zadowoleni z atmosfery. Zmiana trasy to był strzał w dziesiątkę. Zawodnicy chwalili ją zarówno pod

względem technicznym, jak i atrakcyjnych widoków – podsumował dr hab. Tomasz Zatoński, prof. Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, dyrektor BUMWRO.

Wydarzenie jest nie tylko integracją środowisk akademickich oraz grup biegowych – ma też na celu popularyzację biegania jako działania prewencyjnego, wspierającego układ odpornościowy w walce z chorobami. Jest to ważna sprawa, szczególnie w sezonie jesienno-zimowym.

W miasteczku biegowym stworzona została strefa kibi-ca, Sponsora Strategicznego Orlenu. Dzięki temu można było podszkolić się z udzielania pierwszej pomocy, spotkać psa ratownika i zjeść zdrowe posiłki, o które zadbała Nowalijka.

Informacje o kolejnych zawodach, darmowych treningach dla wrocławian oraz innych akcjach związanych z profilaktyką zdrowia będą pojawiały się w mediach społecznościowych Biegu Uniwersytetu Medycznego.

❑ Fundacja Biegaj Dla Zdrowia

Podążamy szlakiem Piastów i Anny Przemyślidki

Zaplanowana wiosną wyprawa do Złotego ADRSPACHU doszła do skutku w pierwszy dzień jesieni.

Trasa naszej wycieczki na paru jej odcinkach wiodła, podobnie jak piastowski pielgrzymi szlak św. Jakuba do grobu tego świętego w hiszpańskiej katedrze w Santiago de Compostela. Kult św. Jakuba Apostoła wprowadzili benedyktyni. W XII wieku Santiago de Compostela zostało oficjalnie uznane za trzecie najważniejsze centrum chrześcijaństwa na świecie (zaraz po Jerozolimie i Rzymie). Santiago znajduje się na krańcu przylądka Finisterre, który w średniowieczu uznawany był za koniec świata. Dalej była już tylko bezkresna otchłań oceanu.

Kiedy córka króla Czech Przemysła Otokara Anna Przemyślidka została przyrzeczona śląskiemu księciu Henrykowi II (Pobożnemu) i oddana na wychowanie przyszłej teściowej Jadwidze Śląskiej, żonie Henryka I zwanego Brodatym, zapewne podążała drogą, którą my jechaliśmy do ADRSPACHU. Jeden ze szlaków prowadził z Sobótki, zaczynając się od kościoła św. Jakuba, i wiodł przez Świdnicę, Jedlinę-Zdrój do Czech i dalej na zachód.

Książęta piastowscy, między innymi Bolko I Surowy i Bolko II, wznosili na swoich ziemiach murowane warownie obronne. Posadowione na wzgórzach miały strzec granic księstwa. Powstały, poczynając od góry Słęży, w Grodnie, Rogowcu, Starym Książu, Cisach, Nowym Dworze, na wałbrzyskim Podgórzu i w wielu innych miastach Śląska.

Przy wjeździe do Wałbrzycha z okien autokaru spoglądaliśmy na żółtą

wieżę starego kościoła pw. św. Anny w Szczawnie-Zdroju, gdzie spoczywają doczesne szczątki polskiego generała Józefa Benedykta Łączyńskiego, brata Marii Walewskiej. General Łączyński zmarł podczas kuracji w tym uzdrowisku i został pochowany na przykościelnym cmentarzu 9 sierpnia 1820 roku. Z tego miejsca roztaczał się też widok na góry: Wałbrzyskie, Sowie, Kamienne i Przełęcz Trzech Dolin. Za nimi, w niedużej już odległości – cel naszej wycieczki, leżący w Górach Stołowych – ADRSPACH. Piękno skalnych bloków z piaskowca zostało odkryte po ogromnym pożarze, który w 1824 roku strawił roślinność między skałami i odsłonił skały ADRSPACHU, dzięki czemu stały się bardziej dostępne.

Pięknem skał zachwycali się poeci, pisarze, także królowie i cesarze. W 1790 roku wybrał się tutaj niemiecki poeta J.W. Goethe. Na pamiątkę tej wizyty przy Wielkim Wodospadzie ustawiono jego popiersie.

W 1828 roku majątek, w granice którego wchodził także obszar skalnego rezerwatu, wraz z pobliskim zamkiem kupił baron Ludwik Karel Nádherný. To dzięki niemu ADRSPACH stał się ciekawym i atrakcyjnym miejscem wycieczek. Na obszarze skalnego miasta stworzył do dziś używaną sieć ścieżek turystycznych. Zwiedzającym to wyjątkowe miejsce zapewniano liczne atrakcje. Mogli nawet po trudach wędrówki usiąść przy Małym Wodospadzie i zamówić coś do jedzenia. Baron Ludwik, jako człowiek interesu, w roku 1839 zbudował Gotycką Bramę i od tego czasu za wstęp do skalne-

go miasta pobierane są opłaty, co nie ominęło również nas.

Wchodząc w ten bajkowy krajobraz labiryntów, oglądaliśmy z zachwytem a to skalny Dżban, a to Fotel Babci, Rękawiczkę, Bliźniaki, Głowę Cukru, Wieżę Elżbiety, Rynek Słoni. Przy rozstaju pod Małym Wodospadem oceniliśmy nasze mobilne możliwości: część z nas zdecydowała tu zatrzymać się, a pozostali udali się kładką, aby z małej przełęczy obejrzeć skamieniały Kochanów. Duże zainteresowanie wzbudziła pozioma kreska wykuta w skale – widoczna nad głowami turystów. Do tego miejsca sięgała woda w czasie wielkiej powodzi w 1847 roku.

Na szlaku panował duży ruch i musieliśmy uważać, aby przypadkowo nie włączyć się do innej grupy wycieczkowej. Sprawnie ominęliśmy wszelkie przeszkody i zameldowaliśmy się u Szwejka na wspólny obiad – zgodnie z tradycyjnym menu czeskiej kuchni była to czosnkowa zupa i knedliczki.

Wycieczka i powrót do Wrocławia odbyły się zgodnie z przewidzianym harmonogramem, co dodrze wroży kolejnym planom wyjazdowym. Mam nadzieję, że nastąpi to wiosną przyszłego roku. Dziękuję naszej organizacji samorządowej (DIL), wszystkim uczestnikom wycieczki i osobom dokumentującym fotograficznie to wydarzenie.

Z pozdrowieniami opowiadający i spisujący to miłe spotkanie w plenerze

□ Tadeusz Bielawski

Grupa medialnego wsparcia

Uczestnicy wycieczki przed Bramą Gotycką – wejściem do ścisłego rezerwatu

Fot. ODH ŚIL, Katarzyna B. Fulbiszewska

„Profesor jako głowa Rodziny” – opowiada syn – dr n. med. Tomasz Ginko; po lewej stronie widoczna karykatura z 1980 r. autorstwa prof. T. Ginko „Sąd nad Rektorem Śląskiej Akademii Medycznej prof. Janem Jonkiem”.

Sala wykładowa w siedzibie ŚIL otrzymała imię prof. Tadeusza Ginko

26 maja 2023 roku (w Dzień Matki, obchodzony na świecie od 1914 r.) miałam zaszczyt na zaproszenie pani Katarzyny Fulbiszewskiej – koordynatora Ośrodka Dokumentacji Historycznej (ODH) Śląskiej Izby Lekarskiej, prof. Krzysztofa Siemianowicza – przewodniczącego Rady Programowej ODH oraz dr. Tadeusza Urbana – prezesa Okręgowej Rady Lekarskiej w Katowicach, uczestniczyć w pięknej uroczystości. Sala wykładowa w siedzibie Śląskiej Izby Lekarskiej otrzymała imię prof. Tadeusza Ginko.

Sylwetkę prof. Tadeusza Ginko przedstawił dr n. med. Jan Rauch z ODH. O Profesorze, jako mistrzu i nauczycielu, mówił prof. dr hab. Marek Kawecki – prezes Towarzystwa Chirurgów Polskich Oddział Śląsk. Syn – dr Tomasz Ginko, wspominał Profesora jako głowę rodziny.

Prof. dr hab. n. med. Tadeusz Ginko (1917–1984), żołnierz Armii Krajowej, ps. Doktor Jan, w 1941 r. ukończył Uniwersytet Litewski w Kownie. Od 1950 r. był związany zawodowo z I Kliniką Chirurgii Śląskiej Akademii Medycznej i organizatorem II Kliniki Chirurgii Ogólnej ŚAM. Był prorektorem ds. dydaktyki i wychowania w latach 1981–1982 Śląskiej Akademii Medycznej. Obok sukcesów w medycynie miał również znaczące osiągnięcia artystyczne. Tworzył rysunki (karykatury), grafiki i rzeźby. Zaprojektował ex libris Biblioteki Głównej Śląskiej Akademii Medycznej, łańcuch dziekański Wydziału Farmaceutycznego ŚAM, wiele odznak, medali i rzeźb, w tym popiersie doktora Andrzeja Mieleckiego (1864–1920) – zamordowanego przez Niemców, gdy niósł pomoc powstańcom śląskim.

Ten dzień w Katowicach był przepiękny, cudownie kwitły rododendrony. To już nie ten „czarny” Śląsk. Rozpoczęłam wizytę w Katowicach od obejrzenia eksponatów muzeum w siedzibie ODHŚIL, które robi wrażenie. Przewodnikiem była pani Katarzyna B. Fulbiszewska – koordynatorka Ośrodka Dokumentacji Historycznej. Później kolega Mieczysław Dziedzic zrobił mi niespodziankę i zaprosił do wspólnego zwiedzania multimedialnego, nowoczesnego muzeum KWK „Wujek”.

Ponadto byliśmy w Panteonie Górnośląskim w przyziemiu archikatedry katowickiej, gdzie jest upamiętniony Tadeusz Ginko. Między innymi znalazłam tam notatkę, że śp. dr Hieronim Bartoszewski (1912–1993), znany wrocławski lekarz, był w ekipie PCK w Katyniu, razem z późniejszym prof. Śląskiej Akademii Medycznej Tadeuszem Pragłowskim (1903–1983).

Po uroczystym obiedzie w ŚIL dr hab. Krzysztof Siemianowicz pokazał mi przedwojenne górnicze osiedle mieszkaniowe Nikiszowiec. I wcale nie są to „familoki”, ale świetnie zaprojektowane, połączone kompleksy mieszkalne, ich wnętrza są dobrze zaplanowane i z dużą ilością zieleni wewnątrz. Na osiedlu jest piekarnia, restauracja, dwie szkoły, szpital i apteka. Nad wszystkim góruje neobarokowy kościół św. Anny, a na przykościelnym murze umieszczone są nazwiska górników, którzy zginęli w kopalni „Giesche”, która od 1919 r. nosi nazwę „Wieczorek”. Poczta jest ozdobiona piękną mozaiką w róże, jak z ludowego stroju Ślążaczek. Osiedle przypomina w założeniach nasze wrocławskie Sępolno. Na skwerze Emila i Georga Zillmannów – projektantów osiedla – w pobliżu kościoła św. Anny jest pomnik ogrodowy z 1835 r. z polską inskrypcją.

□ Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska

Za plecami dr hab. Barbary Bruziewicz-Mikłaszewskiej: Akademicki Klub Włóczągów „Kajman” ŚUM – spadkobierca Wileńskiego Klubu Włóczągów. Od lewej: Krzysztof Mazik, mec. Roman Mirek, dr n. med. Zygfryd Wawrzynek (przewodniczący I kadencji odrodzonej ORL w Katowicach)

Tadeusz Ginko

Ze zbiorów ODH ŚL, dzięki uprzejmości Rodziny Ginko

Prezes ORL w Katowicach dr n. med. Tadeusz Urban wita Anielę Kaczanowską, córkę Profesora

Wybrane prace Profesora – rzeźby, autokarykatura i wycinanki do szopki noworocznej – dzięki uprzejmości rodziny Ginko zostały przekazane do zbiorów Muzeum Historii Medycyny i Farmacji Śląskiej Izby Lekarskiej

Patronem Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Oleśnicy został prof. Antoni Cieszyński. Sztandar z wizerunkiem Profesora niesie Paweł Zygałto, pracownik Centrum

Wystawę poświęconą prof. Antoniemu Cieszyńskiemu zwiedzali: od prawej: prodziekan Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego UM we Wrocławiu Maciej Dobrzyński, Jakub Cieszyński wnuk Profesora, wiceprzewodnicząca DRL Alicja Marczyk-Felba, Marzenna Cieszyńska, Barbara Bruzewicz-Mikłaszewska i Leszek Mulka, prezes Towarzystwa Miłośników Lwowa w Oleśnicy

Profesor Antoni Cieszyński patronem Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Oleśnicy

Profesor Antoni Cieszyński, urodzony w Oleśnicy wybitny naukowiec, twórca współczesnej polskiej stomatologii i pionier stomatologii światowej, został 20 września br. patronem Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Oleśnicy.

Uroczystość rozpoczęła się mszą w oleśnickiej bazylice mniejszej. W trakcie mszy został poświęcony sztandar z wizerunkiem Profesora. Po mszy uczestnicy uroczystości przeddefilowali w asyście orkiestry Wojewódzkiej Komendy Policji we Wrocławiu pod tablicę poświęconą prof. Cieszyńskiemu, znajdującą się na oleśnickim Rynku, gdzie złożono kwiaty. W pierwszej kolejności wnuk Profesora lekarz ortopeda Jakub Cieszyński z żoną Marzenną, następnie przewodnicząca Ośrodka Pamięci i Dokumentacji Historycznej DIL dr hab. n. med. Barbara Bruzewicz-Mikłaszewska, wiceprezes DRL ds. stomatologii lek. dent. Alicja Marczyk-Felba, prodziekan Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego dr hab. Maciej Dobrzyński oraz prezes TML w Oleśnicy Leszek Mulka.

Kwiaty złożyli również przedstawiciele władz samorządowych Oleśnicy, szkół i instytucji, a także poseł na Sejm RP Paweł Hreniak.

Główna uroczystość odbyła się na terenie oleśnickiego zamku, gdzie ma siedzibę Centrum. Akt nadania Centrum sztandaru i imienia prof. Antoniego Cieszyńskiego odczytała dyrektor Biura KG OHP Aleksandra Mietlicka.

Następnie przewodnicząca Ośrodka Pamięci i Dokumentacji Historycznej DIL dr hab. n. med. Barbara Bruzewicz-Mikłaszewska przedstawiła sylwetkę prof. Cieszyńskiego, przebieg jego życia i kariery naukowej. Podsumowując swoje wystąpienie powiedziała o Profesorze: urodzony oleśniczanin, sercem i pracą lwowianin, a talentem i całym swym życiem Europejczyka.

Uroczystość uświetniła orkiestra Wojewódzkiej Komendy Policji we Wrocławiu, która wykonała znane utwory marszowe.

□ Leszek Mulka

Koncert „Salon Romantyczny” już za nami!

Ta muzyczna uczta, poświęcona ariom i duetom operowym, odbyła się w restauracji Golden Record Club i była możliwa dzięki wspaniałym wykonawcom – profesjonalnym muzykom oraz pasjonatom-amatorom, w tym m.in. adwokatom, radcom prawnym, farmaceutom i studentom wrocławskich uczelni. Koncert prowadził Jerzy Owczarz.

Organizatorem wydarzenia był Klub Lekarza DIL.

Dziękujemy wykonawcom i wszystkim uczestnikom tego miłego, muzycznego wieczoru!

□ Redakcja

Fot. z archiwum DIL

Moment odsłonięcia tablicy – od lewej dr Helena Popielska-Greblicka – córka uczonego, prof. Barbara Świątek i prof. Tomasz Jurek

od lewej prof. Renata Wąsikowa i prof. Robert Śmigiel

Upamiętniono prof. Bolesława Popielskiego i prof. Renatę Wąsik

Profesor dr hab. Bolesław Popielski – twórca wrocławskiej szkoły medycyny sądowej, stworzył pomost pomiędzy medycyną a prawem. To tylko niektóre treści z tablicy upamiętniającej wielkiego uczonego odsłoniętej w Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu.

Niezwykle kameralna uroczystość odbyła się 10 października 2023 r. w samo południe. Gospodarzem spotkania był kierownik Katedry prof. Tomasz Jurek, który po przywitaniu uczestników spotkania przybliżył postać profesora B. Popielskiego. Z pewnością najciekawszą częścią tego typu uroczystości są zawsze wspomnienia oraz świadectwa osób, które znały honorowaną postać. Szczególnie wzruszające było wystąpienie prof. Barbary Świątek, uczennicy i następczyni prof. Popielskiego. Poznała go jeszcze jako studentka i już wówczas wiedziała, że jej miejsce jest w prowadzonej przez uczonego katedrze. – Był dla mnie wzorem! Kiedy przyszłam do niego, będąc jeszcze studentką, wiedziałam, że, aby dostać asystenturę, muszę dobrze zdać egzamin – zdałam. Chodziłam z nim do sądu, próbowałam naśladować, jednak wiedziałam, że to wzór niedościgniony. Prof. B. Świątek kilka razy zawieszała głos, aby opanować wzruszenie. Z podobną estymą opowiadał o swoim nauczycielu dr Jerzy Kawecki. – Zawsze dzielił się z nami swoim wielkim doświadczeniem, był prawdziwym mentorem i przyjacielem, który wskazywał drogę... W spotkaniu uczestniczyli także najbliżsi profesora Popielskiego: córka dr Helena Popielska-Greblicka z mężem Włodzimierzem oraz wnuczki: Maria i Magdalena. Wspomnienia rodziny dopeł-

niły obraz człowieka wybitnego, naukowca, ale także ukochanego ojca i dziadka, prawdziwego człowieka. – Kiedy wchodziłam do pokoju dziadka niejednokrotnie widziałam, że na jego ulubionym fotelu śpi szczęśliwa bokserka o imieniu Aza, dziadek zaś siedział z boku na stołeczku i oglądał telewizję. Po prostu taki był... wspominała wnuczka Magdalena Kapuścińska. Na zakończenie uroczystości córka profesora odebrała z rąk prof. Tomasza Jurka kopię medalu znajdującego się na tablicy pamiątkowej.

Pomysłodawcą upamiętnienia profesora Popielskiego był jego wieloletni uczeń i współpracownik dr Jakub Trnka, fundatorem zaś Dolnośląska Izba Lekarska. – Od dziś każdego studenta, lekarza, pacjenta odwiedzającego naszą placówkę powita prof. Popielski spoglądający z odsłoniętej tablicy – konkludował prof. Tomasz Jurek.

Podobna uroczystość odbyła się kilka dni później, także na terenie starego kampusu Uniwersytetu Medycznego, w Katedrze i Klinice Pediatrii, Endokrynologii, Diabetologii i Chorób Metabolicznych, podczas której uhonorowano tablicą pamiątkową jej wieloletnią kierownik prof. dr hab. Renatę Wąsik. Wydarzeniu towarzyszyła konferencja naukowa pt. „Leczenie cukrzycy u dzieci: dawniej, dziś i perspektywy na przyszłość”.

Spotkanie rozpoczęło się wystąpieniem kierownika kliniki prof. Roberta Śmigła, po którym głos zabrali prof. Piotr Dziegiel – prorektor ds. nauki oraz prof. Anna Noczyńska. Sylwetkę prof. R. Wąsikowej przybliżył jej wieloletni uczeń i współpracownik dr Aleksander Basiak. W swoim

wystąpieniu pt. „Rozwój diabetologii równoległy z karierą profesor Renaty Wąsik” wskazał na dużą determinację i zaangażowanie swojej mentorki w rozwój polskiej i wrocławskiej diabetologii dziecięcej.

Wrocław miał szczęście do wybitnych pediatrów i diabetologów. To tu swoją karierę jako asystent w Klinice Adalberta Czernego rozpoczynał na początku XX wieku Karl Stolte. Całą swoją drogę zawodową związał z leczeniem cukrzycy. Po latach pracy w niemieckich klinikach wrócił do Wrocławia, podejmując obowiązki szefa kliniki pediatricznej, które pełnił do ewakuacji w roku 1945. Był twórcą intensywniej terapii insulinowej, wyprzedzając tym samym swoją epokę. Zmienił radykalnie terapię cukrzycy u dzieci. Prof. Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska przewodnicząca Ośrodka Pamięci i Dokumentacji Historycznej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej, badaczka dziejów samorządu lekarskiego we Wrocławiu przybliżyła działalność Karla Stoltego jako niezwykle aktywnego działacza Izby Lekarskiej w przedwojennym Breslau.

Uroczystość zakończyła się odsłonięciem tablicy, której dokonała prof. Renata Wąsik z towarzyszącym jej prof. Robertem Śmigłem.

PS

Tablica prof. Popielskiego została wykonana w pracowni rzeźby prof. Mariana Molendy z Uniwersytetu Opolskiego, zaś tablica prof. Renaty Wąsikowej w pracowni rzeźbiarskiej Tomasza Rodzińskiego przy Muzeum Wrocławia.

□ **Dariusz Lewera**

Fot. z archiwum autorów

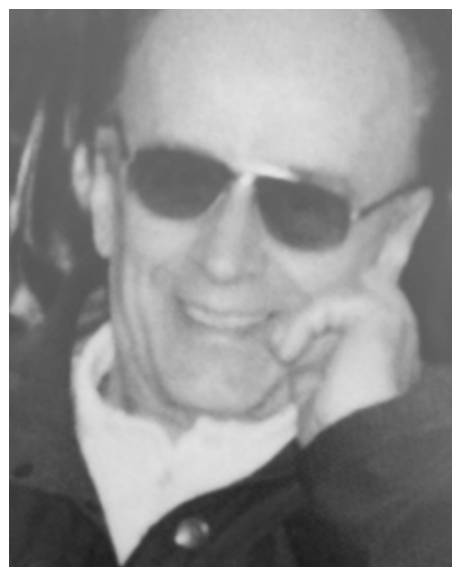
35 lat minęło! Kolejne spotkanie za nami. Było bardzo udane, dopisała pogoda, serdecznie ugościła nas uroczna Villa & SPA Resort Szarotka w Zieloncu, choć frekwencja była nieco „wyborcza”. Ci, którzy dotarli (nawet zza oceanu!), bawili się świetnie. Nie zabrakło czasu na wspomnienia o tych spośród nas, którzy odeszli na swój „wieczny dyżur”. Jesteście z nami w naszych myślach. A my pozostajemy wciąż na liście „oczekujących”. Kto

był, to wie, co to znaczy. Obyśmy jak najdłużej na tej liście byli i mogli się jeszcze nie raz spotkać. Zatem do zobaczenia wkrótce!

Słowa wdzięczności dla niestrudzonej pani Patrycji Malec, która dzielnie ogarniała kwestie organizacyjne!

❑ **Absolwentka rocznika 1988**
Katarzyna Jędrzejewska-Jurga

Tadeusz Dobrucki

Tadeusz Dobrucki (1924-2023)

Specjalista chirurg, wspaniały Szłowiek, żołnierz AK. Był zastępcą ordynatora Oddziału Chirurgicznego w Szpitalu Miejskim im. L. Rydygiera. W czasie epidemii ospy prawdziwej we Wrocławiu cały czas był we wspomnianym szpitalu, nie opuścił chorych jako jeden z nielicznych lekarzy. Przebywał tam 3 miesiące non stop. Pełnił wtedy funkcję p.o. dyrektora. Następnie był ordynatorem Oddziału Chirurgicznego i dyrektorem szpitala w Brzegu Dolnym. Współzałożyciel Stowarzyszenia Lekarzy Dolnośląskich. Wieloletni członek zarządu i wiceprezes Stowarzyszenia oraz Członek Honorowy Stowarzyszenia.

Dzięki działaniom Stowarzyszenia uzyskano prawa do zorganizowa-

nia, odbudowy i wyremontowania Domu Lekarza przy ul. Kazimierza Wielkiego 45. Po latach Dom Lekarza został przekazany Dolnośląskiej Izbie Lekarskiej i stał się siedzibą samorządu lekarskiego.

Przez cały czas obok swojej rodziny, tzn. żony i dwóch córek, pomagał swojej matce i o 15 lat młodszemu bratu. Po śmierci żony zawarł nowy związek małżeński. Druga żona, osoba bardzo kochająca i pracowita, wykazała się wielkim oddaniem i zaangażowaniem w opiece do ostatnich dni życia Tadeusza.

❑ **Brat Tadeusza – lek. med.**
Wiesław Dobrucki
chirurg, specjalista urolog

Narodowy Fundusz Zdrowia
Dolnośląski Oddział Wojewódzki we Wrocławiu
Wydział Świadczeń Opieki Zdrowotnej

Data: 26-09-2023

Znak sprawy

NFZ01-DMO.6611.12.2023

DOWNFZ/WSOZ/DMO/104614/2023/LW

Pan Paweł Wróblewski

Prezes Dolnośląskiej Rady Lekarskiej

Adresat:

ul. Kazimierza Wielkiego 45

50-077 Wrocław

Dotyczy: Zgłoszenia do umowy z DOW NFZ lekarzy, lekarzy dentystów posiadających warunkowe prawo wykonywania zawodu jako lekarzy specjalistów.

Szanowny Panie Prezesie,

odpowiadając na Pana pismo znak DIL/3149/2023 z dnia 14.09.2023 r., Dolnośląski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia [DOW NFZ] uprzejmie informuje, że personel zgłaszany przez Świadczeniodawców do realizacji umów z Funduszem musi posiadać kompetencje zgodne z wymogami określonymi w Rozporządzeniach Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych dla poszczególnych zakresów świadczeń oraz pozostałych przepisach prawa.

Wskazane przez Podmioty Lecznicze kompetencje lekarzy, tj. posiadana specjalizacja, są weryfikowane w rejestrze prowadzonym i udostępnionym przez Naczelną Izbę Lekarską.

Wobec powyższego w umowach z DOW NFZ brak jest personelu posiadającego warunkowe prawo wykonywania zawodu na podstawie decyzji Ministra Zdrowia zgłoszonego jako lekarz specjalista.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia

Tadeusz Pławiak

z-ca Dyrektora Oddziału ds. Służb
Mundurowych

/Dokument podpisany elektronicznie/

Ministerstwo
Zdrowia

Departament Rozwoju Kadr Medycznych

RKLU.81221.206.2023.DR

Warszawa, 04 października 2023

Pan Paweł Wróblewski

Prezes Dolnośląskiej Rady Lekarskiej
we Wrocławiu

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na pismo z dnia 27 września 2023 r., znak: DIL/3355/2023 z prośbą o udzielenie informacji czy w ramach stażu personalizowanego można ponownie odbyć staż w dziedzinie, która jest wymieniona w części stałej stażu podyplomowego Departament Rozwoju Kadr Medycznych informuje, że zgodnie z art. 15 ust 3 pkt 1 i 2 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. z 2023 r. poz. 1516, z późn. zm.) lekarz odbywa staż podyplomowy, realizując jego program w zakresie chorób wewnętrznych, chirurgii ogólnej, pediatrii, medycyny rodzinnej, intensywnej terapii oraz medycyny ratunkowej, stanowiących część stałą stażu oraz nie więcej niż trzech innych wybranych przez lekarza dziedzin medycyny, w nie więcej niż trzech podmiotach uprawnionych do prowadzenia stażu albo do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w danej dziedzinie medycyny, stanowiących część personalizowaną stażu.

Oznacza to, że w części personalizowanej stażu podyplomowego lekarz wybiera inne dziedziny niż dziedziny wymienione w części stałej.

Z wyrazami szacunku

Małgorzata Zadorożna

Dyrektor

/dokument podpisany elektronicznie/

NOWE PRZEPISY PRAWNE

13 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1858 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 25 lipca 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie programu pilotażowego w zakresie kompleksowej opieki specjalistycznej nad świadczeniobiorcami leczonymi z powodu otyłości olbrzymiej KOS-BAR.

19 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1923 obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 sierpnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

20 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 sierpnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

20 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1936 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

23 września 2023 r. weszła w życie część przepisów ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o szczególnej opiece geriatrycznej, opublikowana w Dz.U. z 2023 r. poz. 1831.

Obowiązujące przepisy zostały wprowadzone w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

Członków komisji bioetycznej powołuje:

- okręgowa rada lekarska na obszarze swojego działania, z wyłączeniem podmiotów, o których mowa niżej,
- rektor uczelni prowadzącej kształcenie w zakresie nauk medycznych lub nauk o zdrowiu,
- dyrektor instytutu badawczego nadzorowanego przez ministra zdrowia, dyrektor państwowego instytutu badawczego uczestniczącego w systemie ochrony zdrowia i nadzorowanego przez MON, dyrektor Państwowego Instytutu Medycznego MSWiA lub dyrektor instytutu Polskiej Akademii Nauk należącego do Wydziału Nauk Medycznych.

Obowiązują również zmiany wprowadzone w ustawie o Funduszu Medycznym.

Fundusz gromadzi środki z przeznaczeniem m.in. na dofinansowanie zadania

polegającego na budowie, modernizacji, przebudowie lub doposażeniu centrów zdrowia 75+, o których mowa w ustawie o szczególnej opiece geriatrycznej, w ramach subfunduszu modernizacji podmiotów leczniczych.

Propozycję projektu strategicznego może złożyć m.in. wnioskodawca będący podmiotem leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenie zdrowotne w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, na podstawie umowy z NFZ.

25 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1976 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 12 września 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie kosztów, których wysokość nie jest zależna od parametrów wskazanych w art. 118 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

26 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2015 obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 sierpnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą.

27 września 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 września 2023 r. w sprawie programu pilotażowego w zakresie edukacji żywieniowej oraz poprawy jakości żywienia w szpitalach – „Dobry posiłek w szpitalu”, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2021.

Celem programu pilotażowego jest zwiększenie dostępności porad żywieniowych oraz wdrożenie optymalnego modelu żywienia świadczeniobiorców w szpitalach.

Okres realizacji programu pilotażowego trwa nie dłużej niż do 31 grudnia 2023 r.

28 września 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1870.

Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej

□ **mec.**
Beata
Kozyra-
Łukasiak
radca prawny DIL

lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

29 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2072 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie metody zapobiegania COVID-19.

29 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2064 obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 sierpnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Agencji Badań Medycznych.

1 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych oraz Międzynarodowej Książeczki Szczepień, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2056.

Międzynarodowa Książeczka Szczepień jest wydawana przez świadczeniodawcę, u którego przeprowadzono szczepienie ochronne, na wniosek osoby poddawanej szczepieniu ochronnemu.

1 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2077.

Rozporządzenie określa:

- wykaz chorób zakaźnych objętych obowiązkiem szczepień ochronnych,
- osoby lub grupy osób obowiązane do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym, wiek i inne okoliczności stanowiące przesłankę powstania obowiązku szczepień ochronnych,
- schemat szczepienia przeciw chorobie zakaźnej obejmujący liczbę dawek i terminy ich podania wymagane dla danego szczepienia uwzględniające wiek osoby objętej obowiązkiem szczepienia,
- kwalifikacje osób przeprowadzających szczepienia ochronne,
- sposób przeprowadzania szczepień ochronnych,
- tryb przeprowadzania konsultacji specjalistycznej dla osób, w przypadku których lekarskie badanie kwalifikacyjne daje podstawy do długotrwałego odroczenia obowiązkowego szczepienia ochronnego,
- wzory zaświadczenia o przeprowadzonym lekarskim badaniu kwalifikacyjnym, książeczki szczepień, karty uodpornienia,

- sposób prowadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej obowiązkowych szczepień ochronnych i jej obiegu,
- wzory sprawozdań z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych oraz tryb i terminy ich przekazywania,
- papierową lub elektroniczną formę raportu o przypadkach niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych, terminy i sposób jego przekazywania.

Obowiązkiem szczepień ochronnych są objęte następujące choroby zakaźne: błonica, gruźlica, inwazyjne zakażenia *Haemophilus influenzae* typu B, inwazyjne zakażenia *Streptococcus pneumoniae*, krztusiec, zapalenie przyusznic (świnka), odra, ospa wietrzna, ostre nagminne porażenie dziecięce (poliomyelitis), różyczka, tężec, wirusowe zapalenie wątroby typu B, wścieklizna, zakażenia powodowane przez rotawirusy.

Lekarze lub felczerzy, pielęgniarki, położne, higienistki szkolne i ratownicy medyczni przeprowadzają obowiązkowe szczepienie ochronne, jeżeli ramowy program kształcenia podyplomowego obejmował problematykę szczepień ochronnych lub osoby te odbyły w ramach doskonalenia zawodowego kurs lub szkolenie w zakresie szczepień ochronnych, a po przeszkoleniu zyskały dokument potwierdzający ukończenie tego kursu lub szkolenia, a w przypadku felczera i higienistki szkolnej uzyskały dokument potwierdzający ukończenie tego kursu lub szkolenia.

Lekarz dentysta, farmaceuta, fizjoterapeuta oraz diagnosta laboratoryjny przeprowadzają zalecane szczepienia ochronne oraz szczepienia przeciw COVID-19 u osoby dorosłej, jeżeli spełniają warunki określone wyżej albo uzyskali dokument potwierdzający ukończenie szkolenia:

- teoretycznego w zakresie przeprowadzania badania kwalifikacyjnego w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonywania szczepienia przeciw COVID-19, dostępnego na platformie e-learningowej CMKP, oraz
- praktycznego, którego program zatwierdziło CMKP, obejmującego naukę podania szczepionki w postaci iniekcji domięśniowej oraz podjęcia działań w przypadku wystąpienia nagłej reakcji alergicznej lub innego stanu zagrożenia życia pacjenta następującego bezpośrednio po przeprowadzeniu szczepienia, realizowanego w warunkach symulowanych w CMKP lub uczelni prowadzącej kształcenie na kierunku lekarskim, albo
- kursu kwalifikacyjnego, o którym mowa w ustawie o zawodzie farmaceuty.

Lekarskie badanie kwalifikacyjne oraz obowiązkowe szczepienia ochronne u osoby, która nie ukończyła 6. roku życia, przeprowadza się w obecności osoby, która sprawuje prawną pieczę nad tą osobą, albo opiekuna faktycznego.

Lekarskie badanie kwalifikacyjne oraz obowiązkowe szczepienia ochronne u osoby, która ukończyła 6. rok życia, a nie osiągnęła pełnoletności, można przeprowadzić bez obecności osoby, któ-

ra sprawuje prawną pieczę nad tą osobą, albo opiekuna faktycznego po uzyskaniu ich pisemnej zgody i informacji na temat uwarunkowań zdrowotnych mogących stanowić przeciwwskazanie do szczepień.

Lekarz przeprowadzający konsultację specjalistyczną dla osoby, w przypadku której lekarskie badanie kwalifikacyjne daje podstawy do długotrwałego odroczenia obowiązkowego szczepienia ochronnego, odnotowuje w dokumentacji medycznej szczepień ochronnych, wynik konsultacji specjalistycznej, z uwzględnieniem okresu przeciwwskazania do wykonania szczepienia, rodzaju szczepionek przeciwwskazanych do stosowania lub indywidualnego programu szczepień ze wskazaniem rodzajów stosowanych szczepionek oraz terminu kolejnej konsultacji specjalistycznej.

2 października 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2086 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 20 września 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie nadania statutu Głównemu Inspektoratowi Sanitarnemu.

3 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 września 2023 r. w sprawie Zespołu do spraw Świadczeń z Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2097.

Rozporządzenie określa regulamin Zespołu do spraw Świadczeń z Funduszu Kompensacyjnego Badań Klinicznych, szczegółowe zadania sekretarza oraz wysokość wynagrodzenia członków Zespołu.

3 października 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2107 obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 września 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie badań okresowych i kontrolnych policjantów.

4 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 września 2023 r. w sprawie wzoru legitymacji służbowej pracownika stacji sanitarno-epidemiologicznej, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1922.

4 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1955.

Zmiany zostały wprowadzone w załączniku nr 3a określającym warunki szczegółowe, jakie powinni spełnić świadczeniodawcy realizujący świadczenia gwarantowane diagnostyki i leczenia on-

kologicznego poszczególnych grup nowotworów, w zakresie centrum kompetencji raka piersi oraz centrum kompetencji raka jelita grubego oraz w załączniku nr 4 zawierającym wykaz świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego, które są udzielane po spełnieniu dodatkowych warunków ich realizacji, w zakresie kompleksowej opieki onkologicznej nad pacjentem z nowotworem piersi.

4 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1954.

Zmiany zostały wprowadzone w załączniku nr 5 zawierającym wykaz kompleksowych świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej, które są udzielane po spełnieniu dodatkowych warunków ich realizacji w zakresie kompleksowej opieki onkologicznej nad świadczeniobiorcą z nowotworem piersi – moduł rehabilitacja.

4 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1953.

Zmiany zostały wprowadzone w załączniku nr 5 zawierającym wykaz świadczeń gwarantowanych w przypadku innych świadczeń ambulatoryjnych oraz warunki ich realizacji, w zakresie diagnostyki i monitorowania w ramach kompleksowej opieki onkologicznej nad świadczeniobiorcą z nowotworem piersi.

4 października 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2125 obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 4 września 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o medycynie laboratoryjnej.

6 października 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2153 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 20 września 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie określenia szczegółowych kryteriów kwalifikacji świadczeniodawców do poszczególnych poziomów systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej.

6 października 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 4 września 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

10 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie programu pilotażowego w centrach zdrowia psychicznego, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1982.

Świadczenia opieki zdrowotnej w ramach pilotażu mogą być udzielane nie później niż do 31 grudnia 2024 r.

12 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 października 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2186.

Przepisów dotyczących kar umownych nie stosuje się do umów w rodzaju ratownictwo medyczne w przypadku niespełniania wymagań dotyczących zapewnienia lekarza systemu w specjalistycznym zespole ratownictwa medycznego w okresie:

- od 1 lipca 2023 r. do 18 października 2023 r., pod warunkiem zapewnienia w składzie tego zespołu co najmniej dwóch osób uprawnionych do wykonywania medycznych czynności ratunkowych, w tym ratownika medycznego lub pielęgniarzki systemu,
- od 19 października 2023 r. do 31 grudnia 2023 r., pod warunkiem zapewnienia w składzie tego zespołu co najmniej trzech osób uprawnionych do wykonywania medycznych czynności ratunkowych, w tym ratownika medycznego lub pielęgniarzki systemu.

21 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 29 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarzki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2152.

21 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu zakładów leczniczych, w tym psychiatrycznych, przeznaczonych do wykonywania tymczasowego aresztowania oraz warunków zabezpieczenia tych zakładów, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2143.

25 października 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2167.

Zmiany zostały wprowadzone w załączniku do rozporządzenia określającym wykaz świadczeń gwarantowanych z zakre-

su programów zdrowotnych oraz warunki ich realizacji.

W ramach programu profilaktyki raka szyjki macicy badania wykonuje się u kobiet w wieku od 25 do 64 lat.

W ramach programu profilaktyki raka piersi badania wykonuje się u kobiet w wieku od 45 do 74 lat

(od 1 listopada 2023 r.)

Wyłączenie z programu:

- objęcie kobiety opieką nad rodzinami wysokiego, dziedzicznie uwarunkowanego ryzyka zachorowania na raka piersi lub raka jajnika na etapie nadzór i badania diagnostyczne realizowaną w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej,
- objęcie kobiety „Kompleksową opieką onkologiczną nad świadczeniobiorcą z nowotworem piersi” realizowaną w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, leczenia szpitalnego lub rehabilitacji leczniczej **(od 1 stycznia 2024 r.)**

Przepisy rozporządzenia dotyczące obowiązków stosowania mammografów cyfrowych obowiązują **od 30 września 2025 r.**

1 listopada 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych oraz niektórych innych ustaw, opublikowana w Dz.U. z 2023 r. poz. 1938.

Osoba uprawniona, z wyłączeniem lekarza ubezpieczenia zdrowotnego oraz felczera, pielęgniarzki i położnej ubezpieczenia zdrowotnego, jest obowiązana do zwrotu NFZ kwoty stanowiącej równowartość kwoty refundacji wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia dokonania refundacji w przypadku:

- wypisania recepty w okresie pozbawienia prawa wystawiania recept,
- wypisania recepty nieuzasadnionej udokumentowanymi względami medycznymi,
- wypisania recepty niezgodnej z uprawnieniami świadczeniobiorcy albo osoby uprawnionej,
- wypisania recepty niezgodnej ze wskazaniami zawartymi w obwieszczeniach ministra zdrowia – w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania do zapłaty.

Osoba uprawniona wskazana wyżej, która wystawiła receptę na refundowany lek, środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego albo wyrób medyczny, albo podmiot wykonujący działalność leczniczą, w ramach której wystawiono taką receptę, albo zlecenie na wyrób medyczny, w przypadku:

- uniemożliwienia czynności kontrolnych,
- niewykonania w terminie zaleceń po kontrolnych – są obowiązani do zapłaty NFZ kary pieniężnej w wysokości równowartości kwoty refundacji za okres objęty czynnościami kontrolnymi,

mi, nieprzekraczający 5 lat liczonych od zakończenia roku kalendarzowego, w którym nastąpiła refundacja.

Wysokość kary może zostać zmniejszona w sytuacji stwierdzenia w wyniku kontroli zasadności wystawienia recepty z niższym poziomem odpłatności. W takim przypadku karę pieniężną nakłada się w wysokości wynikającej z różnicy między wskazanym na recepcie poziomem odpłatności a poziomem, który w wyniku kontroli uznano za zasadny.

W wezwaniu do zapłaty określa się każdorazowo wysokość kary oraz termin zapłaty, który nie może być krótszy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Zmiany zostały wprowadzone również:

- **w ustawie Prawo farmaceutyczne.**

Recepta, na której ma zostać przepisany produkt leczniczy o:

- kategorii dostępności Rpw – wydawany z przepisu lekarza, zawierający środki odurzające lub substancje psychotropowe, określone w odrębnych przepisach,
 - innej kategorii dostępności niż określona wyżej, zawierający w swoim składzie substancję psychotropową lub środek odurzający, z których którakolwiek substancja lub środek należy do grupy II-N, III-P albo IV-P określonej w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii,
- jest wystawiana **wyłącznie w postaci elektronicznej.**

Recepty, o których mowa wyżej, wystawione przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w postaci papierowej, zachowują ważność i mogą być realizowane na zasadach dotychczasowych.

Na recepcie można dodatkowo zamieścić informację o zasadności wydania pacjentowi określonego produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego, przez zapis „nie zamieniać” lub „NZ” przy pozycji produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego, którego dotyczy ta informacja, pod warunkiem uzasadnionych wskazań medycznych lub występujących przy zastosowaniu tego produktu leczniczego udokumentowanych działań niepożądanych.

W przypadku uwzględnienia na recepcie powyższej informacji, osoba wystawiająca receptę dodatkowo zamieszcza w dokumentacji medycznej pacjenta, którego recepta dotyczy, szczegółowe uzasadnienie przepisania temu pacjentowi określonego produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego.

Niezależnie od zamieszczenia na recepcie zapisu NZ, na żądanie lub za zgodą pacjenta dopuszcza się wydanie:

- innego produktu leczniczego niż przepisany przez osobę wystawiającą receptę – jeżeli całkowita ilość substancji czynnej albo substancji czynnych, zawartych w wydawanym produkcie leczniczym odpowiada całkowitej ilo-

ści substancji czynnej albo substancji czynnych zawartych w przepisanej na receptę produkcie leczniczym, a produkty te posiadają również te same wskazania i tę samą drogę podania;

- innego niż przepisany na receptę, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego mającego ten sam albo zbliżony skład, zastosowanie lub sposób przygotowania, lub wyrobu medycznego mającego takie samo przewidziane zastosowanie oraz właściwości.

W przypadku recepty elektronicznej pacjent od dnia jej realizacji może otrzymać maksymalnie ilość produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego niezbędną do 120-dniowego okresu stosowania wyliczonego na podstawie określonego na receptę sposobu dawkowania. **Przepis obowiązuje z mocą od 18 sierpnia 2023 r.**

W przypadku gdy na receptę przepisano ilość większą niż do 120-dniowego stosowania, kolejną ilość produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego niezbędną do następnego 120-dniowego okresu stosowania pacjent może otrzymać po upływie 3/4 okresu, na który zrealizował receptę.

• w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Dostęp do danych osobowych lub jednostkowych danych medycznych dotyczących ilości oraz rodzaju przepisanych świadczeniobiorcy leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych umożliwiające dokonanie weryfikacji, nie wymaga zgody usługobiorcy lub jego przedstawiciela ustawowego.

Świadczeniobiorcom w okresie ciąży albo porodu przysługuje bezpłatne zaopatrzenie w leki lub wyroby medyczne określone w wykazie zamieszczonym w obwieszczeniu ministra zdrowia.

Podstawą do nabycia uprawnienia przez świadczeniobiorcę jest ciąża stwierdzona przez lekarza posiadającego tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii lub lekarza w trakcie odbywania specjalizacji w tej dziedzinie, lub położną POZ, albo położną wykonującą świadczenia opieki zdrowotnej z zakresu ambula-

toryjnej opieki specjalistycznej w poradni położniczo-ginekologicznej.

Podstawą bezpłatnego wydania leku lub wyrobu medycznego świadczeniobiorcom jest recepta:

- wystawiona przez:
 - * lekarza lub położną, o których mowa wyżej, lub
 - * innego lekarza – na podstawie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną, o których mowa wyżej,
- zrealizowana w terminie miesiąca od dnia jej wystawienia albo od oznaczonej na receptę daty realizacji „od dnia”.

Zaświadczenie jest ważne przez okres ciąży i porodu, jednak nie dłużej niż przez 6 tygodni po upływie 15 dni od planowanej daty porodu wskazanej w tym zaświadczeniu.

• w ustawie o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Zmiany obowiązują od 1 października 2023 r.

Szczepienia obowiązkowe przeprowadza się zgodnie ze schematem szczepienia określonym dla danego szczepienia w przepisach rozporządzenia ministra zdrowia.

Lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad osobą małoletnią przekazuje państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu, właściwemu dla miejsca udzielania świadczeń opieki zdrowotnej, imienny wykaz:

- osób małoletnich objętych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi, które nie były poddane lekarskiemu badaniu kwalifikacyjnemu albo u których nie zostały przeprowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne, mimo nie stwierdzenia u nich przeciwwskazań do szczepienia,
- osób sprawujących prawną pieczę nad osobą małoletnią, o ile jest to możliwe do ustalenia.

Wykonanie zalecanego szczepienia ochronnego oraz szczepienia przeciw COVID-19 jest poprzedzone badaniem kwalifikacyjnym w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania tego szczepienia, które może w każdym przypadku przeprowadzić lekarz lub felczer, a w przypadku badania osoby dorosłej, również:

- lekarz dentysta, pielęgniarka, położna, ratownik medyczny,
- fizjoterapeuta, diagnosta laboratoryjny lub farmaceuta, który uzyskał dokument potwierdzający ukończenie szkolenia teoretycznego, dostępnego na platformie e-learningowej CMKP.

Zalecane szczepienie ochronne oraz szczepienie przeciw COVID-19 przeprowadza w przypadku:

- osoby dorosłej – lekarz, lekarz denty- sta, felczer, pielęgniarka, położna, higienistka szkolna, ratownik medyczny, fizjoterapeuta, diagnosta laboratoryjny albo farmaceuta,
- osoby do ukończenia 18. roku życia – lekarz, felczer, pielęgniarka, położna, higienistka szkolna lub ratownik medyczny – posiadający kwalifikacje określone w przepisach rozporządzenia Ministra Zdrowia lub którzy ukończyli kurs teoretyczny i praktyczny do szczepień, którego program został zatwierdzony przez CMKP.

Osoby przeprowadzające zalecane szczepienie ochronne dokonują wpisów potwierdzających wykonanie szczepienia w Karcie Szczepień oraz informują osobę poddawaną szczepieniu o możliwości wydatku na jej koszt Międzynarodowej Książeczki Szczepień.

10 listopada 2023 r. wchodzi w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu danych objętych wpisem do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz szczegółowego trybu postępowania w sprawach dokonywania wpisów, zmian w rejestrze oraz wykreślenia z tego rejestru, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 2062.

W księdze rejestrowej praktyki zawodowej lekarza wpisuje się miejsce przechowywania dokumentacji medycznej w przypadku zakończenia działalności leczniczej, ze wskazaniem nazwy podmiotu przechowującego dokumentację medyczną, adresu i numeru telefonu.

1 stycznia 2024 r. wchodzi w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2023 r. w sprawie określenia wysokości opłat za krew i jej składniki w 2024 r., opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1430.

Więcej na stronie:
www.dilnet.wroc.pl
 zakładka PRAWO

Z WOKANDY

Okręgowego Sądu Lekarskiego we Wrocławiu

□ Aleksandra Stebel

Źródło grafiki: iStock

Kolejną sprawą, którą państwu zrelacjonuję, jest postępowanie lekarza udzielającego świadczenia zdrowotnego pacjentowi w ramach ambulatoryjnej pomocy doraźnej, który stanął przed sądem lekarskim pod zarzutem popełnienia przewinienia zawodowego, określonego w art. 53 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty i art. 8 Kodeksu etyki lekarskiej.

45-letni pacjent obciążony otyłością, nikotynizmem, nadciśnieniem tętniczym oraz chorujący na dnę moczanową zgłosił się, w towarzystwie żony, do nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. Powodem zgłoszenia był silny ból w klatce piersiowej, który wystąpił nagle. Pacjent, czekając na wizytę lekarską, poinformował o swoich dolegliwościach pielęgniarkę, sugerując, że najpewniej przechodzi zawał serca. Następnie chory został przyjęty przez lekarza. Dyżur tego dnia pełnił obwiniony lekarz, posiadający I° specjalizacji z zakresu dermatologii i wenerologii. W trakcie wizyty pacjent poinformował lekarza o silnym i nagłym bólu w klatce piersiowej, a także innych chorobach, oraz że poprzedniego wieczoru spożywał alkohol. Mężczyzna został zbadiany, tj. zmierzono mu ciśnienie tętnicze (140/95 mm/Hg), tętno (oscylowało w granicach 75/min.), saturację (98%), wykonano także badanie EKG, które zdaniem lekarza nie wykazało cech ostrego zespołu wieńcowego (OZW). Na podstawie obrazu klinicznego oraz przeprowadzonych badań lekarz

uznał, że dolegliwości podawane przez chorego są wynikiem niedyspozycji żołądkowej związanej ze spożytym dzień wcześniej alkoholem. Za rozpoznanie chorobowe przyjęto: efekt toksyczny spożytych szkodliwych substancji, tj. T61 oraz ból gardła i w klatce piersiowej, tj. R07. W związku z powyższym pacjentowi zalecono stosowanie pantoprazolu i w tym zakresie wydano receptę. Choremu polecono również przyjmowanie magnezu i stosowanie diety.

Pokrzywdzony po opuszczeniu podmiotu leczniczego niezwłocznie wraz z żoną udał się do apteki, w której zrealizowano receptę, a następnie skierowali się do miejsca zamieszkania. W tym czasie chory w dalszym ciągu skarżył się na ból w klatce piersiowej i zaczął mieć trudności z oddychaniem. Poinformował o tym żonę, oświadczył ponadto, że jest mu słabo, po czym stracił przytomność. Żona pacjenta zdecydowała o powrocie do nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. Obwiniony lekarz pomógł wyjąć mężczyznę z samochodu. Przeniesiono pokrzywdzonego do budynku, gdzie

Fot. z archiwum A.S.

□ Aleksandra Stebel

kierownik Kancelarii Okręgowego Sądu Lekarskiego DIL

rozpoczęto akcję reanimacyjną. Na miejsce zdarzenia został wezwany zespół ratownictwa medycznego, który po przybyciu również dołączył do akcji reanimacyjnej. Nie przyniosła ona rezultatu. Wykonywane pacjentowi badania EKG ujawniały brak czynności elektrycznej serca. Po około 30-minutowej bezskutecznej reanimacji pacjenta, obwiniony lekarz stwierdził zgon.

W toku postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej dysponowano obszernym materiałem dowodowym w postaci dokumentacji medycznej

z udzielonej wizyty lekarskiej oraz pomocy świadczonej przez zespół ratownictwa medycznego. Wykorzystano zeznania świadków, wyjaśnienia obwinionego lekarza oraz dowód z opinii biegłych przeprowadzony na potrzeby równoległego prowadzonego postępowania karnego, dotyczącego tego samego zdarzenia.

Okręgowy sąd lekarski, prowadząc rozważania w zakresie działań lekarza z pacjentem, uznał, że postępowanie obwinionego było błędne, mimo że pacjentowi wykonano szereg prawidłowych czynności medycznych. Z chorym przeprowadzono wnikliwy wywiad lekarski odnośnie występujących dolegliwości oraz obciążeń chorobowych. Wykonano pomiary podstawowych parametrów życiowych oraz badanie elektrokardiograficzne. Wszystkie te czynności były wystarczające do postawienia prawidłowego rozpoznania. Informacje pozyskane w czasie wywiadu stanowiły już znaczącą sugestię odnośnie do podejrzenia ostrego zespołu wieńcowego. Niestety, obwiniony lekarz błędnie zinterpretował zapis EKG. Uznał bowiem, że badanie nie ujawniło cech ostrego zespołu wieńcowego. Tymczasem obraz badania spełniał kryteria upoważniające do rozpoznania ostrego niedokrwienia mięśnia sercowego. Obok uniesienia ST w odprowadzeniach V1, V2 i V3 w zapisie widoczny był symetryczny wysoki załamek T w odprowadzeniach V2, V3, V4 oraz obniżenie odcinka ST w odprowadzeniach II, III, aVf. Zdaniem sądu lekarskiego zapis ten sugerował „rodzący się” zawał serca i korelował z dolegliwościami zgłaszanymi przez pokrzywdzonego. Dodatkowo mężczyzna, z uwagi na choroby współistniejące, tj. otyłość, palenie papierosów, nadciśnienie tętnicze, dna moczanowa, znajdował się w grupie ryzyka wystąpienia ostrego zespołu wieńcowego, co należało uwzględnić w całościowej ocenie stanu klinicznego pokrzywdzonego. Wszystkie wspomniane okoliczności powinny być doprowadzić lekarza do rozpoznania ostrego zespołu wieńcowego i skłonić do wdrożenia właściwego postępowania. Pacjent w trybie pilnym, transportem medycznym z lekarzem, powinien zostać

przekazany do jednostki szpitalnej dysponującej pracownią hemodynamiczną w celu wykonania badania koronarografii i ewentualnej plastyki wieńcowej (PCI). A do czasu pozostawiania pod opieką lekarza, pokrzywdzony powinien być pozostać pod stałą obserwacją medyczną (w bliskim zasięgu umożliwiającym kontakt głosowy lub wzrokowy), powinien mieć zabezpieczony dostęp do żyły obwodowej, a w przypadku sygnalizowania silnych dolegliwości bólowych pacjentowi winny być podawane leki przeciwbólowe.

Nieprawidłowe rozpoznanie pociągnęło za sobą zaniechanie wdrożenia właściwego postępowania terapeutycznego i odesłanie pacjenta do domu, co niewątpliwie miało wpływ na zwiększenie ryzyka śmierci. Niemniej jednak sąd lekarski uznał, że jakkolwiek działanie obwinionego lekarza zmniejszyło szanse pacjenta na włączenie właściwego leczenia, to oceniając *ex post* całe zdarzenie nie sposób jednoznacznie stwierdzić, że prawidłowe postępowanie zapobiegłoby śmierci pacjenta, mając na względzie przebieg i dynamikę choroby u mężczyzny. Trzeba bowiem podkreślić, że przebieg choroby u pokrzywdzonego był niezwykle gwałtowny, tj. od momentu pierwszego kontaktu pokrzywdzonego z obwinionym lekarzem do wystąpienia utraty przytomności upłynęło 30 minut.

Analizując postępowanie obwinionego lekarza, sąd lekarski uwzględnił okoliczności związane ze specyfiką schorzenia, którym jest ostry zespół wieńcowy. Uznał, że ostry zespół wieńcowy jest stanem bezpośrednio zagrażającym życiu, charakteryzującym się wysokim stopniem śmiertelności, nawet przy zastosowaniu najlepszej terapii. A na skuteczność leczenia, poza czynnościami medycznymi, wpływają również względy czasowe leczenia oraz możliwości logistyczne i organizacyjne placówek ochrony zdrowia.

Sąd lekarski stwierdził, że obwiniony lekarz dopuścił się względem mężczyzny popełnienia przewinienia zawodowego. Dokonując wyrokowania w zakresie kary sąd uwzględnił szereg okoliczności, a mianowicie: charakter popełnio-

nego czynu, skutek jaki obwiniony lekarz wywołał swoim działaniem. Wzięto także pod uwagę wcześniejszą niekaralność obwinionego lekarza, wskazującą na nienaganny przebieg jego dotychczasowej pracy zawodowej. Niemniej jednak uznano, że z uwagi na skutek wynikający z postępowania obwinionego lekarza, karą najwłaściwszą pozostanie kara ograniczenia zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza w postaci zakazu udzielenia świadczeń zdrowotnych w ramach pomocy doraźnej w nocnej i świątecznej opiece zdrowotnej, pogotowiu ratunkowym, izbach przyjęć, szpitalnych oddziałach ratunkowych na okres sześciu miesięcy. Sąd lekarski uznał, że tego rodzaju kara uchroni lekarza przed naruszeniem w przyszłości norm dotyczących wykonywania zawodu lekarza. Na najniższy możliwy wymiar kary ograniczenia zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza wpłynął fakt wcześniejszego ukarania obwinionego lekarza również na płaszczyźnie odpowiedzialności karnej. Jednocześnie obwiniony lekarz został obciążony kosztami postępowania. Strony, a więc również obwiniony lekarz i jego obrońca nie zaskarżyły niniejszego orzeczenia.

Ponadto sąd lekarski, wyrażając wątpliwość co do dostatecznego przygotowania zawodowego obwinionego lekarza, posiadającego specjalizację I° stopnia z zakresu dermatologii i wenerologii, a wykonującego świadczenia zdrowotne w ramach pomocy doraźnej, a także mając na względzie jego dobro i ochronę przed popełnieniem kolejnego przewinienia zawodowego w przyszłości oraz kierując się dobrem potencjalnych pacjentów obwinionego lekarza, korzystając z przysługujących mu uprawnień wynikających z art. 93 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich zwrócił się do rady lekarskiej o powołanie komisji lekarskiej w celu zweryfikowania przygotowania zawodowego obwinionego lekarza. Rada lekarska jednakże nie podzieliła wątpliwości sądu lekarskiego i uznała, że brak jest podstaw do powołania wnioskowanej komisji.

Lekarska Kasa Pomocy Koleżeńskiej – na trudne czasy

Po okresie urlopowym czeka nas inflacja, wybory, podwyżki.

Z większą rozwagą planować będziemy nasze wydatki. Jeśli nie jesteś członkiem Lekarskiej Kasy Pomocy Koleżeńskiej, to dobry moment aby do niej dołączyć.

LKPK od 32 lat udziela lekarzom oraz pracownikom DIL pożyczek na dogodnych warunkach, bez oprocentowania.

Najwyższa kwota pożyczki sięga dziś 24.000 złotych. Na taką formę wsparcia mogą pozwolić sobie nieliczne izby lekarskie.

Regularnie zwiększa się liczba członków korzystających z tej formy pomocy. Gabinety rodzinne mają dodatkowe wsparcie finansowe. Pożyczkę można wykorzystać na doposażenie gabinetu lekarskiego lub pokryć koszty szkolenia zawodowego.

Z finansowego wsparcia, jakie oferuje Kasa, mogą korzystać zarówno osoby aktywne zawodowo, jak i te, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. W przypadku zdarzeń losowych np. powodzi, pożaru czy choroby, Zarząd Kasy ustala indywidualnie na jakich warunkach będą realizowane spłaty pożyczki.

Osoby należące do LKPK mogą ubiegać się o pożyczkę bez poręczycieli do wysokości swoich wkładów.

Pożyczkobiorcy, którzy nie regulują w terminie swoich zobowiązań wobec Kasy, muszą liczyć się z karami regulaminowymi.

Atuty Kasy to: minimum formalności (druki do pobrania na stronie DIL w zakładce LKPK), brak oprocentowania, długi okres spłaty rat, krótki okres oczekiwania na pożyczkę. W przypadku zdarzeń losowych przyspieszony tryb otrzymania pożyczki.

Na Walnym Zebraniu Członków Lekarskiej Kasy Pomocy Koleżeńskiej, które odbyło się 31 sierpnia 2023 r. rozważano podniesienie kwoty pożyczki ze względu na dużą inflację.

Zachęcamy do zapoznania się z ofertą Kasy i pobranie niezbędnych dokumentów na stronie www.dilnet.wroc.pl, zakładka LKPK.

Krystyna Gniatkowska-Gładysz
przewodnicząca LKPK

Ogólnopolski Kongres Historii Medycyny w setną rocznicę I Zjazdu Polskich Historyków Medycyny i Farmacji (1924–2024)

Wrocław, 22–24 maja 2024 r.

Szanowni Państwo!

Zapraszamy do zgłaszania referatów na „Ogólnopolski Kongres Historii Medycyny w setną rocznicę I Zjazdu Polskich Historyków Medycyny i Farmacji (1924–2024)”, który odbędzie się we Wrocławiu w dniach 22–24 maja 2024 roku. Liczymy na zainteresowanie badaczy dziejów medycyny i znawców dorobku artystycznego przedstawicieli i przedstawicieli zawodów medycznych z całego kraju. Do udziału w Kongresie zapraszamy więc historyków, którzy zechcą przedstawić wyniki swoich badań dotyczących dziejów medycyny polskiej i wkładu jej wybitnych reprezentantów w rozwój medycyny światowej. Przedmiotem badań mogą być materiały archiwalne, zapiski autobiograficzne, listy i inne dokumenty osobiste, które pozwolą zrekonstruować drogę zawodową i osiągnięcia naukowe lekarek i lekarzy działających w różnych okresach historycznych na obszarze Rzeczypospolitej. Do współpracy przy realizacji tego szeroko zakrojonego projektu zapraszamy nie tylko badaczy eksplorujących dzieje poszczególnych gałęzi medycyny, lecz także literaturoznawców, filmoznawców i historyków sztuki, którzy zechcieliby przybliżyć obrazy lekarek i lekarzy polskich oraz przedstawicieli innych zawodów medycznych w literaturze faktu, filmie i innych tekstach

kultury. Przedmiotem ich zainteresowania mogłaby być też twórczość literacka i artystyczna lekarek i lekarzy oraz przedstawicieli innych zawodów medycznych, która cieszy się w naszym kraju powszechnym uznaniem.

Chcielibyśmy wydać recenzowany tom przedkongresowy i wręczyć egzemplarze autorskie podczas obrad. Prosimy o nadsyłanie tekstów **do 15 marca 2024 r.** Podczas Kongresu jego uczestnicy wygłoszą skrócone wersje swoich rozdziałów zamieszczonych w monografii zbiorowej. Referenci, którzy zechcą zamieścić w niej swoje teksty, proszeni są o partycypowanie w kosztach jej wydania (600 zł). Książka ukaże się w jednym z wydawnictw z listy ministerialnej. Czekamy na Państwa zgłoszenia.

Kontakt

Edward Białek: tel. 536 555 350;
mail: edward.bialek@uwr.edu.pl

Dariusz Lewera: tel. 791 663 339;
mail: djlewer@gmail.com

Szczegółowe informacje oraz formularz zgłoszeniowy, a także wytyczne dla autorów rozdziałów w monografiach zbiorowych znajdują państwo na stronie internetowej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej.

Uchwały i apele Dolnośląskiej Rady Lekarskiej

Uchwały Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej z 21 września 2023 r.

NR 105/2023

w sprawie udzielenia zapomogi pieniężnej

NR 106/2023

w sprawie dofinansowania Zjazdu Absolwentów

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu wyraża zgodę na dofinansowanie kwotą w wysokości 5.000,00 zł Jubileuszowego Zjazdu Absolwentów Akademii Medycznej we Wrocławiu – Rocznik 1969, który odbędzie się w 55. rocznicę ukończenia studiów 13-14 września 2024 r.

NR 107/2023

w sprawie wpisu do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą

NR 108/2023

w sprawie finansowania szkolenia

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu przyznaje dodatkowo kwotę 15.000,00 zł na organizację spotkania szkoleniowego Rzeczników Odpowiedzialności Zawodowej DIL oraz członków Okręgowego Sądu Lekarskiego DIL, które odbędzie się w Kudowie-Zdroju w terminie 20-22 października 2023 roku, z uwagi na zwiększoną liczbę uczestników spotkania.

NR 109/2023

w sprawie wydania opinii dot. kandydata na konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie immunologii klinicznej dla województwa dolnośląskiego

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu pozytywnie opiniuje kandydaturę dr. n. med. Aleksandry Lewandowicz-Uszyńskiej na konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie immunologii klinicznej dla województwa dolnośląskiego.

NR 110/2023

w sprawie wydania opinii dot. kandydata na konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie psychiatrii dla województwa dolnośląskiego

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu pozytywnie opiniuje kandydaturę lek. Ewy Barteckiej-Piłasiewicz na konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie psychiatrii dla województwa dolnośląskiego.

Uchwały Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej z 5 października 2023 r.

NR 111/2023

w sprawie wpisu do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą

NR 112/2023

w sprawie udziału lekarza w konsylium lekarskim

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu wyraża zgodę na udział w konsylium lekarskim prof. dr. n. med. Oliviera Kaschke – ordynatora Klinicznego Oddziału Laryngologii Szpitala Sankt Gertrauden w Berlinie. Konsylium odbędzie się w dniach 24-25 listopada 2023 roku na temat leczenia operacyjnego przewlekłego zapalenia zatok przynosowych i wykonywanie zabiegów operacyjnych, których potrzeba wynika z tego konsylium w Medicus Sp. z o.o. – Specjalistyczne Centrum Medyczne, na zaproszenie prezesa Zarządu dr. n. med. Macieja Mazura.

NR 113/2023

w sprawie remontu pomieszczeń wynajmowanych przez Inter Polska w budynku DIL przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 we Wrocławiu.

§ 1

Prezydium Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu wyraża zgodę na przeprowadzenie remontu pomieszczeń wynajmowanych przez Inter Polska w budynku DIL przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 we Wrocławiu na kwotę 23.000,00 zł.

Pozostałe uchwały znajdują się na stronie: bip.dilnet.wroc.pl

KOMUNIKAT MINISTRA ZDROWIA W SPRAWIE REALIZACJI RECEPT

W związku z opublikowaniem w dniu 20 września 2023 r. ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1938,) Minister Zdrowia komunikuje, co następuje.

W przypadku realizacji recepty elektronicznej, od dnia 21 września 2023 r., pacjent może otrzymać maksymalnie ilość produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego niezbędną do 120-dniowego okresu stosowania, niezależnie od tego, kiedy recepta została wystawiona i na jaki okres. W konsekwencji od dnia 21 września 2023 r. farmaceuta jest uprawniony do wydania pacjentowi maksymalnie ilość leku niezbędną pacjentowi na 120-dniowy okres stosowania, **zarówno w przypadku recept realizowanych po raz pierwszy, jak i recept, których realizację rozpoczęto przed 21 września 2023 r.**, przy czym nie ma znaczenia czy pacjent tę receptę będzie realizował jednorazowo czy częściami.

Pełna informacja na stronie internetowej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej

<https://dilnet.wroc.pl/komunikat-ministra-zdrowia/>

ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 1979

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!
Zapraszamy na spotkanie koleżeńskie z okazji 45-lecia ukończenia Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu, które odbędzie się 7-9 czerwca 2024 r. w Polanicy-Zdroju (Hotel Polanica Resort & Spa, ul. Górską 2, 57-320 Polanica-Zdrój).

Program zjazdu

7 czerwca 2024 r. (piątek)	(ul. Kamienna 8)	9 czerwca 2024 r. (niedziela)
od godz. 15.00 Zakwaterowanie w hotelu	Czas wolny,	godz. 7.30-10.30 Śniadanie i pożegnania
godz. 18.00-24.00 Grill	spacer po uzdrowisku	do godz. 11.00 Wymeldowanie
8 czerwca 2024 r. (sobota)	godz. 13.50 Pamiątkowe zdjęcie	
godz. 7.30-10.30 Śniadanie	grupowe przed hotelem	
godz. 11.00 Msza święta – kościół	godz. 14.00 Obiad	
Wniebowzięcia NMP	godz. 19.00-2.00 Bankiet	

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi od absolwenta/osoby towarzyszącej 900 zł. *W związku z inflacją nie wykluczamy ewentualnej korekty wpłat (na miejscu).* Wpłaty prosimy dokonywać na konto: 65 1020 5112 0000 7302 0125 3632, DOM. developer RESORT Sp. z o.o., ul. Sienkiewicza 28/1, 50-335 Wrocław do dnia 31.12.2023 r. (w tytule przelewu proszę podać „Zjazd 1979” oraz numer NIP w przypadku osób chcących otrzymać fakturę).

Do dyspozycji gości pokoje 2-3-osobowe – prosimy o mailowe zgłaszanie nazwisk Kolegów i Koleżanek, z którymi chcą być Państwo zakwaterowani. W hotelu zapewnione jest bezpłatne korzystanie z Parku Wodnego (kryty basen, strefa z masażerami i gejzerami, jacuzzi, strefa saun – łaźnia parowa, sauna sucha oraz saunarium), urządzeń fitness, jak również z dostępu do bezprzewodowego internetu oraz z bezpłatnego parkingu.

Komitet Organizacyjny
Iwona Dattner-Hapon

ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 1994

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!
Zapraszamy na spotkanie koleżeńskie z okazji 30-lecia ukończenia Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu, które odbędzie się 17-19 maja 2024 r. w Szklarskiej Porębie (Interferie Sport Hotel Bornit****, ul. Mickiewicza 21, 58-580 Szklarska Poręba).

Program zjazdu

17 maja 2024 r. (piątek)	Czas wolny,	godz. 20.00-2.00 Bankiet
od godz. 15.00 Zakwaterowanie w hotelu	spacer po uzdrowisku	
godz. 18.00-24.00 Grill	godz. 13.50 Pamiątkowe zdjęcie	19 maja 2024 r. (niedziela)
18 maja 2024 r. (sobota)	grupowe przed hotelem	godz. 7.30-10.30 Śniadanie i pożegnania
godz. 7.30-10.30 Śniadanie	godz. 14.00 Obiad	do godz. 11.00 Wymeldowanie

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi od absolwenta/osoby towarzyszącej 700 zł. *W związku z inflacją nie wykluczamy korekty wpłat (na miejscu).* Wpłaty prosimy dokonywać na konto: 45 1240 3464 1111 0010 6705 3196, (odbiorca: INTERFERIE SA, 59-220 Legnica, Chojnowska 41) do 31.12.2023 r. (w tytule przelewu prosimy podać „Zjazd 1994” oraz numer NIP w przypadku osób chcących otrzymać fakturę). Panie prosimy o podanie nazwiska obecnego oraz panieńskiego.

Do dyspozycji gości pokoje 2-3-osobowe – prosimy o mailowe zgłaszanie nazwisk Kolegów i Koleżanek, z którymi chcą być Państwo zakwaterowani. W hotelu zapewniony jest bezpłatny dostęp do Centrum Rekreacji (sala fitness, basen, sauna sucha). Hotel zapewnia bezprzewodowy dostęp do internetu oraz bezpłatny parking. Dodatkowo płatne są kręgle, bilard oraz strefa masażu (10% zniżki od cen regularnych po wcześniejszej rezerwacji na e-mail spa.bornit@interferie.pl).

Komitet Organizacyjny
Magdalena Hirowska-Tracz, Jacek Poleszczuk

Blizszych informacji udziela Patrycja Malec, kom. 501 217 204, e-mail: patka.malec@wp.pl

ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 2004

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!
Zapraszamy na spotkanie koleżeńskie z okazji 20-lecia ukończenia Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu, które odbędzie się 14-16 czerwca 2024 r. w Pałacu Wojanów - Wojanów 8, 58-508 Jelenia Góra.

Program zjazdu:

14 czerwca 2024 r. (piątek)	godz. 7.30-10.30 Śniadanie,	16 czerwca 2024 r. (niedziela)
od godz. 14.00 Zakwaterowanie w pałacu	czas wolny, obiad we	godz. 7.30-10.30 Śniadanie
godz. 20.00-24.00 Biesiada grillowa	własnym zakresie	do godz. 11.00 Wymeldowanie
15 czerwca 2024 (sobota)	godz. 19.00-3.00 Bankiet	

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi od absolwenta 950 zł. Wpłaty prosimy dokonywać na konto: 67 1140 2004 0000 3102 8338 0049 (odbiorca Komitet organizacyjny) do 30.04.2024 r. (w tytule - Zjazd absolwentów 2004). *W związku z dużą inflacją oraz ostateczną liczbą uczestników cena może ulec zmianie.*

Serdecznie zapraszamy do udziału w zjeździe.

Komitet Organizacyjny
Katarzyna Nowak-Wicińska, Natalia Fonfara, Joanna Gurańska-Bentkowska

Wrocław
25 listopada 2023 r.

Komisja Stomatologiczna DRL
Dolnośląski Związek Lekarzy Rodzinnych-Pracodawców
oraz
Polskie Towarzystwo Stomatologiczne – Oddział Wrocław
Komisja Kształcenia DRL
zapraszają

lekarzy i lekarzy dentystów

na Warsztaty interdyscyplinarne

MIĘDZY NAMI LEKARZAMI

w ramach

XI Dolnośląskich Jesiennych Dni Stomatologicznych

które odbędą się 25 listopada 2023 r. w sali konferencyjnej DIL przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 we Wrocławiu

PROGRAM WARSZTATÓW

9.00-9.10	Otwarcie Warsztatów – przywitanie	12.50-13.20	Diagnostyka różnicowa i postępowanie w przypadku stanów zapalnych zębów i niezębopochodnych oraz innych mogących manifestować się w jamie ustnej w praktyce lekarza rodzinnego i lekarza pediatry dr n. med. Kamil Nelke
SESJA I			
NA STYKU DZIEDZIN – WZAJEMNA WSPÓŁPRACA			
9.10-9.40	Jama ustna dziecka bez tajemnic – profilaktyka, prawidłowy rozwój, sygnały ostrzegawcze dla rodziców i personelu medycznego dr n. med. Marta Berdzik-Janecka	13.20-13.30	Pytania
9.40-10.10	Profilaktyka przeciwpóchnicowa u dzieci lek. dent. Dagmara Piesiak-Pańczyszyn	13.30-14.10	POCZĘSTUNEK
10.10-10.20	Praktyczne wskazówki i zalecenia dotyczące codziennej higieny i jej kontroli Weronika Paszkiewicz, higienistka stomatologiczna	SESJA II	
10.20-10.30	Pytania	PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA W ZAKRESIE JAMY USTNEJ – RÓBMY TO RAZEM	
10.30-10.50	PRZERWA KAWOWA	14.10-14.40	Pacjent leczony przeciwkrzepliwie w gabinecie stomatologicznym dr n. med. Małgorzata Kobusiak-Prokopowicz
10.50-11.30	Normy okluzyjne w różnych etapach rozwoju osobniczego dziecka. Dysfunkcje i parafunkcje w praktyce lekarza rodzinnego i pediatry prof. dr hab. Beata Kawala	14.40-14.50	Pytania
11.30-11.50	Węzidełka u dzieci. Podcinać, czy jednak nie? lek. dent. Kaja Orłowska	14.50-15.10	Spory kompetencyjne lek. Ewa Krawiecka-Jaworska, lek. dent. Małgorzata Nakraszewicz
11.50-12.00	Pytania	15.10-15.20	Pytania
12.00-12.40	Stany nowotworowe szyi i głowy w praktyce lekarza rodzinnego i lekarza pediatry. Stany przedrakowe i zmiany nowotworowe – lokalizacja zmian, przygotowanie internistyczne pacjenta do leczenia onkologicznego, karta DİLO, gdzie kierować pacjentów? dr n. med. Monika Rutkowska	15.20-16.10	Rekonstrukcja kości z punktu widzenia ortodonta. Wskazania i ograniczenia prof. dr hab. Marzena Dominiak, prof. dr hab. Tomasz Gedrange
12.40-12.50	Pytania	16.10-16.20	Pytania
		16.20-16.50	Stany nagłe w gabinecie stomatologicznym lek. Michał Cięciel, ratownik medyczny
		16.50-17.00	Pytania
		17.00-17.40	Proza życia stomatologa, idealny punkt styczny dr hab. Katarzyna Skośkiewicz-Malinowska
		17.40-17.50	Pytania
		17.50	Zakończenie Warsztatów

Uczestnikowi Warsztatów przysługuje 8 punktów edukacyjnych

Zgłoszenia pisemne na Warsztaty należy kierować do Komisji Kształcenia DRL:
komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl

lub telefoniczne pod numerami: 71/79 88 068, 71/79 88 081.

Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zaprasza na kurs medyczny

EFEKTYWNA KOMUNIKACJA Z PACJENTEM – KLUCZ DO ZAUFANIA, AKCEPTACJI, WIEDZY I ZROZUMIENIA

który odbędzie się w następujących terminach:

18 listopada 2023 r. (sobota)

9 grudnia 2023 r. (sobota)

w sali klubowej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu
przy al. Matejki 6 w godz. 9.00-15.00.

Wykładowca lek. Dariusz Delikat, psycholog

Czas trwania kursu – 6 godzin (w tym 2 godziny zajęć seminaryjnych
oraz 4 godziny zajęć praktycznych).

Uczestnikowi kursu przysługuje 6 punktów edukacyjnych.

Omawiane zagadnienia

Komunikacja interpersonalna nigdy nie jest całkiem prosta, wymagania przed rozmówcami stawiają dzielące ich różnice: osobowościowe, kulturowe, pokoleniowe itp. W przypadku relacji lekarz–pacjent do czynników utrudniających kontakt dochodzą jeszcze dwa bardzo ważne: sytuacja i stan chorego (choroba jest źródłem wielu emocji, a dodatkowym obciążeniem są trudności wynikające z organizacji służby zdrowia) oraz sytuacja i stan lekarza (limity czasowe, duża liczba pacjentów, przepracowanie, zmęczenie). Dlatego o nieporozumienia, pomyłki, brak zrozumienia, konflikty jest bardzo łatwo. Sposobem na ich unikanie, a jeśli wystąpią – rozwiązywanie, są umiejętności komunikacyjne pozwalające na łatwiejsze i skuteczniejsze zbieranie wywiadu chorobowego, stawianie trafnych diagnoz, przekonywanie pacjenta do stosowania się do lekarskich zaleceń oraz rozwiązywanie sytuacji trudnych.

Tematyka szkolenia

- zasady komunikacji interpersonalnej (elementy, rodzaje, środki przekazu),
- techniki komunikacji werbalnej,
- techniki komunikacji niewerbalnej (praca ciałem, głosem, wykorzystywanie przestrzeni),
- pierwszy kontakt – czynniki wpływające na powstawanie pozytywnego pierwszego wrażenia,
- budowanie pozytywnych relacji z pacjentem,
- efektywne pozyskiwanie informacji (wywiad),
- przedstawianie diagnozy i zaleceń,
- formułowanie komunikatów wpływających na zmianę postaw pacjenta.

**Osoby zainteresowane udziałem w warsztatach proszone są
WYŁĄCZNIE O PISEMNE ZGŁASZANIE SIĘ do Komisji Kształcenia DRL:**

e-mail: komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl

O uczestnictwie decyduje kolejność zgłoszeń.

Maksymalna liczba uczestników w jednym terminie – 25 osób.

Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady
Lekarskiej we Wrocławiu
zaprasza na kurs medyczny

EMOCJE I PRAKTYCZNE TECHNIKI ICH REGULACJI

który odbędzie się w następujących terminach:

4 listopada 2023 r. (sobota)

2 grudnia 2023 r. (sobota)

w sali ceglanej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
we Wrocławiu **przy ul. Kazimierza Wielkiego 45**
w godz. 9.00-14.00.

Kierownik naukowy kursu dr hab. Andrzej Wojnar,
prof. PWR

Wykładowca: mgr Agnieszka Trnka, psycholog

Czas trwania kursu – 5 godzin (w tym 2 godziny
zajęć seminaryjnych oraz 3 godziny zajęć
praktycznych).

**Uczestnikowi kursu przysługuje 5 punktów
edukacyjnych.**

Omawiane zagadnienia

1. Co to są emocje? Czy emocje mogą być dobre i złe?
2. Do czego służą emocje? Funkcje emocji.
3. Formy wyrazu emocji – do czego służą, czy można je kontrolować?
4. Jaka jest różnica między pierwotnymi a wtórnymi emocjami?
5. Emocje w pracy lekarza – co zrobić, żeby w niej pomagały zamiast ją utrudniać?
6. Praktyczne techniki regulacji emocji w ujęciu dialektyczno-behawioralnym.

**Osoby zainteresowane udziałem
w warsztatach proszone są WYŁĄCZNIE
O PISEMNE zgłaszanie się do Komisji
Kształcenia DRL: e-mail:**

komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl

O uczestnictwie decyduje kolejność zgłoszeń.

**Maksymalna liczba uczestników
w jednym terminie – 25 osób.**

DOŚWIADCZYŁEŚ HEJTU?

POMOC PRAWNA FINANSOWANA PRZEZ
DOLNOŚLĄSKĄ IZBĘ LEKARSKĄ

KONTAKT Z ADWOKATEM:

tel. (71) 722 42 85

od poniedziałku do piątku w godzinach od 9 do 16

e-mail: office@legalskills.eu

inter
UBEZPIECZENIA

LEGAL SKILLS

BASIŃSKI MORAWSKI KUCA SKOWRON
ADWOKACKA SPÓŁKA PARTNERSKA

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej
we Wrocławiu
zaprasza na kurs medyczny**

PODSTAWY POROZUMIENIA BEZ PRZEMOCY (NVC) DLA LEKARZY

który odbędzie się w następujących terminach:

27 stycznia 2024 r. (sobota) 27 kwietnia 2024 r. (sobota)
3 lutego 2024 r. (sobota) 18 maja 2024 r. (sobota)
2 marca 2024 r. (sobota)

w sali ceglanej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu
przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 w godz. 9.00-14.00.

Kierownik naukowy kursu
dr hab. Andrzej Wojnar, prof. PWr

Wykładowca
mgr Agnieszka Trnka, psycholog

Czas trwania kursu – 5 godzin
(w tym 2 godziny zajęć seminaryjnych oraz 3 godziny zajęć
praktycznych)

Uczestnikowi kursu przysługuje 5 punktów edukacyjnych.

Omawiane zagadnienia

Non-Violent Communication (NVC) w Polsce znane jako Porozumienie Bez Przemocy to słynna metoda komunikacji stworzona przez amerykańskiego psychologa i mediatora Marshalla Rosenberga, który wykorzystywał jej zasady m.in. podczas mediacji w międzynarodowych konfliktach. Obecnie PBP jest wykorzystywane w środowiskach biznesowych, edukacyjnych oraz w służbie zdrowia, co ułatwia komunikację w trudnych sytuacjach, deeskaluje konflikty i pozwala na skuteczne osiąganie celów w relacjach międzyludzkich.

- Jakie są główne założenia PBP i czym są języki żyrafy i szakala?
- Wykorzystywanie potęgi empatycznej komunikacji w relacjach z tzw. trudnym pacjentem.
- Jak w sytuacjach konieczności empatycznie użyć swojej siły i autorytetu dla dobra pacjenta?
- Jak empatycznie udzielać pacjentowi trudnych informacji?
- Wyrażanie swojego zdania i komunikowanie swoich potrzeb w środowisku zawodowym.

**Osoby zainteresowane udziałem w warsztatach
proszone są WYŁĄCZNIE O PISEMNE**

zgłaszanie się do Komisji Kształcenia DRL:
e-mail: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl

**O uczestnictwie decyduje kolejność zgłoszeń. Maksymalna
liczba uczestników w jednym terminie – 25 osób.**

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej
we Wrocławiu
oraz**

**Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej
w Warszawie, Katedra i Klinika Pediatrii, Endokrynologii,
Diabetologii i Chorób Metabolicznych, Katedra i Zakład
Podstaw Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego
im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
zapraszają na konferencję w trybie hybrydowym**

ISTOTNE PROBLEMY ENDOKRYNOLOGICZNE DLA LEKARZY PEDIATRÓW I LEKARZY RODZINNYCH – AKTUALIZACJE

która odbędzie się 8 grudnia 2023 r. (piątek) w godz. 9.00-14.30.

Osoby zamierzające wziąć udział w konferencji **w trybie
stacjonarym** zapraszamy do siedziby Dolnośląskiej Izby
Lekarskiej we Wrocławiu przy ul. Kazimierza Wielkiego 45
(sala konferencyjna I piętro).

Osoby zamierzające wziąć udział w konferencji **w trybie online**
– proszone są wyłącznie o mailowe zgłoszenie udziału na adres:
komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl

Uczestnikowi konferencji przysługuje 5 punktów edukacyjnych.

Udział w kursie jest dobrowolny i bezpłatny.

Konferencja ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej
liczby uczestników, ograniczonej jedynie względami techniczno-
organizacyjnymi.

Kierownicy naukowcy konferencji:
dr hab. Ewa Barg

konsultant wojewódzki w dziedzinie endokrynologii i diabetologii

dziecięcej dla województwa dolnośląskiego
prof. dr hab. Robert Śmigiel

Program konferencji

9.00-9.30	<i>Zaburzenia funkcji tarczycy u dzieci – zasady rozpoznawania i leczenia</i>
dr hab. Ewa Barg
9.30-10.00	<i>Diagnostyka i leczenie otyłości u dzieci. Kiedy diagnozujemy i leczymy?</i>
prof. dr hab. Anna Noczyńska
10.00-10.30	<i>Hipoglikemia u dzieci</i>
dr n. med. Agnieszka Zubkiewicz-Kucharska
10.30-11.00	<i>Przedwczesne dojrzewanie płciowe: diagnostyka i leczenie</i>
dr n. med. Barbara Salmonowicz
11.00-11.30	<i>Leczenie niskorosłości: nowe perspektywy diagnostyki i terapii</i>
dr n. med. Beata Wikiera
11.30-12.00	<i>Choroby nadnerczy u dzieci</i>
dr n. med. Aleksander Basiak
12.00-12.30	Przerwa
12.30-13.00	<i>Witamina D oraz gospodarka wapniowo-fosforanowa</i>
dr n. med. Julita Nocoń-Bohusz
13.00-13.30	<i>Niskorosłość w przebiegu zespołów dysmorficznych</i>
prof. dr hab. Robert Śmigiel
13.30-14.00	<i>Pułapki przy zlecaniu badań, co ważne dla lekarzy?</i>
dr n. farm. Helena Moreira
14.00-14.30	Podsumowanie i zakończenie konferencji

**Osoby zainteresowane udziałem w konferencji proszone są
o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma
charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować
do Komisji Kształcenia DRL:**

**e-mail: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl lub telefonicznie
pod numerem 71/ 79 88 068 lub 71/ 79 88 081.**

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej
we Wrocławiu**

oraz

**Oddział Dolnośląski Polskiego Towarzystwa
Neonatologicznego**

**Katedra i Klinika Neonatologii Uniwersytetu Medycznego
im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
zapraszają na konferencję**

AKTUALNE PROBLEMY W OPIECE NEONATOLOGICZNEJ

**która odbędzie się 16 listopada 2023 r. (czwartek)
w godz. 10.30-16.00 przy al. Matejki 6 we Wrocławiu.**

Kierownicy naukowcy konferencji:

prof. dr hab. Barbara Królak-Olejnik, dr n. med. Małgorzata Czyżewska

Program konferencji

godz. 10.30-11.00 Rejestracja uczestników

godz. 11.00-11.30 *Co nowego w nowych standardach opieki nad
noworodkiem w Polsce?*

prof. dr hab. Barbara Królak-Olejnik

godz. 11.30-12.00 *Skoordynowana opieka nad noworodkiem
i niemowlakiem z zaburzeniami rozwoju wymagającym
wielodyscyplinarnego postępowania*
prof. dr hab. Robert Śmigiel

godz. 12.00-12.30 *Aktualne wskazania do immunoprofilaktyki przeciwko
zakażeniom wirusem RS*
dr n. med. Karolina Barańska

godz. 12.30-13.00 *Trudności w diagnostyce cytomegalii wrodzonej
u noworodków na wybranym przykładzie*
dr n. med. Marta Berghausen-Mazur

godz. 13.00-13.30 *Cytomegalia wrodzona okiem praktyka*
dr hab. Justyna Czech-Kowalska, prof. IPCZD

godz. 13.30-14.00 Przerwa

godz. 14.00-16.00 WYBORY DO ZARZĄDU ODDZIAŁU DOLNOŚLĄSKIEGO
POLSKIEGO TOWARZYSTWA NEONATOLOGICZNEGO.
OBECNOŚĆ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA
OBOWIĄZKOWA.

LICZYMY NA NIEZAWODNY UDZIAŁ.

**Osoby zainteresowane udziałem w konferencji proszone są
o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma
charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować
do Komisji Kształcenia DRL:**

**e-mail: komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl lub telefonicznie
pod numerem (71) 79 88 068 lub (71) 79 88 081.**

**Komisja Kształcenia i Komisja Stomatologiczna
Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zapraszają na kurs medyczny**

SCHOROZENIA W ZAKRESIE TWARZOCZASZKI

**który odbędzie się 1 grudnia 2023 r. (piątek)
w godz. 9.00-12.00**

**w sali konferencyjnej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 we Wrocławiu.**

Kierownik naukowy kursu: prof. dr hab. Hanna Gerber

Uczestnikowi kursu przysługują 3 punkty edukacyjne.

Udział w kursie jest dobrowolny i bezpłatny.

Kurs ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej liczby uczestników,
ograniczonej jedynie względami techniczno-organizacyjnymi.

Program kursu

godz. 9.00-9.45 *Nowotwory głowy i szyi – o czym lekarz stomatolog
powinien wiedzieć?*

prof. dr hab. Hanna Gerber

godz. 9.45-10.30 *Nowoczesne metody leczenia wad szkieletowych
twarzoczaszki*

lek., lek. dent. Marcin Kubiak

godz. 10.30-11.15 *Złamanie twarzoczaszki w praktyce lekarza
stomatologa*

lek. Andrzej Jaxa-Kwiatkowski

godz. 11.15-12.00 Dyskusja i zakończenie kursu

**Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są
o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma
charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować
do Komisji Kształcenia DRL:**

**e-mail: komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl lub telefonicznie
pod numerem 71/798 80 68 lub 71/798 80 81.**

MOJE NAJWAŻNIEJSZE

KRZYSZTOF CUGOWSKI

Adria-Art

Z ZESPOŁEM MISTRZÓW

22.12, GODZ. 19.00 // WROCŁAW, NARODOWE FORUM MUZYKI

DLA CZYTELNIKÓW MEDIUM I OSÓB TOWARZYSZĄCYCH KOD RABATOWY -10%: MEDIUM10

ADRIA-ART.PL

**Komisja Kształcenia oraz Komisja Stomatologiczna
Dolnośląskiej Rady Lekarskiej wraz
z firmą Pozytron® Radiologia Medyczna Sp. z o.o. zapraszają
na kurs radiologiczny z zakresu:**

OCHRONA RADIOLOGICZNA PACJENTA

dla lekarzy i lekarzy dentystów

18 listopada 2023 r. (sobota) godz. 10.00 egzamin

**Egzamin odbędzie się w siedzibie Dolnośląskiej Izby
Lekarskiej we Wrocławiu przy ul. Kazimierza Wielkiego 45
(sala szkoleniowa na I piętrze).**

Kurs przeznaczony jest dla wszystkich osób wykonujących
badania i zabiegi lecznicze z wykorzystaniem promieniowania
jonizującego LST, LR, LMN, LRZ, LIX, FT, PMN, LRT.

Koszt kursu dla członków DOLNOŚLĄSKIEJ IZBY LEKARSKIEJ:
Szkolenie online + przygotowanie do egzaminu + koszt egzaminu
= 390 zł

**Członkom DIL przysługuje dofinansowanie w wysokości
140 zł, pozostałą kwotę szkolenia 250 zł lekarz/lekarz dentysta
opłaca indywidualnie.**

Faktura za uczestnictwo w szkoleniu i egzaminie zostanie wysta-
wiona po dokonanej rejestracji i przesłana na adres e-mail.

Szkolenie **online** ma formę webinaru przygotowującego do egza-
minu. Szkolenie zakończone jest Egzaminem Państwowym **w for-
mie stacjonarnej**.

Szkolenie jest prowadzone drogą internetową w formie szkole-
nia na odległość, zgodnie z programem określonym w Rozporzą-
dzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 marca 2020 r. w sprawie szkoleń
z dziedziny ochrony radiologicznej pacjenta (Dz.U. 2020 poz. 390).

Zgodnie z art. 33n ust. 8 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo ato-
mowe, osoby egzaminujące posiadają wyższe wykształcenie, wiedzę
i doświadczenie zawodowe, zgodne z zakresem prowadzonych szko-
leń, w szczególności w dziedzinie ochrony radiologicznej pacjenta.

Po ukończeniu szkolenia uczestnik otrzyma zaświadczenie i uzy-
ska 7 punktów edukacyjnych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra
Zdrowia z dnia 21 lutego 2022 r. Po zdanym egzaminie uczestnicy
otrzymają certyfikat potwierdzający zdanie egzaminu równoważ-
ne z przyznaniem 20 punktów szkoleniowych zgodnie z Rozporzą-
dzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 marca 2020 r.

**Dla członków Dolnośląskiej Izby Lekarskiej ilość miejsc dofi-
nansowanych wynosi 100.**

**Osoby zainteresowane udziałem w szkoleniu proszone są
o rejestrację na stronie: [https://www.pozytron.pl/lista-szkole-
n/5-ochrona-radiologiczna-pacjenta](https://www.pozytron.pl/lista-szkole-
n/5-ochrona-radiologiczna-pacjenta)**

W przypadku pytań proszę o kontakt telefoniczny lub e-mailowy:

Dział szkoleń:

tel.: +48 505 440 173 lub +48 502 268 684

e-mail: szkolenia@pozytron.pl

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej
we Wrocławiu
Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej
w Warszawie oraz
Klinika Chorób Zakaźnych i Hepatologii Uniwersytetu
Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
I Oddział Chorób Zakaźnych Wojewódzkiego Szpitala
Specjalistycznego im. Gromkowskiego we Wrocławiu
zapraszają na konferencję online**

WEBINARIUM: NAJCZĘSTSZE CHOROBY WĄTROBY W PRAKTYCE KLINICZNEJ

**która odbędzie się 1 grudnia 2023 r. (piątek)
w godz. 9.00-14.00.**

**Uczestnikowi Konferencji przysługuje
5 punktów edukacyjnych.**

Udział w konferencji jest dobrowolny i bezpłatny.

Kierownik naukowy konferencji dr n. med. Monika Pazgan-Simon
Opiekun naukowy konferencji prof. zw. dr hab. Krzysztof Simon

Program konferencji

9.00-9.30 *Jak interpretować wyniki aktywności aminotransferaz
AST, ALT?*
prof. dr hab. Krzysztof Simon

9.30-10.00	<i>Choroba stłuszczeniowa wątroby – zmiana
nomenklatury, postępy w leczeniu</i>
dr n. med. Iwona Orłowska
10.00-10.30	<i>Choroba alkoholowa wątroby</i>
lek. Jakub Zelig
10.30-11.00	<i>WZW typu C – szansa na eliminację zakażenia</i>
lek. Aleksander Zińczuk
11.00-11.30	<i>Czy zakażenie HBV dalej jest istotnym problemem
epidemiologicznym i klinicznym?</i>
dr n. med. Justyna Janocha-Litwin
11.30-12.00	<i>Częste zmiany w wątrobie: naczyniaki, FNH, torbiele</i>
dr n. med. Monika Pazgan-Simon
12.00-12.30	<i>USG brzucha: znaczenie i miejsce tego badania
w hepatologii</i>
dr n. med. Sylwia Serafińska
12.30-13.00	<i>Szczepienia profilaktyczne u pacjenta z chorobą wątroby</i>
dr n. med. Anna Szymanek-Pasternak
13.00-13.30	<i>Choroby autoimmunizacyjne wątroby – wprowadzenie</i>
dr n. med. Marcin Czarnecki
13.30-14.00	Podsumowanie i zakończenie webinarium

**Osoby zainteresowane udziałem w konferencji proszone
są o zapisy wyłącznie drogą elektroniczną na adres:
komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl (zapisać na szkolenie
może się tylko osoba zgłaszająca).**

Decyduje kolejność zgłoszeń.

**Kilka dni przed szkoleniem uczestnik otrzyma drogą
elektroniczną link do szkolenia.**

**Certyfikat potwierdzający odbycie szkolenia zostanie przesłany
drogą elektroniczną, po weryfikacji przez dział informatyczny
DIL logowania każdego zgłoszonego wcześniej uczestnika.**

Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej organizuje szkolenia dla lekarzy i lekarzy dentystów

Z przyjemnością informuję o uruchomieniu zapisów na szkolenia w sesji jesienno-zimowej 2023 r. organizowane przez Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej.

W ramach organizowanych szkoleń, staramy się przede wszystkim dostarczać praktycznych narzędzi i umiejętności, które pomogą lekarzom w codziennej pracy. Celem naszych szkoleń jest zapewnienie lekarzom aktualnej wiedzy i umiejętności, które są niezbędne w dynamicznie rozwijającym się środowisku medycznym. Pragniemy też pomóc lekarzom w zrozumieniu i zastosowaniu obowiązujących przepisów prawnych oraz nowoczesnych technologii w medycynie.

Szkolenia organizowane przez Ośrodek Kształcenia NIL są bezpłatne i skierowane do wszystkich lekarzy i lekarzy dentystów, w ramach opłacanych składek członkowskich do izb lekarskich.

Wszystkie nasze wydarzenia edukacyjne są akredytowane, uczestnicy otrzymują certyfikaty potwierdzające udział w szkoleniu wraz z przyznanymi punktami edukacyjnymi.

Rejestracja prowadzona jest przez internet: NIL - Kursy i szkolenia

Pod powyższym linkiem znajduje się zestawienie wydarzeń wraz ze

wskazanymi nazwiskami prowadzących, terminem i agendą szkolenia.

Nasi wykładowcy i trenerzy to ludzie, którzy posiadają bardzo dużą wiedzę zarówno teoretyczną jak i praktyczną, z nieocenionym doświadczeniem zawodowym. Prowadzone przez nich szkolenia to nie tylko wykłady, ale także przykłady z codziennych zawodowych doświadczeń oraz odpowiedzi na zadawane pytania.

Ponadto pragnę poinformować, iż Ośrodek Kształcenia Naczelnej Izby Lekarskiej zainicjował współpracę z towarzystwami medycznymi w zakresie kształcenia i edukacji lekarzy i lekarzy dentystów z całego kraju. W ramach tej współpracy planowane jest organizowanie wspólnych szkoleń, kursów i konferencji, które będą obejmować szeroki zakres tematyczny, od specjalizacji medycznych po nowoczesne metody diagnostyki i terapii. Dzięki temu lekarze będą mieli możliwość nie tylko pogłębienia swojej wiedzy, ale także zapoznania się z najnowszymi osiągnięciami naukowymi.

dr n. med. Artur Drobniak

dyrektor

Centralnego Ośrodka Badań Innowacji i Kształcenia

Centrum Kształcenia Podyplomowego Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich oraz Lean w Medycynie Sp. z o.o. zapraszają do zapoznania się z ofertą pierwszych w Polsce studiów podyplomowych Master od Lean Healthcare Management:

<https://lean.umw.edu.pl/>

Studia podyplomowe „Master of Lean Healthcare Management” to wyspecjalizowany program studiów podyplomowych dla osób pragnących zdobyć wiedzę i umiejętności w zakresie efektywnego zarządzania w sferze opieki zdrowotnej z wykorzystaniem koncepcji Lean Management. Studia podyplomowe „Master of Lean Healthcare Management” oparte zostały na unikalnym, interdyscyplinarnym programie, który łączy w sobie najlepsze praktyki zarządzania, metodyki Lean Management oraz umiejętności związanych z opieką zdrowotną. Studia podyplomowe są dedykowane do szerokiego grona pracowników sektora opieki zdrowotnej m.in.:

- lekarzy,
- lekarzy dentystów,
- ratowników medycznych,
- pielęgniarów,
- farmaceutów,
- diagnostów laboratoryjnych,
- kierowników obszaru administracyjnego (tj. np. Działu Personalnego, Księgowości),
- pełnomocników ds. jakości,
- menedżerów szpitali,
- dyrektorów,
- innych specjalistów, którzy chcieliby doskonalić procesy i zwiększać efektywność w swoich obszarach jednostkach.

Studia te przyniosą wiele korzyści dla uczestników, którzy je ukończą, najważniejsze z nich to m.in.:

- zwiększenie wiedzy o Lean Management i zastosowaniu go w opiece zdrowotnej,
- nauczenie się jak eliminować marnotrawstwo oraz jak poprawiać przepływ pracy,
- zdobycie i poszerzenie wiedzy jak tworzyć kulturę ciągłego doskonalenia.

Dodatkowo uczestnicy studiów podyplomowych zdobędą praktyczne umiejętności, które pomogą im wprowadzić i zarządzać zmianami w ich organizacjach, a także będą potrafili lepiej rozumieć i analizować dane, aby podejmować świadome decyzje.

Po ukończeniu tych studiów, absolwenci będą mogli wprowadzać i monitorować procesy oparte na Lean w swoich placówkach medycznych, co przyczyni się do poprawy jakości opieki nad pacjentem, zwiększenia efektywności i redukcji kosztów.

Podsumowując, ukończenie studiów podyplomowych „Master of Lean Healthcare Management” pomoże pracownikom sektora ochrony zdrowia nabyć nowe umiejętności i wiedzę, która przyczyni się do doskonalenia standardów opieki zdrowotnej i zarządzania placówkami służby zdrowia.

O Lean Management:

Lean Management to podejście do zarządzania, które koncentruje się na maksymalizowaniu wartości dla klienta przy minimalizacji marnotrawstwa zasobów i czasu. To podejście może być z powodzeniem stosowane w różnych branżach, w tym również w sektorze ochrony zdrowia (m.in. przez lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarów, ratowników medycznych i innych specjalistów z dziedziny mający zastosowanie w ochronie zdrowia).

Lean Management pomaga w zwiększeniu efektywności pracy i poprawie jakości obsługi pacjentów.

Zastosowanie Lean Management w ochronie zdrowia to między innymi:

- **Analiza procesów** – w ramach Lean Management zaleca się analizę i mapowanie procesów w celu

identyfikacji obszarów, w których można wprowadzić usprawnienia. Analiza procesów pomaga w identyfikacji obszarów, w których pacjenci muszą czekać lub w których pojawiają się problemy związane z organizacją pracy, co może prowadzić do niezadowolonych pacjentów i strat finansowych.

- **Kaizen** – to podejście do ciągłego doskonalenia, które pozwala na wprowadzanie ulepszeń w procesach w sposób ciągły. Kaizen może być stosowany do ciągłej poprawy procesów, jak również do wprowadzania usprawnień w obszarze m.in. zaopatrzenia medycznego i serwisowania sprzętu medycznego.

- **Jakość usług medycznych, wartość dla pacjenta** – w Lean Management to skupianie się na maksymalizowaniu wartości dla pacjenta. Niniejsze oznacza dostarczenie usług, które odpowiadają na potrzeby pacjenta, w sposób skuteczny i efektywny. Oznacza to np. skrócenie czasu oczekiwania na wizytę, lepszą organizację harmonogramu np. operacji, czy dostarczanie informacji na temat procedur w sposób łatwy do zrozumienia.

- **5S** – m.in. poprawa organizacji pracy i efektywności poprzez utrzymywanie czystości i porządku w miejscu pracy. 5S może pomóc w poprawie organizacji m.in. gabinetów lekarskich czy też gabinetów dentystycznych, lepszej organizacji przestrzeni i składowania sprzętu, co pozwala na szybsze i bardziej efektywne przeprowadzanie zabiegów medycznych.

Wprowadzenie Lean Management w ochronie zdrowia zwiększa efektywność pracy, poprawia jakość obsługi pacjentów oraz pozwala na redukcję kosztów. Poprawia także motywację i zaangażowanie pracowników.

PLAN KURSU SPECJALIZACYJNEGO „PRAWO MEDYCZNE”, online

13 listopada 2023 (poniedziałek)		
8.00–10.15	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Zasady wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentystry: pojęcie zawodu lekarza/lekarza dentystry, standardy wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentystry (zgodność z aktualną wiedzą medyczną, zgodność z dostępnymi środkami i metodami, obowiązek ustawicznego kształcenia, zgodność z zasadami etyki lekarskiej). Prawa i obowiązki lekarza/lekarza dentystry: informowanie pacjenta, uzyskiwanie zgody na leczenie, obowiązek zachowania tajemnicy lekarskiej, lekarski obowiązek udzielenia pomocy, odmowa leczenia, klauzula sumienia. Prawa i obowiązki pacjenta
10.15–10.30	PRZERWA	
10.30–12.00	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Nabywanie i utrata kwalifikacji zawodowych, prawo wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentystry. Zasady wypisywania recept na leki oraz zleceń na wyroby medyczne. Zasady prowadzenia eksperymentów medycznych i badań klinicznych
12.00–12.15	PRZERWA	
12.15–14.30	dr n. med. Katarzyna Połtyn-Zaradna	Organizacja opieki zdrowotnej w Polsce i Unii Europejskiej, zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji RP. Zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej, organizacja i zakres udzielania świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń finansowanych ze środków publicznych)
14 listopada 2023 (wtorek)		
8.00–8.45	dr n. med. Paweł Wróblewski	Zadania i działanie samorządu lekarskiego: zadania izb lekarskich
8.45–10.15	dr n. prawnych Ewa Wójtowicz	Wykonywanie działalności leczniczej: pojęcie i zakres działalności leczniczej, podmioty lecznicze, prawne formy prowadzenia działalności leczniczej, praktyka zawodowa lekarza oraz lekarza dentystry
10.15–10.30	PRZERWA	
10.30–11.15	prof. dr hab. Dariusz Patrzalek	Problemy prawne przeszczepiania
11.15–12.00	dr n. med. Anna Orońska	Problemy prawne medycyny paliatywnej i stanów terminalnych
12.00–12.15	PRZERWA	
12.15–13.00	dr n. med. Monika Kantorska-Janiec	Problemy prawne związane z leczeniem chorób psychicznych, przeciwdziałaniem i leczeniem uzależnień
13.00–14.30	dr n. prawnych Aleksandra Stebel	Zadania i działanie samorządu lekarskiego: postępowanie przed organami izb lekarskich (rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej oraz sądem lekarskim). Prawa i obowiązki członków samorządu lekarskiego
listopada 2023 (środa)		
8.00–11.00	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Prowadzenie i udostępnianie dokumentacji medycznej. Problemy prawne sztucznej prokreacji oraz przerywania ciąży. Problemy prawne zabiegów estetycznych. Problemy prawne związane z zapobieganiem i leczeniem chorób zakaźnych
11.00–12.30	dr n. prawnych Witold Jakimko	Odpowiedzialność prawna lekarza: karna i cywilna
12.30–14.00	lek. Wojciech Golema	Stwierdzanie zgonu i ustalanie przyczyny zgonu
14.00–15.30	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Test i zaliczenie kursu

Organizatorem kursu jest Komisja Kształcenia DRL. Rekrutacja na kurs: lekarze posiadający EKS zgłaszają się poprzez SMK, pozostali przez profil na stronie Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (cmkp.edu.pl).

DROBNE

Wynajmę gabinet stomatologiczny. Wrocław, ul. Śniadeckich 39a. Tel.: 668 389 552.

Sprzedam Zakład Opieki Zdrowotnej o powierzchni 130 m² we Wrocławiu, Śródmieście. Telefon: 601 78 83 35 (godziny wieczorne).

Sprzedam dobrze funkcjonujący renomowany 3-stanowiskowy Podmiot Leczniczy (stomatologia) w powiecie wołowskim. Podmiot składa się z: 3 gabinetów z unitami, rejestracji z poczekalnią, pracowni rtg z aparatem pantomograficznym z cefalometrią i rtg punktowym, sterylizatorni (2 autoklawy), zgrzewarki, maszyny do smarowania końcówek, myjki ultradźwiękowej, lodówki, pralkosuszarki, toalety. Pełne wyposażenie łącznie z mikroskopem zabiegowym. Duża baza pacjentów. Tel.: 790 568 005.

Wrocław, wynajmę nowy lokal, 136 m², parter, ul. Żmudzka (Psie Pole). Cena netto 65 zł/m² plus VAT, na start pierwsze 6 miesięcy 50%. Telefon: 509 727 747.

Sprzedam dom (około 135 m²) w Przewornie, 55 km od Wrocławia, małżeństwu lekarskiemu. Możliwość pracy w Gminnym Ośrodku Zdrowia. Tel.: 601 948 547.

Wynajmiemy gabinety lekarskie w Centrum Medycznym MED-AZ w Świdnicy. Zapraszamy do współpracy lekarzy specjalistów. Kontakt: praca@prosnet.pl, telefon: 696 869 114.

Klinika Chirurgii Plastycznej we Wrocławiu wynajmie nowoczesny blok operacyjny i salę zabiegową wraz z możliwością korzystania z komfortowo wyposażonego Oddziału Jednego Dnia (4 miejsca). Do dyspozycji recepcja, winda, zaplecze socjalne, parking. Zapewniamy personel pielęgniarski i lekarski (anestezjolog). Kontakt: info@drnawrocki.com.pl lub tel. 607 401 343.

Sprzedam mieszkanie 59 m² we Wrocławiu przy ulicy Zachodniej, w którym znajdują się dwa gabinety stomatologiczne (indywidualne praktyki). Budynek z 1998 roku, parter, dodatkowe niezależne wejście z zewnątrz, klimatyzacja, parking. Dobrze skomunikowane. Bardzo niski czynsz. Tel.: 510 518 563.

ZATRUDNIĘ LEKARZA

Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Strzelinie zatrudni lekarza rodzinnego lub pediatrę. Wszelkie informacje dostępne są w siedzibie PZLA w Strzelinie na stronie internetowej <http://spzlastrzelin.ibip.wroc.pl> lub pod nr. telefonu: pani Urszula Majchrzak, tel. 71 392 29 85.

NZOZ Elmed Sp. z o.o. zatrudni lekarza ginekologa specjalistę lub w trakcie specjalizacji, poczta@nzozelmed.pl, tel.: 572 580 044.

Centrum Rehabilitacji i Neuropsychiatrii „Celestyn” w Mikoszewie poszukuje do pracy lekarza psychiatrę. Więcej informacji pod numerem telefonu: 71 395 81 01. Osoby zainteresowane prosimy o składanie listu motywacyjnego i CV na adres sekretariat@celestyn.pl

Centrum Medyczne Medycyna Pracy Wrocław nawiąże współpracę z lekarzami ze specjalizacją lub w trakcie specjalizacji z dziedziny medycyny pracy, okulistyki, otolaryngologii, neurologii w ramach badań dla potrzeb medycyny pracy. Oferujemy pracę z miłym zespołem nastawionym na współpracę. Forma zatrudnienia, warunki finansowe do uzgodnienia. Darmowy parking. Prosimy o kontakt telefoniczny/sms pod nr tel.: 607 907 070 lub mailowy na adres: ws@mp.wroclaw.pl

ZATRUDNIĘ DENTYSTĘ

Renomowana Klinika Stomatologiczna w centrum Wrocławia (niedaleko Sky Tower), nawiąże współpracę z lekarzem ORTODONTĄ. Czas pracy do ustalenia. Najchętniej 1x w tygodniu (z możliwością zwiększenia ilości dni). Posiadamy pantomograf, tomograf, Cefalo. Duża baza pacjentów. Obecny lekarz, niestety zmienia miasto zamieszkania i szukamy kogoś na jego miejsce. Mile widziane osoby w trakcie specjalizacji. Oferty CV, zapytania proszę kierować na adres e-mail: aurident@vp.pl lub tel. +48 669 402 463 po godz. 10.00.

Centrum Stomatologiczne Omnident w Twardogórze podejmie współpracę ze stomatologiem. Gabinet w pobliżu Wrocławia. Doskonałe wyposażenie, praca na 4 ręce. Możliwość rozwoju. Pacjenci w ramach NFZ i prywatnie. Świetne warunki płacowe. CV proszę przestać na adres: omnident.twardogora@gmail.com. Tel.: 604 500 967.

Przychodnia stomatologiczna RISUS z Bielawy (60 km od Wrocławia) podejmie współpracę z lekarzem stomatologiem. Oferujemy dogodne godziny pracy, miłą atmosferę oraz bardzo dobre warunki płacowe. Telefon: 695 325 925.

Podziękowania

Składam serdeczne podziękowania panu **dr. n. med. Jackowi Raciowi** za okazaną życzliwość, opiekę i wyrozumiałość. Pragnę wyrazić wdzięczność za zaangażowanie i troskliwą opiekę.

Z wyrazami szacunku i życzeniami wszelkiego dobra i pomyślności.

Bronisława Raczek

Źródło grafiki: <https://www.freepik.com/author/orchidart>

Aplikacja mobilna ZUS dla Lekarza

Wrocławski Oddział ZUS informuję, że w sklepach Google Play i App Store została udostępniona aplikacja mobilna mZUS dla Lekarza.

Klienci mogą już ją pobrać i z niej korzystać.

Informacja o nowym narzędziu dla klientów dostępna jest na stronie Zakładu Aplikacja mZUS dla Lekarza – ZUS – <https://www.zus.pl/mzusdla lekarza>

Więcej informacji na stronie internetowej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej

*Ci, których kochamy, nie umierają nigdy,
bo miłość to nieśmiertelność*

*Wyrazy serdecznego współczucia
dla naszej koleżanki,
specjalisty chorób wewnętrznych i reumatologii*

lek. med. Grażyny Czajki

z powodu śmierci Jej ukochanego

Męża Stasia

*oraz wszystkim Bliskim
składają*

Dorota Radziszewska oraz koleżanki z „Jubilatki”

*Każdy z nas jest płonąącą świeczką,
która w końcu gaśnie*

*Z wielkim smutkiem zawiadamiamy o śmierci
nestorki walbrzyskiej pulmonologii,
lekarza specjalisty chorób płuc*

Danuty Janiny Nesterowicz-Rudyk

*absolwentki Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej
we Wrocławiu z roku 1955, wieloletniej szefowej Przychodni
Chorób Płuc i Gruźlicy w Wałbrzychu.*

*Córce, Bliskim, Przyjaciółom
składamy*

*wyrazy szczerego współczucia.
Koleżanki i koledzy z Delegatury Wałbrzyskiej DIL*

*Z głębokim żalem i smutkiem zawiadamiamy,
że 30 września 2023 roku odeszła
lekarz dentysta*

Maria Lesiczka

*urodzona we Lwowie w 1928 roku,
absolwentka Akademii Medycznej we Wrocławiu,
wieloletni pracownik Zespołu Opieki Zdrowotnej
Wrocław Krzyki.*

Córka Barbara Kotowska z rodziną

Składamy wyrazy serdecznego współczucia

Rodzinie

naszej zmarłej Koleżanki

Ludwiki Gandziarskiej

Koleżanki i Koledzy z Koła Stomatologicznego w Lubinie

*Ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość,
że w wieku 65 lat zmarł nagle
nasz Kolega lekarz*

śp. Bogdan Zajac
Rodzinie i Bliskim Zmarłego

składamy

wyrazy współczucia.

Koleżanki i koledzy ze studiów z grupy XI rocznika 1983

16 września 2023 roku zmarła, przeżywszy 79 lat,

lek. Halina Wydarkiewicz

*Zawiadamia o tym, pogrążona w żałobie
Rodzina*

Ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

dr hab. Haliny Panek, prof. UMW
*wieloletniego kierownika Katedry Protetyki Stomatologicznej,
prodziekana ds. studentów w latach 2005-2008.*

Wyrazy głębokiego współczucia

Rodzinie i Bliskim

składa

*Kolegium Dziekańskie Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego
Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu*

Panu Doktorowi

Krzysztofowi Kościelniakowi

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

Ojca

składają

koleżanki i koledzy z Oddziału Nefrologicznego WSS we Wrocławiu

Naszej serdecznej Koleżance

Barbarze Kotowskiej

Jej Najbliższym i Rodzinie

wyrazy szczerego współczucia i żalu z powodu śmierci

Mamy

lekarza stomatologa

Marii Lesiczki

składają

koleżanki i koledzy z Koła Lekarzy Prywatnie Praktykujących

**Pamięć jest
skarbnicą
i strażnikiem
wszystkich rzeczy**

Cyceron

Nie żyjemy, aby umierać...
ale umieramy, aby żyć wiecznie

Z żalem zawiadamiamy, że 3 października 2023 roku
zmarła przeżywszy 80 lat

dr hab. n. med. Halina Panek

profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Medycznego im. Piastów
Śląskich we Wrocławiu.

Wieloletni kierownik Katedry Protetyki Stomatologicznej
Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego.

O czym zawiadamia pogrążona w smutku Rodzina

26 września 2023 roku odszedł od nas

dr Leopold Rehan

członek wielopokoleniowej rodziny lekarskiej, syn lekarza,
ojciec lekarza kardiologa oraz lekarza dentystry, wieloletni
ordynator Oddziału Wewnętrznego, wychowawca wielu
pokoleń lekarzy internistów.

Wspaniały przyjaciel i lekarz, który do ostatnich dni
przyjmował pacjentów w Przychodni Rejonowej.

Na zawsze pozostanie w naszej pamięci.

Wyrazy współczucia

Rodzinie

składają lekarze z powiatu wołowskiego

Naszemu Koledze

dr. Arkadiuszowi Szudrowiczowi

oraz

Jego Rodzinie

wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

Taty

składają

koleżanki i koledzy z Koła DIL przy
Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Legnicy

Naszemu Koledze

dr. Tomaszowi Rojkowi

oraz

Jego Rodzinie

wyrazy współczucia i słowa wsparcia
z powodu śmierci

Taty

składają

koleżanki i koledzy
z Oddziału Położniczo-Ginekologicznego
Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Legnicy

Z głębokim bólem zawiadamiamy o śmierci lekarza ginekologa

**dr n. med. Grażyny
Komarow-Wieliszkiej**

wieloletniego ordynatora Oddziału Ginekologiczno-
Położniczego w Strzelinie, poprzednio wiele lat pracowała
w IV Wojskowym Szpitalu Klinicznym.

Była dobrym lekarzem i wspaniałym człowiekiem.

Rodzinie

składamy

wyrazy szczerzego współczucia.
Grażynko, dziękujemy Ci za wszystko.

Elżbieta i Krzysztof Wronieccy z dziećmi

25 września 2023 roku odszedł od nas w wieku 98 lat
lekarz medycyny specjalista chirurg

śp. Tadeusz Dobrucki

wspaniały człowiek, żołnierz AK, zastępca ordynatora
Oddziału Chirurgicznego w Szpitalu Miejskim im. L. Rydygiera
we Wrocławiu, a później ordynator Oddziału Chirurgicznego
i dyrektor szpitala w Brzegu Dolnym. Współzałożyciel
Stowarzyszenia Lekarzy Dolnośląskich, wieloletni członek
zarządu i wiceprezes Stowarzyszenia oraz Członek Honorowy
tegoż Stowarzyszenia.

Informuję pogrążeni w smutku
Żona, Córkę i Brat z Rodziną

Z głębokim smutkiem zawiadamiamy, że 28 września 2023 roku
odszedł od nas

śp. Bogdan Zajac

ukochany Mąż, Ojciec i Brat, oddany pacjentom Lekarz,
wybitny sportowiec – wielokrotny mistrz świata w akrobatyce
sportowej, założyciel legendarnego OCELOTA, artysta Cirque
du Soleil, prawdziwie dobry Człowiek.

Na zawsze pozostanie żywy w sercach Rodziny, Przyjaciół,
Pacjentów, Współpracowników i Wychowanków na całym
świecie.

Rodzina

oraz

koledzy ze Szpitala Powiatowego im. A. Wolańczyka Sp. z o.o.
w Złotorzy

Z ogromnym smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

dr hab. n. med. Haliny Panek

profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Medycznego
im. Piastów Śląskich we Wrocławiu.

Pani Profesor przez wiele lat była kierownikiem Katedry
Protetyki Stomatologicznej Wydziału Lekarsko-
-Stomatologicznego, wychowawcą wielu pokoleń lekarzy,
kierownikiem specjalizacji licznej grupy swoich wychowanków.
Wyrazy głębokiego współczucia

Rodzinie

składają

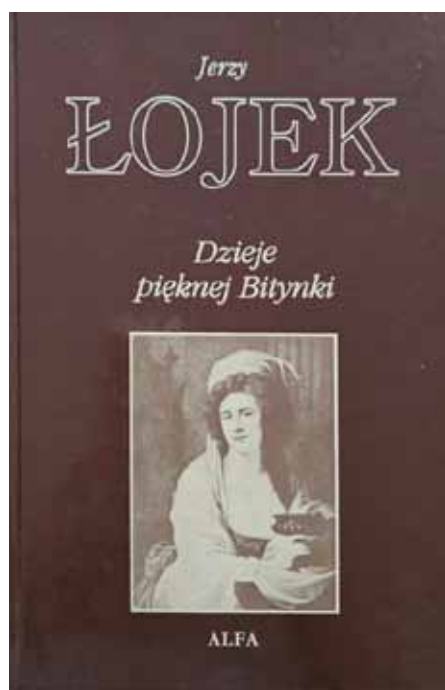
Alicja Marczyk-Felba, przewodnicząca Komisji
Stomatologicznej DRL oraz członkowie komisji

HISTORIE PRZECZ ŻYCIE NAPISANE

W deszczowy wieczór, pod koniec lata, wybrałyśmy się do kina (my – tzn. ja oraz dolnośląski konsultant wojewódzki w dziedzinie neonatologii dr Małgorzata Czyżewska). Zrealizowany w Wersalu z ogromnym rozmachem film kostiumowy *Kochanica króla. Jeanne du Barry* opowiadał o losach kobiety, która została oficjalną metresą Ludwika XV tuż po śmierci jego żony – Marii z domu Leszczyńskiej. Urodzona dokładnie 320 lat temu w Trzebnicy Maria Leszczyńska była matką dziesięciorga dzieci, trzech jej wnuków zostało królami Francji (Ludwik XVI, Ludwik XVIII i Karol X). Ludwik XV (młodszy od żony Marii o 7 lat) znany był z rozwiązłości, miał liczne kochanki, w tym tę najbardziej znaną i wpływową – Madame Pompadour. Po śmierci Marii Leszczyńskiej na dwór w Wersalu została wprowadzona kurtyzana Jeanne du Barry, która wcześniej – aby móc zostać oficjalną królewską metresą, została żoną hrabiego du Barry. Nowa faworyta miała spory wpływ na króla, który obsypywał swą ulubienicę prezentami (suknie, klejnoty, a nawet pałac). Lansowała swój styl fryzur (rozpuszczone włosy) i ubioru (tkaniny w paski, czyli szczyt ówczesnej ekstrawagancji). Dzieci królewskie szczerze nienawidziły kochanki ojca, tym bardziej że zajęła wpływowe miejsce u boku króla tuż po śmierci ich matki. Niezwykle jest to, jak daleko zaszła ta córka kucharki, ulicznicy – aż do królewskiej rezydencji w Wersalu. Ludwik XV zachorował na ospę w 1774 r. i wkrótce zmarł, co oznaczało dla Jeanne du Barry koniec wystawnego życia. Niemal dwie dekady później zgilotynowano ją w Paryżu na place de la Concorde w czasie rewolucyjnego niepokoju.

Oglądając film *Kochanica króla. Jeanne du Barry* miałam nieodparte wrażenie, że w polskiej historii mamy podobnie spektakularny przypadek awansu społecznego, który jednak nie skończył się tak dramatycznie, ale też nigdy nie doczekał się ekranizacji. Historia kariery Zofii Potockiej jest tak niezwykła, że gdyby stała się kanwą powieści czy filmu, to autorowi można by zarzucić kompletny brak znajomości realiów i elementarnej wiedzy nt. mechanizmów rządzących w społeczeństwie XVIII wieku. A jednak jej historia jest prawdziwa.

Fot. z archiwum MM.

Kilka lat temu byłam w Łańcucie, zwiedzałam zamek, rezydencję magnacką, która w 1816 r. znalazła się w rękach Potockich. Kilkudziesięcioosobową grupę turystów oprowadzał przewodnik zamkowy. W jednej z ogromnych sal zatrzymaliśmy się przy obrazie kobiety. Pan przewodnik ciągnął opowieść: *Ten obraz przedstawia pewną kobietę, ulubienicę europejskich salonów, jedną z najbarwniejszych postaci w historii Polski. Choć nic tego nie zapowiadało. Bo ona była... Jakby to państwu powiedzieć... Była... Nooo... yyy... Ładacznicą była – odpowiedziałam usłużnie. Zofia Glavani była kurtyzaną konstantynopolską, ściągniętą do kamiennej twierdzy przez posła RP przy Porcie Otomańskiej Karola Boscampa Lasopolskiego i podsuniętą Józefowi Wittowi, czyli synowi generała tej twierdzy, który w tajemnicy przed ojcem ożenił się z nią... Przez resztę zwiedzania pan przewodnik patrzył na mnie podejrzliwie... Kilka miesięcy później, w paryskim Luwrze, w galerii włoskiego malarstwa, ku swojemu zaskoczeniu zobaczyłam dobrze mi znany z polskiej historii obraz. Dzieło przedstawia wielkiego polskiego magnata związanego z tragicznym dla Rzeczypospolitej wydarzeniem. Na obrazie obok niego sportretowano dwóch chłopców. Zagadką dla innych zwiedzających mogłoby być nie tyle, kogo przedstawia ten obraz, ile dlaczego ten człowiek przewiązany jest niebieską szarfą, czym zajmowała się trzecia żona tego człowieka w wieku*

lat 15 i jaka tajemnica rodzinna wiąże się ze starszym z chłopców namalowanych na tym obrazie? Obraz w paryskim Luwrze jest portretem targowiczanina Stanisława Szczęsnego Potockiego, bodaj najbogatszego magnata ówczesnej Rzeczypospolitej, właściciela 24 miast i 347 wsi (tj. ok. 1,5 miliona hektarów ziemi). Ożenił się w tajemnicy przed rodzicami w wieku lat 18 z Gertrudą Komorowską. Jego ojciec – Franciszek Salezy Potocki – wściekły z powodu tego megaliansu rozkazał porwać ciężarną synową, jej zwłoki wrzucono do przerebła. Drugą żoną Szczęsnego Potockiego była Józefina Amalia, z którą miał 11 dzieci (Szczęsny Jerzy, Pelagia, Ludwika, Wiktorja, Róża, Konstancja, Stanisław, Oktawia, Jarosław, Włodzimierz, Idalia). Józefina często wyjeżdżała za granicę, wracała zwykle zaokrąglona, przypuszcza się, że ojcem tylko trojga z tych dzieci był jej mąż – Szczęsny Potocki. Trzecią żoną magnata była Zofia (primo voto Wittowa). Miał z nią 8 dzieci (Konstanty, Mikołaj, Helena, Aleksander, Mieczysław, Zofia, Olga, Bolesław). Na wiszącym w Luwrze obrazie widzimy dwóch synów Szczęsnego z jego drugiego małżeństwa: tj. Szczęsnego Jerzego oraz Stanisława. Szczęsny Potocki prawdopodobnie nigdy nie dowiedział się, że jego najmłodszy syn, Bolesław, nie jest jego synem, tylko wnukiem (tj. dzieckiem jego żony Zofii i jego własnego syna Szczęsnego Jerzego)... W 1775 r. Stanisław Szczęsny Potocki otrzymał Order Orła Białego (stąd niebieska szarfa na obrazie). Zmarł w wieku 53 lat.

Ironią losu jest fakt, że pierwsza żona Szczęsnego została zgładzona, bo była zbyt mało urodzona, żeby wejść do rodu Potockich, a niecałe trzy dekady później Szczęsny Potocki wydał gruby majątek, żeby się rozwieść z drugą żoną i móc poślubić kobietę, która parę lat wcześniej nie mogłaby zostać zatrudniona nawet jako pomywaczka w domu jego pierwszej żony. Zofia urodziła się w Bursie (Turcja), nieznane jest jej prawdziwe nazwisko. Gdy miała 12 lat adoptowała ją ciotka, stambulska kurtyzana, dając jej swoje nazwisko: Glavani. 17-letnia Zofia Glavani została kochanką posła nadzwyczajnego Rzeczypospolitej przy Porcie Otomańskiej. Po śmierci żony Karol Boscamp Lasopolski postanowił sprowadzić swoją utrzymankę

Jeanne du Barry (źródło: domena publiczna)

Obraz wiszący w Luwrze: Stanisław Szczęsný Potocki z synami Szczęsnym Jerzym i Stanisławem. (źródło: domena publiczna)

Zofia Potocka (źródło: domena publiczna)

do Polski. Miała ona być podarowana królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu jako masażystka i „dziewczyna kąpielowa” w królewskiej łaźni (na wzór tureckich). Obdarzona egzotyczną urodą Zofia uznała w czasie podróży do Polski, że warto spróbować uzyskać coś więcej i uwiodła syna generała twierdzy w Kamieńcu Podolskim, który ożenił się z nią w tajemnicy przed ojcem. W podróży poślubnej Józef i Zofia Wittowie zwiedzali stolicę (Warszawę, Berlin, Paryż, Wiedeń, Brukselę), przyjmowani przez władców i magnaterię, a Zofię okrzyknięto najpiękniejszą kobietą Europy. Poznała osobiście króla Stanisława Poniatowskiego, który podejmował ją z najwyższą atencją i dziś trudno stwierdzić, czy domyślał się w jakim charakterze miała Zofia pierwotnie funkcjonować w Polsce... Nadworny królewski poeta Stanisław Trembecki uwiecznił Zofię w wierszu: *Do pani Wittowej, przejeżdżającej z mężem przez Warszawę do wód spaskich: Śliczna Zofio! twoje odwiedziny/ Wiodą mi na myśl obaloną Troję/ Z podobnej ona zginęła przyczyny/ Jakże się słusznie o Kamieniec boję*. Swojego zachwytu Zofią nie kryli cesarz Józef II i Fryderyk Wielki. W kolejnych latach pani Wittowa romansowała m.in. z przyszłym królem Francji (Ludwikiem XVIII). A w 1791 r. na balu u carycy Katarzyny II poznała Stanisława Szczęsnego Potockiego i została jego kochanką, a później żoną. Co ciekawe, troje ich wspólnych nieślubnych dzieci zmarło we wczesnym dzieciństwie, co uprościło znacznie kwestię dziedziczenia ogromnego majątku. Zakochany Szczęsný Potocki zamówił u poety Stanisława Trembeckiego poemat *Zofiówka* opiewający sfinansowany przez magnata jeden z najpiękniejszych w Europie parków krajobrazowych (150 hektarów), położony w Humaniu na Ukrainie, którego budowa trwała 9 lat (m.in. posadzono ponad 500 gatunków drzew). Najmłodszy syn Zofii, Bolesław, najprawdopodobniej nie był synem Stanisława Szczęsnego, tylko jego wnukiem (synem Szczęsnego Jerzego, z którym Zofia miała romans). Zofia Potocka zmarła w Berlinie w 1822 r. po ciężkiej chorobie (rak narządów rodnych).

Historię niezwyklej europejskiej kariery i awansu społecznego Zofii z domu Glavani primo voto Wittowej secundo voto Potockiej opowiadają trzy wspomniane, znakomicie udokumentowane książki historyka prof. Jerzego Łojka: *Dzieje zdrajcy*. Stanisław Szczęsný

Potocki, *Dzieje pięknej Bitynki*. Opowieść o życiu Zofii Wittowej-Potockiej (1760–1822) oraz *Potomkowie Szczęsnego*. *Dzieje fortuny Potockich z Tulczyńska* (1799–1921). Jerzy Łojek był synem lekarza, Leopolda Łojka (1897–1940), absolwenta Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Leopold Łojek w latach 30. w randze majora pracował w Departamencie Wydziału Zdrowia Ministerstwa Spraw Wojskowych. Niemiecka agresja 1939 r. zastała go na stanowisku ordynatora 1 Szpitala Okręgowego w Warszawie. Aresztowany przez Sowietów został wywieziony do obozu w Kozielsku, a następnie rozstrzelany w Katyniu. W czasie ekshumacji w 1943 r. znaleziono przy nim trzy pocztówki przysłane przez żonę oraz dyplom lekarza. Pośmiertnie został awansowany do stopnia podpułkownika. Po latach jego syn, profesor Jerzy Łojek (1932–1986), opublikował książkę *Dzieje sprawy Katynia*, wielokrotnie wznowianą w tzw. drugim obiegu w wydawnictwach podziemnych w latach 80. Za badania nad zbrodnią katyńską i działalność opozycyjną był represjonowany przez władze PRL (miał m.in. problemy z otrzymaniem tytułu profesora), a w stanie wojennym był internowany. Prof. Jerzy Łojek zmarł przedwcześnie w wieku 54 lat. Po jego śmierci w działalność upamiętniającą pomordowanych w ZSRR polskich oficerów zaangażowała się jego żona, która współtworzyła m.in. stowarzyszenie Rodziny Katyńskie. Zginęła w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem w drodze na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej.

□ Magdalena Mazurak

DOBRA LEKTURA

Saga o ludziach ziemi

Anna Fryczkowska, zdobywczyni prestiżowych nagród literackich, autorka m.in. „Wdowiek” czy „Cyrkówki Marianny”, powraca z epicką opowieścią o tym, co w życiu najważniejsze. Tym razem inspiracją do napisania powieści były historie przekazywane ustnie z pokolenia na pokolenie, a spisane przed dziadka i ojca autorki. „Saga o ludziach ziemi. Wpatrzni w niebo” przedstawia losy wiejskiej rodziny zamieszkującej polskie ziemie, wpisane w cykl natury i wydarzenia historyczne XIX wieku. To przepiękna literacka podróż do Polski sprzed ponad 200 lat, opowieść o świecie, choć dawno minionym, to wartym zapamiętania i opowiedzenia o nim.

Jest rok 1816. Do wymarłej wsi Naczachowo, przez którą przeszła epidemia, oszczędzając jedynie dwójkę sierot, sprowadzają się skuszeni obietnicą mniejszej pańszczyzny Antek i Hanka, młode chłopskie małżeństwo. Tam mają możliwość stać się samodzielnymi gospodarzami, rozpocząć nowe, lepsze życie. Życie małżeństwa toczy się wokół ciężkiej pracy na roli od świtu do zmierzchu, obowiązków wpisujących się w cykl pór roku, walki o lepszy byt i wolność. Jak potoczą się losy ukochanych i dokąd ich zaprowadzą?

Anna Fryczkowska, *Saga o ludziach ziemi. Wpatrzni w niebo*, Wydawnictwo W.A.B., 2023.

„Saga o ludziach ziemi” to opowieść o ludziach żyjących w zgodzie z otaczającą ich naturą, o ich godności, determinacji, odwadze, wierze, miłości do ziemi i jej darów, o ich zwyczajnym, prostym życiu. I właśnie w tym tkwi siła tej powieści. Tu wszystko toczy się swoim niespiesznym rytmem. Czyta-

jąc tę barwną sagę nie sposób oprzeć się wrażeniu, że autorka dyskretnie zaprasza nas w progi domostw, pokazuje codziennie życie, troski, zmagania i radości bohaterów. A to wszystko w otoczeniu magii, ludowych wierzeń, guseł, zabobonów, zapachu świeżych ziół czy odgłosów niszczących sił przyrody. To także pełna życiowych blasków i cieni opowieść o podziałach klasowych, analfabetyzmie, biedzie polskiej wsi, głodzie.

Istotnym walorem „Wpatrzonych w niebo” jest wyjątkowo udana kreacja świata przedstawionego. Dbłość autorki o opisy miejsc, malowane słowami krajobrazy, niejednoznaczni i ciekawi bohaterowie, także ci drugoplanowi, czy wiarygodne oddanie towarzyszących im emocji to zaledwie garstka powodów, które sprawiają, że przez tę powieść wprost się płynie i nie sposób się od niej oderwać. Ta wyjątkowa, wielowątkowa historia pobudzi was emocjonalnie i intelektualnie, skłoni do refleksji. Zanurzenie się w wykreowanym przez autorkę świecie było dla mnie wielką przygodą i przyjemnością, której zostawić nie chciałam, dlatego z nieskrywaną radością zanurzę się w wydany we wrześniu drugim tomie sagi, w „Czasie rumianku”.

DOBRE KINO

Proszę państwa, to jest (nowy) profesor Rafał Wilczur

Mówi się, że klasyka jest święta, a niektóre historie są tak kultowe i tak dobre, że próba ich ponownej adaptacji zakrawa na bluźnierstwo, dlatego na wiadomość o tym, że Netflix chce na nowo opowiedzieć historię profesora Rafała Wilczura zareagowałam niezbyt entuzjastycznie. Na szczęście okazało się, że „Znachor” w wykonaniu popularnej platformy poruszył moje serce (i serca tysięcy widzów). „Znachor” z 2023 r. w reżyserii Michała Gazdy to bowiem ta sama historia, odpowiednio pogłębiona i dostosowana do współczesnego odbiorcy.

W „Znachorze” w reżyserii Jerzego Hoffmana zagrała plejada gwiazd z Jerzym Bińczyckim i Anną Dymną na czele. W nowej wersji filmu z postacią tytułowego

„Znachor”, Leszek Lichota jako Antoni Kosiba, reż. Michał Gazda, materiały promocyjne

znachora zmierzył się pochodzący z Dolnego Śląska Leszek Lichota, a na małym ekranie towarzyszyli mu młodzi aktorzy, m.in. absolwentka Akademii Teatralnej we

Wrocławiu Maria Kowalska (w roli Marysi Wilczurówny), Ignacy Liss (hrabia Czyński) i Anna Szymańczyk (młynarka Zośka).

Historii profesora Wilczura nikomu przedstawiać nie trzeba. Szanowany lekarz traci pamięć i zostaje wiejskim znachorem. Leczy ludzi za darmo i ostatecznie staje przed sądem, by w końcowych scenach przypomnieć sobie, kim jest. Nowy „Znachor” w reżyserii Michała Gazdy proponuje świeże podejście do historii Rafała Wilczura, lecz wciąż jest to konwencja mocno osadzona w prozie Tadeusza Dołęgi-Mostowicza.

Netfliksowska wersja tego filmu oddaje głos kobietom, które są silne, niezależne i potrafią tupnąć nogą – jednym słowem są kobie-

tami z krwi i kości. Córka profesora nie jest już tylko płaczącą sierotką Marysią. Nowa Marysia jest reżolutna, ma w sobie wdzięk, dumę, a przede wszystkim świadomość własnej wartości. Zupełnie inaczej wykreowana jest też postać młynarki Zośki, której miłość do Antoniego Kosiby nie zaślepia – wręcz przeciwnie – dodaje jej sił. Nowy jest też sam znachor. W przeciwieństwie do markotnego, oszczędnego w emocjach Kosiby z ekranizacji Hoffmana, znachor grany przez Leszka Lichotę ma w sobie dużo emocji. Potrafi kochać, żartować, cieszyć się życiem. Aktor stworzył autorską, autentyczną, chwytającą za serce interpretację tytułowego bohatera. Pozostając w tematyce radości nie sposób nie wspomnieć o ukłonie w stronę klasyki i drugoplanowej

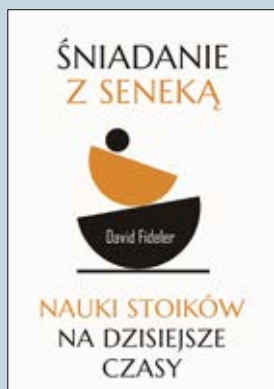
roli Artura Barcisia, który powraca do świata „Znachora”, tym razem nie jako Wasylko, a jako komiczny kamerdyner hrabiostwa Czyńskich. Nowe rozwiązania fabularne twórców najnowszej adaptacji „Znachora” mogą co prawda zaskoczyć (jak chociażby w przypadku ukazania doktora Jerzego Dobranieckiego jako czarnego charakteru), jednak składają się na spójną i wciągającą całość. Z pewnością duża w tym zasługa scenografów, którzy wiernie i z ogromną pieczołowitością oddali klimat wielkomiejskiej i wiejskiej Polski lat 20. i 30. XX wieku. Przedwojenna Warszawa w produkcji gwarantuje prawdziwą podróż w czasie, a piękne kadry Radoliszek przywołują idylliczny obraz polskiej wsi. Na uwagę zasługuje też folkowo-mistyczne brzmienia ścieżki

dźwiękowej, które na długo zapadają w pamięć.

Znaczenie „Znachora” w świadomości polskiego odbiorcy bez wątpienia jest ogromne i takie same były oczekiwania co do kolejnej jego adaptacji. „Znachor” w reżyserii Michała Gazdy nie tylko spełnił te oczekiwania, ale dodał też nowe sensory i znaczenia. Nieczęsto z zapartym tchem, przez blisko 2,5 godziny, ogląda się historie, których zakończenie zna się na pamięć. Nowa produkcja Netflixa udowodniła, że, niezależnie od daty powstania, opowieści o ludzkiej miłości i poświęceniu są ponadczasowe, a jeśli robić adaptacje kultowych produkcji, to tylko w taki sposób, jak twórcy najnowszego „Znachora”.

□ Aleksandra Surowiec

WARTO PRZECZYTAĆ

David Fideler, *Śniadanie z Seneką. Nauki stoików na dzisiejsze czasy*, Wydawnictwo Muza

W tych „miniwykładach” z filozofii w ujęciu praktycznym David Fideler pisze o ważnych życiowych kwestiach: przyjaźni, cieszeniu się każdą chwilą, pokonywaniu niepokoju, hamowaniu gniewu, niemożności ucieczki od samych siebie, bogactwie i biedzie, lęku przed śmiercią, miłości i wdzięczności, żałobie i wolności.

Pokazuje, jak przeciwstawiać się negatywnym aspektom ludzkiej natury i jak dobrze żyć niezależnie od warunków zewnętrznych, jak wносить swój wkład w życie społeczeństwa, a także jak przezwyciężyć żalobę i wszelkie inne przeciwności, jakie mogą nam stanąć na drodze (i na pewno to zrobią), uczy poskramiania skłonności do zamartwiania się i lęku.

Na skutek traumatycznych doświadczeń wiele osób, zarówno w dzieciństwie jak i w dorosłym życiu, nie potrafi zrozumieć i zaakceptować samych siebie ani we właściwy sposób zaspokajać własnych potrzeb. Ta książka pozwala dostrzec i zrozumieć powody, dla których te problemy pojawiają się u nas i utrzymują.

Anabel Gonzales, doświadczona lekarka psychiatra i psychoterapeutka, pomaga w przeformułowaniu nieadekwatnych schematów postrzegania siebie i świata oraz uczy, jak w elastyczny i otwarty sposób odbierać rzeczywistość. Pokazuje, że wszyscy możemy budować zdrowsze relacje i funkcjonować w nich w bardziej spontaniczny i swobodny sposób.

Zmiana jest możliwa, a przepracowanie własnej przeszłości pomaga w zaakceptowaniu siebie i dostrzeżeniu prawdziwego oblicza osób w naszym otoczeniu.

Feeria
WYDAWNICTWO

Anabel Gonzalez, *To (nie) ja. Jak zaakceptować dawne traumy i pójść dalej*, Wydawnictwo Feeria

SPOTKAJ SIĘ Z KULTURĄ. WYDARZENIA KULTURALNE

Szaletstwo rokoka!

To już ostatni dzwonek dla wszystkich zainteresowanych wystawą „Szaletstwo rokoka! Fascynacja rokokiem na Śląsku (XVIII-XXI w.)”, pierwszą w historii ekspozycją poświęconą sztuce rokoka w Dolnym Śląsku. Więcej niż pół tysiąca dzieł wypożyczonych z ponad 30 muzeów i kolekcji prywatnych zachwyci wszystkich pasjonatów sztuki i historii Dolnego Śląska. W trwających kilka lat pracach przygotowawczych wzięło udział aż 17 kuratorów. W ramach wystawy podziwiać można nie tylko obrazy, grafiki i rzeźby, lecz także meble, porcelanę, ceramikę, XVII-wieczne stroje i akcesoria modowe. Wyjątkowości wystawie dodaje ubogacenie jej pracami współczesnych artystów, dla których styl rokoko stanowił inspirację, m.in. instalacją multimedialną Roberta Sochackiego czy eksponatami reprezentującymi sztukę współczesną. Niezwykłą atrakcją jest też przeniesienie do sali muzealnej wnętrza neorokokowej kaplicy z pałacu w Konarach.

Okazuje się, że niedostrzegane i niedoceniane do tej pory w sztuce Dolnego Śląska rokoko potrafi inspirować, fascynować i zaskakiwać. Wystawa stanowi unikatową, pełną wdzięku i finezji przestrzeń, w której przeszłość łączy się z teraźniejszością. Wystawa wpisuje się w obchody 75-lecia Muzeum Narodowego we Wrocławiu i prezentowana będzie do 14 stycznia 2024 r. w Pawilonie Czterech Kopuł Muzeum Sztuki Współczesnej.

Zapłątani w jesień

Jesień nie rozpieszcza. Deszczowa aura za oknem i przenikliwe chłodne poranki wprowadzają w nasze życie melancholijny nastrój. Doraźnie można się ratować ciepłą herbatą i miękkim kocem, ale najlepszym sposobem na wyrwanie się z tej listopadowej zadumy i odczarowanie jesieni są nastrojowe melodie! Koncert „Zapłątani w jesień” w Teatrze Zdrojowym w Jeleniej Górze to gwarancja niezapomnianego muzycznego wieczoru. Podczas

występu usłyszeć będzie można ponadczasowe przeboje światowej muzyki rozrywkowej oraz niezapomniane polskie piosen-

ki, m.in. „Kasztany”, „W moim magicznym domu” czy przebój „Pamiętasz była jesień” w wykonaniu Darii Wyrostek-Pelc. Magiczny wokół w akompaniamencie dźwięków saksofonu, fortepianu i gitary przeniosą słuchaczy w scenerię najpiękniejszej złotej jesieni. Koncert „Zapłątani w jesień”, organizowany w ramach „Zdrojowych czwartków z filharmonią”, odbędzie się 23 listopada 2023 roku o godz. 19 w Zdrojowym Teatrze Animacji w Cieplicach.

Spotkaj się z dobrą książką

Wrocławskie Targi Dobrych Książek odbywają się od 1992 roku. Tym razem po raz 31. największe we Wrocławiu święto literackie i gratka dla miłośników słowa pisanego rozpocznie się 30 listopada i potrwa do 3 grudnia, podobnie jak w ostatnich latach w Hali Stulecia (ul. Wystawowa 1). Ubiegłoroczne targi przyciągnęły ponad 50 000 odwiedzających, którzy mogli zapoznać się z ofertą 225 wydawnictw.

Podczas czterodniowej imprezy przewidziano podpisywanie premierowych książek oraz kilkadziesiąt spotkań z autorami, ilustratorami, tłumaczami. Bogata oferta wydawnicza sprawi, że wielbiciele literatury na pewno będą mieli w czym wybierać. Nie zabraknie też rabatów na tysiące świetnych książek i atrakcji dla dzieci. Wstęp wolny!

□ Opracowała Aleksandra Surowiec

POMRUK SALONÓW

Początek października to powrót studentów do Wrocławia. Najstarsza nasza uczelnia, Uniwersytet Wrocławski, zainaugurował rok akademicki 2 października. Wnętrze Auli Leopoldyńskiej wypełnili studenci i naukowcy. Kulminacyjnym momentem uroczystości było wręczenie nagrody Heisiga. Ten „wrocławski Nobel” to 200 tys. zł, które co dwa lata otrzymuje polski naukowiec, który prowadzi innowacyjne i znaczące dla współczesnego świata badania w dowolnej dziedzinie. W tym roku laureatem został prof. Lechosław Latos-Grażyński, naukowiec z Wrocławia specjalizujący się w dziedzinie chemii organicznej, a w szczególności zagadnieniami metaloporfiryn i spektroskopii jądrowego rezonansu magnetycznego układów paramagnetycznych. Warto kilka słów powiedzieć o fundatorze nagrody. Prof. Norbert Heisig urodził się we Wrocławiu przed 90 laty i po przejściu na emeryturę przed 25 laty założył Niemiecko-Polskie Towarzystwo Uniwersytetu Wrocławskiego skupiające po niemieckiej stronie nauczycieli akademickich urodzonych we Wrocławiu, a po polskiej stronie absolwentów wrocławskich uczelni. Jest doktorem honoris causa naszego uniwersytetu, honorowym senatorem i sponsorem wielu renowacji na naszym uniwersytecie. Wymienię tylko odnowienie portalu cesarskiego przy wejściu do Auli Leopoldyńskiej czy renowację całkowicie zniszczonego fresku na sklepieniu Oratorium Marianum. Zapisał też Muzeum Miejskiemu kolekcję swoich wspaniałych wrocławskich sreber, które możemy podziwiać w naszym Ratuszu. Zażyłby sobie być pochowanym na cmentarzu św. Wawrzyńca przy ul. Bujwida, gdzie ma już wykupione miejsce. A wszystko to z miłości do swojej małej Ojczyzny.

W czasie inauguracji roku akademickiego w Akademii Wychowania Fizycznego rektor naszej uczelni prof. Piotr Ponikowski otrzymał najwyższą godność akademicką – doktorat honoris causa. Gratuluję serdecznie.

Natomiast na Uniwersytecie Medycznym upamiętniono naszych wielkich wychowawców. I tak w Zakładzie Medycyny Sądowej odsłonięto tablicę poświęconą pochodzącemu ze Lwowa prof. Bolesławowi Popielskiemu, natomiast w Klinice Endokrynologii Dziecięcej prof. Robert Śmigiel odsłonił w towarzystwie prof. Renaty Wąsik tablicę jej właśnie poświęconą. Sędziwa profesor założyła przed laty tę klinikę i jest twórczynią wrocławskiej endokrynologii dziecięcej. Relacje z tych uroczystości możecie przeczytać w „Medium”. Warto przypomnieć, że pierwszym uczonym, który za życia miał pamiątkową tablicę, był prof. Jan Słowikowski, twórca wrocławskiej chirurgii dziecięcej. Odsłonił ją urzędujący wtedy rektor prof. Jerzy Czernik, który podobnie jak ja był uczniem prof. Słowikowskiego. Nasz wspólny szef mówił: „panie, panie po śmierci to nie cieszy”.

1 października w Operze Wrocławskiej zainaugurowano obchody Święta Województwa Dolnośląskiego które liczy już 25 lat. Nowy dyrektor opery Tomasz Janeczak otworzył sezon premierą „Czarodziejskiego fletu” Wolfganga Amadeusza Mozarta. To ostatnie z dzieł Mozarta. Historia w nim zawarta opowiada o wielkiej miłości, dojrzewaniu do uczuć, a także odpowiedzialności za drugiego człowieka. Dodanie do tytułu opery „w Breslau” jest nowym sposobem na odczytanie mozartowskiej partytury. Znany wrocławski pisarz Marek

Krajewski stworzył specjalnie dla Opery Wrocławskiej nowe polskie dialogi, które przeniosły nas w lata dwudzieste mrocznego Breslau, by podążać za detektywem Eberhardem Mockiem. Spektakl jest dowodem na to, że opera się nie starzeje – wręcz przeciwnie – dzisiejsza opera otwiera się na nowe kierunki, a wrocławska premiera jest tego znakomitą dowodem.

Tydzień później Narodowe Forum Muzyki było miejscem gali wręczenia 47. Nagrody Kulturalnej Śląska Kraju Związkowego Dolnej Saksonii. Głównym laureatem został wspomniany uprzednio dr nauk humanistycznych Marek Krajewski, autor dwudziestu powieści przełożonych na dwadzieścia jeden języków. Nagroda przyznawana jest od roku 1977, a od 1991 organizowana we współpracy dwóch regionów, stając się symbolem polsko-niemieckiego porozumienia w obszarze kultury i sztuki. Warto podkreślić, że pierwszym polskim laureatem był obecny dyrektor Muzeum Miejskiego i honorowy obywatel Wrocławia dr Maciej Łagiewski, a po nim nagrody otrzymali między innymi noblistka Olga Tokarczuk, Tadeusz Różewicz, prof. Jan Miodek, reżyser Sylwester Chęciński, rzeźbiarz Stanisław Wysocki. Tak jak Wrocław stał się miejscem zamieszkania po II wojnie przesiedleńców ze Lwowa, tak Dolna Saksonia przyjęła uchodźców z Dolnego Śląska i stąd ufundowanie tej prestiżowej nagrody. Po wręczeniu nagrody odbył się koncert inauguracyjny sezonu na wykonaniu Orkiestry Leopoldinum. Wystąpiła ona pod nowym kierownictwem artystycznym brytyjskiego skrzypka Alexandra Sitkovetsky'ego. Usłyszeliśmy X Symfonię na smyczki Felixa Mendelssohna-Bartoldy'ego, Koncert skrzypcowy Maxa Brucha i Suitę Carmen na perkusję i smyczki Georgesa Bizeta. Przeżyliśmy prawdziwą ucztę.

W Muzeum Narodowym otwarto wystawę „Szklane życiorysy”. Jest to projekt poświęcony artystkom, które w dekadach powojennych zajmowały się projektowaniem szkła. Wszystkie pozostawiły po sobie wyrazisty ślad w historii polskiego wzornictwa, a większość z nich ukończyła jedyną w kraju specjalizację projektowania szkła, która działała od późnych lat czterdziestych XX wieku na naszej Akademii Sztuk Pięknych. Pokazywane szkło jest po prostu piękne. Mam zresztą w domu prace prof. Małgorzaty Dajewskiej, jednej z najwybitniejszych przedstawicielek tej sztuki. Kuratorka wystawy, dr Barbara Banaś, dokonała benedyktyńskiej pracy, pokazując bogaty dorobek naszych wrocławskich artystek. Zachęcam do odwiedzenia.

Wasz Bywalec

Alexander Sitkovetsky

ZAPISKI EMERYTA

APKA

Apka to oczywiście popularna nazwa aplikacji na komputer lub smartfona. Właściwie nie można sobie wyobrazić życia bez kolejnych aplikacji szczególnie w pracy, komunikacji z przyjaciółmi, domownikami czy sterowaniem urządzeniami domowymi.

Lekarzu – jesteś w pracy – koniecznie używaj **Medcases** do przeprowadzenia porządnego badania podmiotowego i przedmiotowego, do stawiania diagnozy i przepisania terapii. Aplikacja umożliwia także konsultacje z innymi specjalistami. Telefon pacjenta będzie czuwał z kolei nad regularnym przyjmowaniem przepisanych leków.

Można ewentualnie wspomóc się **Doximity** – to aplikacja społecznościowa do (bezpiecznej, zgodnej z RODO) konsultacji z profesjonalistami medycznymi na całym świecie. Nowością są **Ada** lub **Buoy Health** wykorzystujące sztuczną inteligencję do generowania diagnoz i udzielania porad zdrowotnych.

Wracasz z pracy do domu, jesteś świadkiem/uczestnikiem zdarzenia medycznego – koniecznie uruchom aplikację **Ratownik** – zalecenia w niej zawarte to 80% szansy przeżycia pacjenta!

Jeśli zaś masz już wszystkiego dość, stresu i pracy, pacjentów, szefa „po kokardę” to koniecznie użyj **Rootd** (w Google Play i AppStore) – znajdziesz tam zestaw ćwiczeń relaksacyjnych.

Stosowne aplikacje pomagają także w ocenie, o co chodzi niemowlakowi w czasie płaczu, kiedy wybrać się do toalety w czasie interesującego filmu, w kontroli snu (nagrywa nasz oddech), nie mówiąc o takich przyziemnych sprawach, jak liczenie kroków, tętna lub ciśnienia tętniczego krwi.

Koniecznie jest oczywiście, abyśmy stale byli w czasie rzeczywistym, online.

dr Józef emeryt

Research: Magdalena i Mateusz

SILVA RERUM MEDICARUM VETERUM

Najstarszy na kuli ziemskiej uniwersytet. Najstarszą wszechnicą na ziemi jest uniwersytet w Fez (Maroko), założony w wieku XI-ym przez Fatmę zwaną świętą. W ciągu dwóch pierwszych stuleci istnienia swego uniwersytet był jedynym przybytkiem nauki nie tylko muzułmanów ale i dla chrześcijan. Do czasu powstania uniwersytetów w Paryżu, Oksfordzie i Cambridge kształcili się tam studenci z Andaluzji, Francji i Anglii, podobnie jak z północnej Afryki. Obecnie oczywiście wszechnica ta znajduje się w stanie względnie opłakanym, atoli w każdym razie pozostaje ogniskiem studiów teologicznych dla całego zachodu mahometanistycznego. Uniwersytet ten, według opisu Stefana Bonsala, zajmuje przestrzeń około 3–4 hektarów i stanowi rodzaj konglomeratu meczetów posiadających różne ozdoby architektoniczne z odległej epoki, biblioteka zawiera zapas dawnych dzieł po części europejskich. Wszechnica posiada pewne przywileje i w pewnym stopniu autonomiczne rządy, z którymi i sułtan musi się liczyć. Studenci wszakże szukający tu światła częstokroć zaledwie posiadają umiejętność czytania i pisanie w chwili wstąpienia do wszechnicy.

(*Révue scientifique* N. 25, 1893)

„*Zdrowie*” 1894, X, 23–24

Na łamach „*The British Medical Journal*” roztrząsano pytanie, czy wypada żonie lekarza wychwalać męża i rzucać cień na jego kolegów. Zdaniem tego pisma za podobne przewinienia żony jest moralnie odpowiedzialny mąż.

„*Czasopismo Lekarskie*” 1905, 1905, VII, 34

Czystość japońska. Czystość w Japonii jest prawdziwą cnotą narodową. Np. wszystkie restauracje i oberże posiadają umywalki z wodą ciepłą, mydłem, proszkiem do zębów etc. Japończycy wstają bardzo wcześnie i myją się natychmiast, a o godzinie 5-tej po południu, po ukończeniu zajęć, biorą ciepłą kąpiel aż na 43% (C): wanny mają 3 metry szerokości i metr głębokości i ogrzewane są z dołu. Japończycy, jak widzimy, lubią bardzo ciepłą wodę. Użycie wanień jest tak rozpowszechnione, że w stolicy Japonii Tokio liczą 800 łaźni, gdzie codziennie około 300,000 osób bierze ciepłe wanny za umiarkowaną opłatą mniej niż 6 centymów za kąpiel. W łaźniach tych stosuje się także masaż, wykonywany z wielką wprawą.

(L. Baret, *Journal d'hygiène*, avril 1892)

„*Zdrowie*” 1892, VIII, 403

*Generał-gubernator Odesy Tłomaczew zabronił stosowania w szpitalach Odeskich preparatu Ehrlicha „606”, gdyż uważa on ten preparat za środek „szarlatański”. Zarządzenie podobne jest rzeczą zwykłą w Rosji i nie powinno by nas dziwić, w danym przypadku mamy jednak ciekawy przyczynek do stosunków lekarskich w Rosji: prymaryusz oddziału kiłowego chcąc stosować preparat „606”, zawiadomił o tem lekarza naczelnego, który zwrócił się z prośbą o pozwolenie na stosowanie preparatu do inspektora lekarskiego, a ten ostatni nie uważając się za kompetentnego do rozstrzygnięcia takiej kwestii zwrócił się do generała Tłomaczewa z prośbą o rozstrzygnięcie sprawy, wynikiem czego była odmowa ze strony tegoż.

„*Lwowski Tygodnik Lekarski*” 1910, V, 510

– Rozwielmożniające się bezprawie w prasie codziennej artykuły i ogłoszenia o środkach „cudownych” w rodzaju bębenków sztucznych, podeszew elektrycznych, pasów elektrycznych, różnych pigułek i lekarstw powinnyby zwrócić uwagę, czyja należy, że nawet w Ameryce (Chicago) słynącej z „prawdziwie amerykańskiej reklamy” prokuratura uzyskała prawo ścigania sądowo każdego rozpowszechniającego ogłoszenia podobne. Kara wynosi od 25 do 200 dolarów (380 rub.).

„*Medycyna i Kronika Lekarska*” 1908, XLIII, 567

Niewiasta 30-letnia miewała częste wymioty i okazywała w dołku podsercowym obrzęk twardy znacznych rozmiarów. Rozpoznawano więc raka żołądka. Chora umarła wśród przypadków zapalenia otrzewny, a otwarcie zwłok wykazało jako przyczynę tego zapalenia przedziurawienie tylnej ściany żołądka przez wrzód przeszywający. Nadto cały żołądek wypełniony był szczelnie bryłą składającą się z włosów najrozmaiciej pozwijanych i splecionych, gdyż chora połykała przez 15 lat nałogowo swoje własne włosy.

(*Brit. med. Journ.* 1869. 467 *Centralblatt* 1870. 14.)

„*Przegląd Lekarski*” 1870, IX, 190

Komitet zarządzającym międzynarodowy zjazd w Moskwie zawiadomił redakcję *Wiener medicinische Presse* (17. Maja), że sprawa przypuszczenia do uczestnictwa w zjeździe lekarzy pochodzenia żydowskiego, jest bliską ostatecznego załatwienia, i można żywić nadzieję, że żydowscy członkowie tego zjazdu otrzymają prawo stałego przebywania w Rosji.

„*Przegląd Lekarski*” 1896, XXXV, 372

excerpta selegit
Andrzej Kierzek

Litery z pól oznaczonych cyframi od 1 do 12 utworzą rozwiązanie (hasło medyczne).
Hasło prosimy przesłać do 15 listopada 2023 r. na adres pocztowy: Redakcja „Medium”, ul. Kazimierza Wielkiego 45, 50-077 Wrocław, lub e-mailowy: redakcja@dilnet.wroc.pl – z dopiskiem na kopercie lub w temacie wiadomości elektronicznej „Krzyżówka nr 11/2023”.
Nagrody książkowe za prawidłowo odgadnięte hasło otrzyma od nas trzech krzyżówkowiczów. (Wszystkich prosimy o podanie adresu do wysyłki). Rozwiązanie i nagrodzeni – w nr. 12/2023-1/2024 „Medium”. Życzymy miłego łamania głowy!

SUBSTANCJA WSTRZYMUJĄ- CA WZROST DROBNOUSTRO- JÓW LUB ZABIJAJĄCA JE, STOSOWANA JAKO LEK	REŻYSER FILMU „MOST NA RZECIE KWAI”	NARZĄD KREGOWCA DIANA... - PIOSENKARKA	PRZYSMAK PSA	REPREZENTACYJNA CZĘŚĆ SALI WIDOWISKOWEJ	SSAK MORSKI ... DRZEWIECKA - PREZENTERKA TELEWIZYJNA	GRONO OSÓB TOWARZY- SZĄCYCH DO- STOJNIKOWI	MODEL TOYOTY OGRODOWA GRZĄDKA	PLANETA OKRES GODOWY U RYB
SPECJALISTA OD LECZENIA UCZULEN				9	ODWIEDZINY PRZESADNY PRZEPYCH	2		3
OKRUTNY CESARZ RZYMSKI				ZWIERZE PODOBNE DO ŻYRAFY MARSZCZONY POD SZYJĄ PSEUDONIM DANUTY SIE- DZIKOWNY		POŻYWKA DO HODOWLI DRO- BNOUSTROJÓW PRZEDNIA CZĘŚĆ KOŚZULI PISARZ FRANCUSKI		
STAŁA OPŁATA					12			
1			6		POSTAĆ OWADA BRON SZERMIERCZA		NP. MODRZEW	POSTAĆ BIBLIJNA, ŻONA IZAAKA
SERIAL O RODZINIE CARRING- TONÓW	NP. PROSNA	IMIĘ AKTORA STRĄSBUR- GERA	NACZYNNIE DO PICIA SZLACHETNYCH NAPOJÓW	PRZYBYCIE W JEDNO MIEJSCE OSÓB Z RÓŻNYCH STRON ZMYŚLE NA JĘZYKU	PÓŁWYSEP W AZJATYCKIEJ CZĘŚCI ROSJI	INDYK - SAMIEC BRAK KONFLIKTÓW		
MIASTO NA SYBERII							SZTUCZKA MAGIKA	POTOMEK DROMADERA I BAKTRIANA
WITKA			GÓRA NAWIANEGO ŚNIEGU			STAN... - AMERYKAŃSKI SAKSOFONI- STA JAZZOWY	10	5
NIEWIELKI GRZEJNIK DO WODY				KUBAŃSKI TANIEC LUDOWY		4	IMIĘ CLAIRA, REŻYSERA FRANCUSKIE- GO	
			EWOLUCJA NARCIARSKA			EKSCENTRYK		
TKANKA DRZEWA				RZĘKA, NAD KTÓRĄ BYŁA BITWA W 1223 R.			WIERZCH PNIA	7
BIAŁY KWIAT W WIENCIE		8	11					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Rozwiązanie krzyżówki z „Medium” 10/23: ANGIOGRAFIA
Z grona Czytelników, którzy nadesłali prawidłowe rozwiązania, nagrody otrzymują:
1. Aleksandra N. z Wrocławia, 2. Joanna N. z Wrocławia, 3. Martyna R.-B. z Wrocławia
Gratulujemy! Nagrody prześlemy pocztą.

RESTAURACJA GOLDEN RECORDS CLUB

KAZIMIERZA WIELKIEGO 43, WROCŁAW

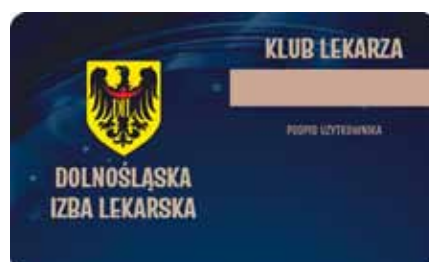
REZERWACJE

57 37 41 400

biuro@goldenrecordsclub.pl

**IMPREZY FIRMOWE I RODZINNE
PRZYJĘCIA DOKTORSKIE
URODZINY**

dla lekarzy zniżka 10%

Andrzej Białek - unity i ich wyposażenie - 601 41 51 51
 Marcin Białek - autoklawy i mikrosilniki - 601 058 819
 Krzysztof Palczyński - radioobrazowanie - 605 956 807
 Rafał Pielichaty - serwis - 608 847 725

Sugerowane wyposażenie dla lekarza:
 - dmuchawka + dziesięć dysz
 - mikrosilnik bezszczotkowy ELEC z podświetleniem
 - + 3 szt kątnic AKOS X95L z podświetleniem
 - + kątница przyspieszająca AKOS X95L 1:5
 - 3 szt turbin AKOS z podświetleniem na szybkoszłączkę typu KaVo lub NSK
 - trzyfunkcyjna lampa polimeryzacyjna DB686 z zapasowym światłowodem
 - skaler Woodpecker UDS N3 z podświetleniem, funkcją endo z 6 grotami w podstawie.

LEDowa bezdotykowa lampa opeacyjna z płynną regulacją oświetlenia do 36.000 Lux.

Wyposażenie asysty:

- piaskarka
- mały ssak
- duży ssak
- dmuchawka

Odchylany o 90 stopni
 blok asysty
 i o 180 stopni
 misa spluwaczki

Unikalny, najlepszy
 z możliwych,
 dostęp do pacjenta

DentaFlexmarina

Końcówki AKOS z czterodroźnym sprayem
 Turbiny z główką Standard i Torque

